

รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า
กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร

นางสาวอรุณวดี อรุณมาศ

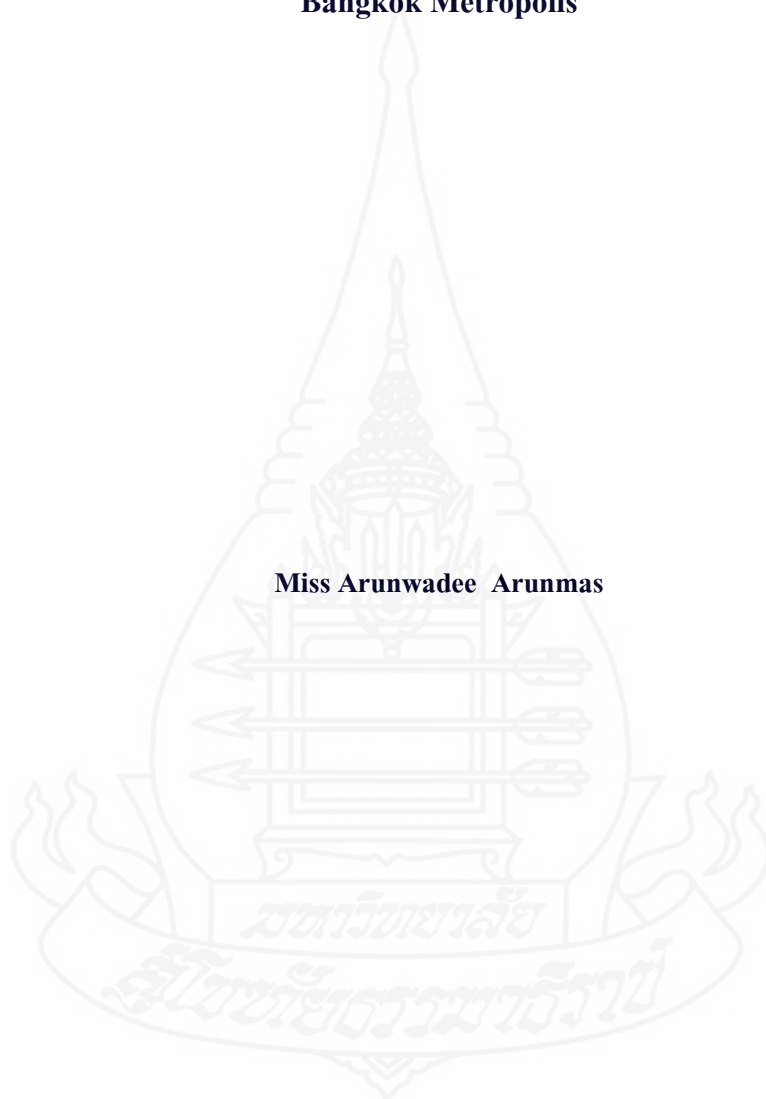

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Lifelong Learning Resources in Shopping Centers: A Case Study of
Bangkok Metropolis**

Miss Arunwadee Arunmas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for
the Degree of Master of Education in Nonformal Education

School of Educational Studies

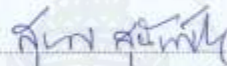
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า : กรณีศึกษา
กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล นางสาวอุษวดี อรุณมาศ
แขนงวิชา การศึกษานอกระบบ
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ศาสตราจารย์ ดร. ชูชาติ สังข์ศรี
2. อาจารย์ ดร. วิศนีย์ ศิลตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร. ชูชาติ สังข์ศรี)

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. ชูชาติ สังข์ศรี)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วิศนีย์ ศิลตระกูล)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิทธีรานนท์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้ากรณีศึกษากรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย นางสาวอรุณวดี อรุณมาศ รหัสนักศึกษา 2482600091 **ปริญญา** ศีษศาสตรมหาบัณฑิต
(การศึกษานอกระบบ) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี
(2) อาจารย์ ดร. วิศนี ศีลตระกูล **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการให้บริการแหล่งการเรียนรู้แก่ประชาชนของห้างสรรพสินค้า (2) ศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า และ (3) นำเสนอรูปแบบการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมสำหรับห้างสรรพสินค้า

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า จำนวน 10 คน (2) ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า จำนวน 40 คน (3) พนักงานในห้างสรรพสินค้า จำนวน 20 คน ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า จำนวน 350 คน รวม 420 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ห้างสรรพสินค้า มีแหล่งเรียนรู้หลายรูปแบบ ได้แก่ โรงเรียนสอนภาษา กวดวิชา ดนตรี ศิลปะ คอมพิวเตอร์ สโมสรสำหรับเด็ก กิจกรรมกีฬา กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเพื่อสังคม การประกวด แข่งขัน งานแสดงสินค้า นิทรรศการ ร้านหนังสือ สวนสนุก และโรงภาพยนตร์ (2) ด้านความต้องการนั้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในระดับมากโดยควรจัดกิจกรรมหลากหลายวัตถุประสงค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ เนื้อหาสาระที่ควรจัดได้แก่ด้านสุขภาพอนามัย การพัฒนาคุณภาพชีวิต ความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงานและด้านอาชีพ สื่อที่ต้องการมากคือสื่อบุคคลและสื่อโสตทัศนกิจกรรมควรจัดหมุนเวียนตลอดทั้งปี (3) รูปแบบแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่นำเสนอประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาความรู้ สถานที่จัดแหล่งเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมาย การบริหารจัดการ ค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากร ผู้ให้ความรู้/วิทยากร สื่อที่ใช้เผยแพร่ความรู้และ การวัดประเมินผลแหล่งการเรียนรู้

คำสำคัญ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ห้างสรรพสินค้า

Thesis title: Lifelong Learning Resources in Shopping Centers: A Case Study of Bangkok Metropolis

Researcher: Miss Arunwadee Arunmas; **ID:** 2482600091;

Degree: Master of Education (Non-formal Education);

Thesis advisors: (1) Dr. Sumalee Sungsi, Professor;
(2) Dr. Wisanee Seentrakool; **Academic year:** 2011

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the learning resources available in shopping centers; (2) to study the needs and guidelines for providing lifelong learning resources in shopping centers; and (3) to propose an appropriate model of lifelong learning resources in shopping centers.

The sample totaling 420 people included (1) 10 administrators of shopping centers, (2) 40 providers of learning resources in shopping centers, (3) 20 employees in shopping centers, and (4) 350 service users of the learning resources in shopping centers. Data were collected with the use of a questionnaire and interviews. The data were analyzed using the frequency, percentage, mean, and content analysis.

The main findings were as follows: (1) There were several types of learning resources available in shopping centers including languages schools, tutoring schools, music schools, arts schools, computer schools, children recreation areas, athletic activities, activities on important days, social activities, various contests, trade fairs, exhibitions, book shops, recreation centers, and theaters. (2) As for the needs for learning resources, respondents in the sample had high level needs for learning resources in shopping centers. They suggested that learning resources should provide activities of various purposes in order to respond to the needs of service users; contents of activities that should be organized included those on health and hygiene, quality of life development, and knowledge enhancing occupations and work performance; the highly needed media for knowledge delivery were resource persons and audio-visual media; and activities provided in the learning resources should be made available throughout the year. (3) The proposed model of lifelong learning resources composed of objectives of lifelong learning resources, contents provided, location, target groups, administration and management, finance and resources, knowledge deliverers/resource persons, media for diffusion of knowledge, and learning resource evaluation.

Keywords: Lifelong learning resource, Shopping center

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำปรึกษาอย่างดียิ่ง จากศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร. วิศนีย์ ศีลตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม นายปรีชา จันทร์มณี ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย ภาคตะวันออก ดร.ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์ ผู้อำนวยการศูนย์สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดร. ชัยยศ อิ่มสุวรรณ รองเลขาธิการ สำนักงานสารสนเทศ การศึกษานอกระบบ และดร.ปาน กิมปี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ได้รับความกรุณาจากท่าน อาจารย์ ดร.สุนทร สุนันท์ชัย ได้กรุณาเป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายจรพงษ์ วาศนา รองหัวหน้าสำนักงานผ่านศึกเขต ปราจีนบุรี เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ตลอดจนผู้บริหารองค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก ที่อนุญาติให้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยใช้เวลาศึกษานอกเวลาราชการ

คุณค่าและประโยชน์แห่งวิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบเป็นอาจารย์บูชา ให้ นายจตุส วิศัลยา ผู้ให้การสนับสนุนด้านทุนวิจัย พระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ ตลอดมา

อรุณวดี อรุณมาศ

พฤษภาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบหลักการและแนวคิด	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
การศึกษาตลอดชีวิต	7
การศึกษาตามอัธยาศัย	11
แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	16
ห้างสรรพสินค้า	32
แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	58
ตอนที่ 2 สภาพและความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า	64
ตอนที่ 3 รูปแบบจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าสังเคราะห์จากความคิดเห็น ของผู้บริหารห้างสรรพสินค้าห้างสรรพสินค้า ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการ ความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า พนักงานในห้างสรรพสินค้า และผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า	102
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
สรุปการวิจัย	106
อภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก	126
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	127
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	130
ประวัติผู้วิจัย	158

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามห้างสรรพสินค้า ในกรุงเทพมหานคร.....	52
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ เป็นผู้บริหารห้างสรรพสินค้า.....	58
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของพนักงานในห้างสรรพสินค้า.....	59
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า.....	61
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของแหล่งการเรียนรู้ที่บริการความรู้แก่ประชาชนใน ห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน.....	64
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของสภาพการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากผู้บริหาร ห้างสรรพสินค้า.....	67
ตารางที่ 4.6 วัตถุประสงค์ของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าและความต้องการ ในอนาคต.....	70
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของประเภทเนื้อหาความรู้ที่จัดในแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้าและความต้องการในอนาคต.....	71
ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของสภาพสถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าใน ปัจจุบันและความต้องการในอนาคต.....	72
ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าใน ปัจจุบันและความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมายในอนาคต.....	73
ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละด้านสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต.....	74
ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต.....	75
ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ความรู้/วิทยากรแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ในปัจจุบันและความต้องการ.....	76
ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของสื่อที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ ห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต.....	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของวิธีการวัดและประเมินผลการจัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความในอนาคต.....	78
ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการในอนาคตตามความเห็น ของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า.....	79
ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของสภาพการจัดแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า.....	80
ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละด้านสถานที่ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบันและ ความต้องการด้านสถานที่ในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า.....	81
ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน และความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมายในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้า.....	82
ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า.....	83
ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละด้านค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ในปัจจุบันและในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า.....	84
ตารางที่ 4.21 จำนวนและร้อยละของ ผู้ให้ความรู้/วิทยากร ที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้จัดแหล่ง การเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า.....	85
ตารางที่ 4.22 จำนวนและร้อยละของค่าบริการในเข้าร่วมกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบันและความ ต้องการด้านค่าบริการในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า.....	86
ตารางที่ 4.23 จำนวนและร้อยละของสื่อที่ใช้เผยแพร่ความรู้ในปัจจุบันและความต้องการสื่อใน อนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า.....	87
ตารางที่ 4.25 จำนวนและร้อยละด้านการวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.26 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน จากพนักงานในห้างสรรพสินค้า และความต้องการในอนาคต.....	89
ตารางที่ 4.27 จำนวนและร้อยละของเนื้อหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่ พนักงานในห้างสรรพสินค้าเคยใช้บริการและความต้องการในอนาคต.....	90
ตารางที่ 4.28 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการที่พนักงานในห้างสรรพสินค้าเคย ให้บริการความรู้ และความต้องการในอนาคตตามความคิดเห็นของพนักงาน ในห้างสรรพสินค้า.....	91
ตารางที่ 4.29 จำนวนและร้อยละด้านเวลาที่ให้บริการแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตใน ห้างสรรพสินค้าของพนักงานในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน และความต้องการ ในอนาคต.....	92
ตารางที่ 5.30 จำนวนและร้อยละของสื่อที่เคยใช้ในแหล่งการเรียนรู้ของพนักงานใน ห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน และความต้องการใช้สื่อในอนาคตของพนักงาน.....	93
ตารางที่ 4.31 จำนวนและร้อยละด้านค่าบริการในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ที่พนักงานในห้างสรรพสินค้าเข้าไปใช้บริการ และความต้องการเกี่ยวกับ ค่าบริการในอนาคต.....	94
ตารางที่ 4.32 จำนวนและร้อยละของการใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ในปัจจุบันและความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ในอนาคตของ ผู้ให้บริการห้างสรรพสินค้า.....	95
ตารางที่ 4.33 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการใช้แหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและในอนาคตของผู้ให้บริการห้างสรรพสินค้า.....	98
ตารางที่ 4.34 จำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ให้บริการได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต.....	99
ตารางที่ 4.35 จำนวนและร้อยละของเนื้อหาความรู้ ที่ได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า และความในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้ให้บริการ ห้างสรรพสินค้า.....	100

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1	เยาวชนที่ใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า..... 41
ภาพที่ 2.2	เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า..... 41
ภาพที่ 2.3	ประชาชนทั่วไปที่ใช้บริการร้านหนังสือในห้างสรรพสินค้า..... 42
ภาพที่ 2.4	ประชาชนทั่วไปร่วมชมนิทรรศการที่จัดในห้างสรรพสินค้า..... 42
ภาพที่ 2.5	นิทรรศการทั่วไปที่จัดในห้างสรรพสินค้า..... 43
ภาพที่ 2.6	นิทรรศการวิทยาศาสตร์ที่จัดในห้างสรรพสินค้า..... 43
ภาพที่ 2.7	ประชาชนร่วมชมนิทรรศการที่จัดในห้างสรรพสินค้า..... 44
ภาพที่ 2.8	ธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า..... 44

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อมและโอกาสของตน โดยการศึกษาจากบุคคล จากประสบการณ์ จากสังคม จากสภาพแวดล้อม จากสื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นสูงเพราะเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้สามารถเลือกเนื้อหาที่สนใจเป็นประโยชน์กับตนได้ สามารถใช้เวลาที่ปลอดจากภารกิจการทำงานอื่นศึกษาเล่าเรียนได้ เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง ทุกสถานการณ์ ประการหนึ่งการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดสถานที่ อายุ กลุ่ม รูปแบบ หรือวิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ จะเป็นบุคคล วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์ โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม จากการพาตนเองเข้าไปสู่เหตุการณ์ เรียนจากการสัมผัสวัสดุสิ่งของ สื่อ การเรียนรู้ดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นกระบวนการภายใน ต่อเนื่อง ตั้งแต่ลืมตาตื่นขึ้นดำเนินไปเช่นเดียวกันทุกวันตลอดชีวิต จึงเรียกว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ รูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยมีหลากหลาย เช่น การฟังบรรยายพิเศษการศึกษาจากเอกสารการเยี่ยมชม การชมการสาธิต การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ การสืบค้นเนื้อหาสาระจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ จึงเห็นได้ชัดว่าการศึกษามีได้เกิดขึ้นจากในโรงเรียนเท่านั้น มีแหล่งการเรียนรู้มากมายอยู่รอบๆตัว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 25 ก็ได้กำหนด “ให้รัฐส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ซึ่ง โดยนัยของมาตรา 25 แสดงให้เห็นความต้องการที่จะให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตเนื่องจากรัฐมีหน้าที่ร่วมกับชุมชนจัดแหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหาร และครูควรเข้ามามีส่วนใกล้ชิดร่วมมือกับประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญในทุกด้าน มีผู้คนหลายอาชีพอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น มีวิถีชีวิตรีบเร่งและแข่งขันกับเวลา ห้างสรรพสินค้าจึงได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของความทันสมัย ความหลากหลาย เป็นรูปแบบการใช้ชีวิตของคนเมือง มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

อย่างรวดเร็ว และการขยายตัวของเขตเมืองที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปพร้อมกัน ผู้คนต้องการความรวดเร็วในการคมนาคม และความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต การมีศูนย์การค้ากระจายอยู่ทั่วไปจึงเป็นการตอบสนองความต้องการของคนในกรุงเทพมหานคร ห้างสรรพสินค้าไม่ใช่เพียงเป็นแหล่งจับจ่ายซื้อของเพียงอย่างเดียว แต่เป็นศูนย์รวมของความหลากหลายสังคม กิจกรรม รวมถึงการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งทุกห้างสรรพสินค้าได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง

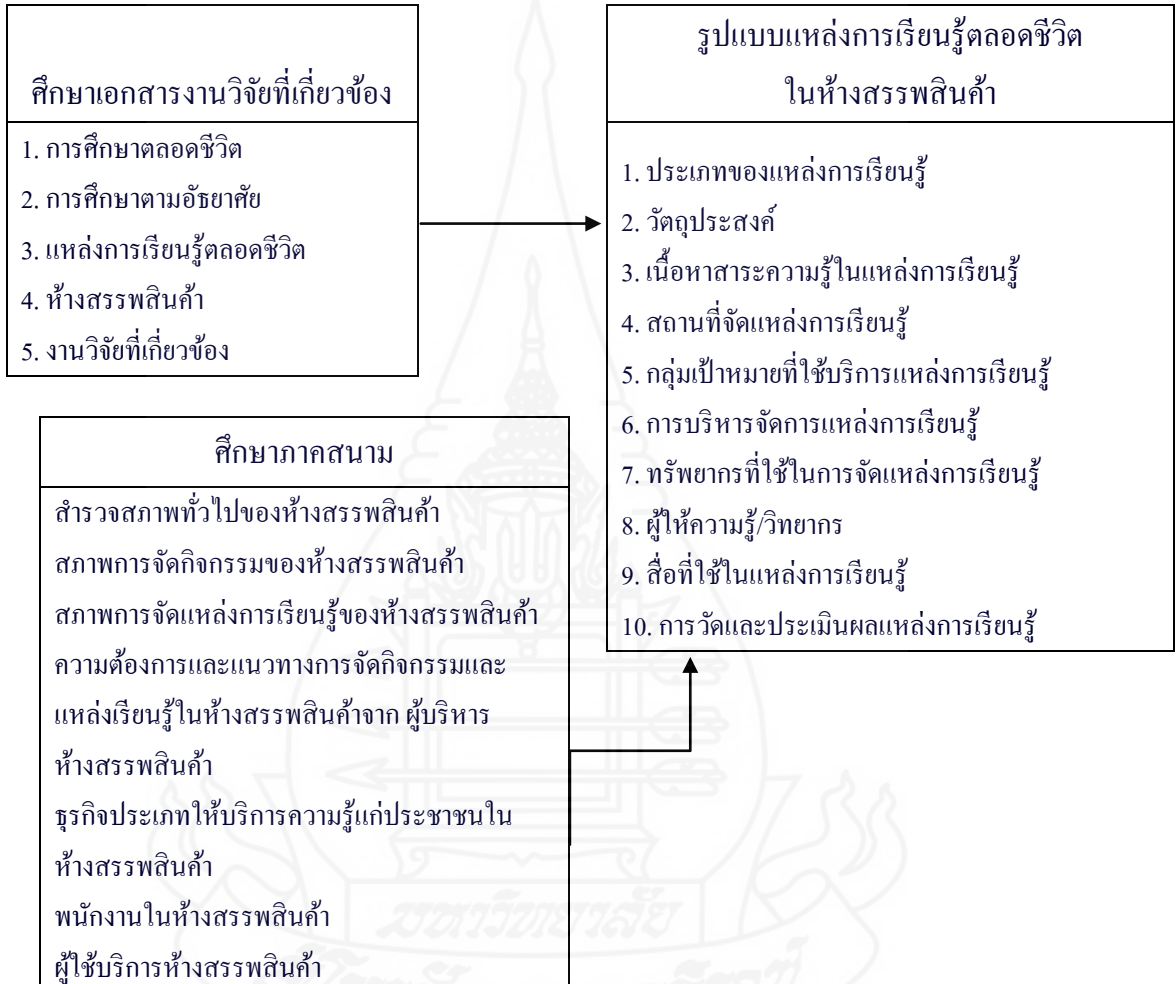
ห้างสรรพสินค้าเกิดขึ้นจากแนวคิดเรื่องความสะดวกในการจับจ่ายใช้สอยเป็นเป้าหมายหลัก จึงเป็นแหล่งรวมสิ่งต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเมือง ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าปลีก ร้านหนังสือที่ผู้ใช้บริการสามารถเลือกอ่านก่อนซื้อได้ ร้านคอมพิวเตอร์ ร้านอาหาร สถานบันเทิง แหล่งนัดพบปะ การธนาคาร ไปรษณีย์ คลินิก และบริการต่างๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชนทุกคนที่เข้าไปใช้บริการ

ห้างสรรพสินค้าใช้พื้นที่ทางกายภาพเข้ากับการสร้างพื้นที่ทางสังคมที่สำคัญในลักษณะใหม่ เช่น พื้นที่แห่งการผ่อนคลาย และเป็นการสร้างพื้นที่ชุมชนของกลุ่มคนที่มีความสนใจเหมือนกัน อาทิ พื้นที่สำหรับเรียนพิเศษ พื้นที่ของวัยรุ่นและเยาวชนในด้านต่างๆ (walking in cities : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 2552) และ ใช้พื้นที่ที่เป็นศูนย์รวมของคนจำนวนมากในการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยได้ เช่น มีโรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนพิเศษให้กับเยาวชน โรงเรียนสอนดนตรี การออกกำลังกาย และศิลปะ โรงเรียนสอนอาชีพซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้าไปศึกษาทดลองงาน และการจัดนิทรรศการ กิจกรรมประกวดทางความคิด, ทักษะ ซึ่งศูนย์การค้าอาจสามารถจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกประเภทหนึ่งได้ แหล่งการเรียนรู้ที่ถูกจัดขึ้นในห้างสรรพสินค้าทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบต่างออกไป จากเดิม ที่ภาพของแหล่งการเรียนรู้มักจะเป็นสถานที่ สถาบันการศึกษาหรือองค์กรของรัฐ และนำเสนอแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าให้กับผู้ใช้บริการในห้างสรรพสินค้าที่อยู่ในชุมชนตอบสนองต่อความต้องการใน

การประมวณแหล่งการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ถูกจัดขึ้นในห้างสรรพสินค้า จะทำให้สามารถจำแนกแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ และนำเสนอแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าให้กับผู้ใช้บริการในห้างสรรพสินค้า ตอบสนองต่อความต้องการในสภาพสังคมที่รีบเร่ง อีกทั้งเป็นการสนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการในห้างสรรพสินค้าได้มีส่วนร่วมในฐานะเป็นผู้หนึ่งในการเอื้ออำนวยให้เกิดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในสังคม

2. กรอบหลักการและแนวคิด

จากแนวคิดเรื่องรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของนักวิชาการหลายท่าน ตลอดจนจากงานวิจัยที่ได้จากการค้นคว้า สามารถนำมากำหนดกรอบหลักการและแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการแหล่งการเรียนรู้แก่ประชาชนของห้างสรรพสินค้า
- 3.2 เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า
- 3.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมสำหรับห้างสรรพสินค้า

4. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยกำหนดด้วยเกณฑ์ พื้นที่ และระยะเวลา ได้แก่

4.1 ด้านพื้นที่ที่ทำการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเลือกห้างสรรพสินค้าในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยเลือกห้างสรรพสินค้าที่มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้หลากหลายซึ่งเป็นที่นิยมของประชาชน มีพื้นที่ให้บริการ 25,000 ตารางเมตรขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 ห้าง

4.2 ด้านระยะเวลา ศึกษาระหว่าง พฤศจิกายน 2553 จนถึง เดือนมกราคม 2555 และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า โดยการค้นคว้าจากเอกสาร ข่าว และเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการอธิบายผลการวิจัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง หรือแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง เป็นตัวอย่าง หลักการหรือแนวคิด เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (บุญชม ศรีสะอาด 2533, 19) ในการวิจัยครั้งนี้รูปแบบหมายถึงภาพรวมของ ประเภท ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต วัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาคารสถานที่ในการแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ค่าใช้จ่ายในการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มเป้าหมายของแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ให้ความรู้/ วิทยากรในแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ค่าใช้จ่ายในการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต กิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การติดตามผลการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.2 แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

5.3 แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง แหล่ง หรือที่รวมสาระความรู้ อาจเป็นสถานที่ ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้ หรือบุคคลที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในทุกช่วงชีวิตตั้งแต่วัยเด็ก วัยทำงาน จนถึงผู้ใหญ๋ มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

5.4 การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาตามความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เป็นการศึกษาที่มีรูปแบบที่หลากหลาย และไม่เป็นทางการเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสิ่งที่อยู่รอบตัว

5.5 ห้างสรรพสินค้า หมายถึง แหล่งรวมสินค้าหลากหลาย เป็นที่จำหน่ายสินค้า โดยจัดสินค้าเป็นแผนกและประเภทของสินค้า เป็นสถานที่บริการแบบเต็มที่ (Full-Service) โดยบริการลูกค้าในรูปแบบของ One Stop Shopping และบริการต่างๆ หลากหลายชนิด (วีระรัตน์ กิจเลิศไพโรจน์ 2541: 27)

5.6 แหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า หมายถึง สถานที่ประกอบธุรกิจด้านการค้าปลีก และแหล่งกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับความรู้ หรือมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเพิ่มความรู้ เช่น สถาบันกวดวิชา โรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนดนตรี โรงเรียนสอนศิลปะ โรงเรียนสอนศิลปะการป้องกันตัว โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ สโมสรสำหรับเด็ก กิจกรรมกีฬา ลานกีฬา ฟิตเนส กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมประกวด/แข่งขัน ร่วมชมงานแสดงสินค้า นิทรรศการบอร์ดความรู้ แผ่นพับใบปลิว ศูนย์คอมพิวเตอร์และ IT ZONE ห้องสมุด ร้านหนังสือ สวนสัตว์ สวนน้ำ สวนสนุก โรงภาพยนตร์ โรงละคร พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

5.7 รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า หมายถึง แนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ สถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า กลุ่มเป้าหมายของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า กิจกรรมการเรียนรู้ การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ผู้ให้ความรู้หรือวิทยากรในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ค่าบริการในการใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าสื่อที่ใช้เผยแพร่ในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า การประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

5.8 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า หมายถึง ผู้มีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากร และประสานภารกิจของบุคคลอื่นในห้างสรรพสินค้า เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีหน้าที่ในการวางแผน การจัดระเบียบ การควบคุม การรักษาระบบ ในการวิจัยครั้งนี้รวมถึง หัวหน้าแผนก หัวหน้าฝ่าย ผู้จัดการสาขา กรรมการผู้จัดการห้างสรรพสินค้า

5.9 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า หมายถึง องค์กร สถาบัน หน่วยงาน หรือบุคคลที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การจัดการเรียนการสอน การดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

5.10 พนักงานในธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า คือ บุคลากร ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจที่มีรายได้เป็นค่าตอบแทน

5.11 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า บุคคลที่คนที่เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้า ทุกด้าน เช่น จั๊บจ่ายซื้อของ ทานข้าว ชมภาพยนตร์ หรือร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ห้างสรรพสินค้าจัด ขึ้น ทุกเพศ ทุกวัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

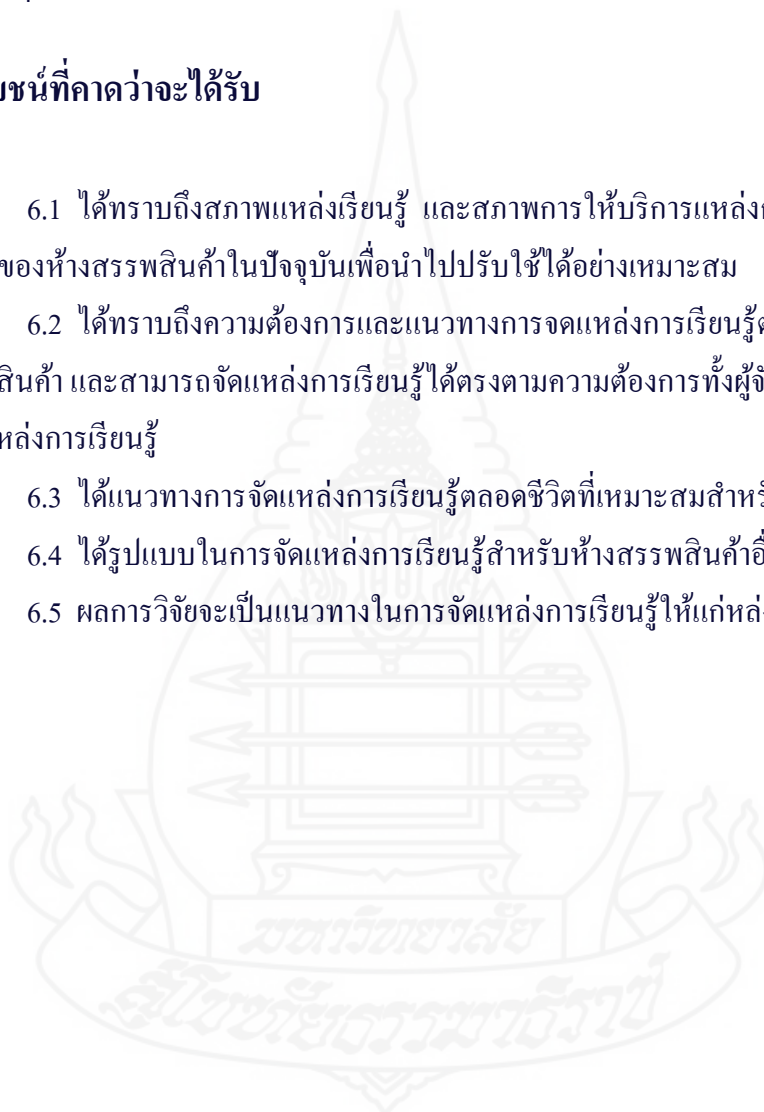
6.1 ได้ทราบถึงสภาพแหล่งเรียนรู้ และสภาพการให้บริการแหล่งการเรียนรู้แก่ ประชาชนของห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันเพื่อนำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

6.2 ได้ทราบถึงความต้องการและแนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน ห้างสรรพสินค้า และสามารถจัดแหล่งการเรียนรู้ได้ตรงตามความต้องการทั้งผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ และผู้ใช้แหล่งการเรียนรู้

6.3 ได้แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมสำหรับห้างสรรพสินค้า

6.4 ได้รูปแบบในการจัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับห้างสรรพสินค้าอื่นๆ

6.5 ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดแหล่งการเรียนรู้ให้แก่แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน
ห้างสรรพสินค้า : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต
2. การศึกษาตามอัธยาศัย
3. แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ห้างสรรพสินค้า
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาตลอดชีวิต

(พระราชบัญญัติการศึกษามาตรา 4 วรรค 1) ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่าเป็น กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรมหรือสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้าง องค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้คนสามารถรับการศึกษา ได้จากหลายทาง ความรู้ที่เคยได้รับการศึกษาในโรงเรียน สามารถนำไปใช้ได้ในช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปความรู้เดิมอาจไม่สามารถใช้ได้ จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มอยู่ตลอดเวลา ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ตั้งแต่ก่อนวัยเข้าโรงเรียนหรือผ่านพ้นวัยที่จะต้องศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน ก็ยังจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอยู่เสมอ (<http://www.kodmhai.com/m4/m4-1/Nthailaw-4-1/Nlaw/N1188/m1-40.html>)

1.1 ความหมายและองค์ประกอบของการศึกษาตลอดชีวิต

ความหมายของการศึกษาตลอด การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาสำหรับ ประชาชน หลักการ คือ คนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาต้อง ครอบคลุมทุกด้านมิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและ ความสามารถในการประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา

ชุมชนและประเทศโดยส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยี เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างเหมาะสม การศึกษาตลอดชีวิตเปิดโอกาสให้คนทั่วไปได้รับการศึกษา เพราะสามารถ เลือกเรียนตามรูปแบบที่ตนต้องการ ยืดหยุ่นได้ตามโอกาส ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้จาก ทุกแห่งตามโอกาสจะอำนวย (นุชนาถ สุนทรพันธ์ 2549: 2) เป็นการจัดการศึกษาให้กับทุกคน ครอบคลุมทุกบทบาทของมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยชรา ในด้านต่าง ๆ เช่น ครอบครัว การประกอบอาชีพ การเข้าสังคม การพักผ่อน เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา ความเชื่อ สุขภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 4) ได้ให้ความหมายการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่าง การศึกษานอกระบบ การศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 4) สุมาลี สังข์ศรี (2543: 1) กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง ภาพรวมของการศึกษาทุกประเภทที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายเป็นการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลให้ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงชีวิตของบุคคลและพัฒนาต่อเนื่อง ไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาแบบไม่เป็นทางการจากทุกแหล่งความรู้ในชุมชนและสังคม และเกิดขึ้นได้ทุกที่ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับชีวิตและผสมผสานกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคล

จากคำนิยามของนักการศึกษาหลายๆ ท่านสามารถสรุปความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิตหมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษานอกระบบ การศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาที่ครอบคลุมทุกด้านเปิดโอกาสให้คนทั่วไปได้รับการศึกษา ตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย

องค์ประกอบของการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วย การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตรระยะเวลาของการศึกษาเป็นการศึกษาที่มีรูปแบบและระบบแบบแผนชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ หลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลที่แน่นอน หมายถึง การศึกษาที่จัดรูปแบบไว้แน่นอนเป็นเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน ส่วนใหญ่จัดใน

โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น การศึกษาในระบบอาจจัดในชั้นเรียนหรือเป็นการศึกษาทางไกลก็ได้ ซึ่งการศึกษาในระบบของไทยประกอบไปด้วย การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาในชั้นอุดมศึกษา โดยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถูกแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังถูกแบ่งเป็นประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา อีกด้วย สำหรับในการศึกษาชั้นอุดมศึกษานั้น แบ่งออกเป็นระดับต่างๆ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท และปริญญาเอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545)

องค์ประกอบของการจัดการศึกษาในระบบ ได้แก่

1.1 สารเนื้อหาในการศึกษา การจัดการศึกษาในระบบ จะจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระหลักสูตรในหลักสูตรกลางแต่ละระดับขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้

1.2 ครู และอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้สามารถถ่ายทอดความรู้ และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.3 สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา เช่น อาคารสถานที่ โต๊ะเก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนทั้งอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.4 รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษาจะเน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ซึ่งมีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำชมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ

1.5 สถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบ ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งจะต้องจัดบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้

1.6 ผู้เรียน ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษาและเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การให้การศึกษอบรมการประเมินและการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง (อัญชลี ธรรมะวิสิฎฐ 2552: 2)

1.2 การศึกษานอกระบบ ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ให้ความหมายว่า กิจกรรมการศึกษา ที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่น และหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ระบุว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาซึ่งจัดขึ้นนอกระบบปกติ ที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษาอาชีพประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต ความรู้ทางด้านทักษะ การประกอบอาชีพและความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเงื่อนไข การสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตร จะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน เป็นการศึกษาที่จัดเพื่อให้ผู้พลาดโอกาสเรียนจากระบบการศึกษาปกติ หรือผู้ต้องการพัฒนาตนเอง ได้รับการเรียนรู้ โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคล ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุและสถานที่ โดยมุ่งหมายให้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพมนุษย์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อ การวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ตัวอย่างของการศึกษานอกระบบได้แก่การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกอบรม หลักสูตรต่าง ๆ

1.2.1 ประเภทของการศึกษานอกระบบแบ่งได้ 3 อย่างคือ

- 1) ประเภทความรู้พื้นฐานสายสามัญ
- 2) ประเภทความรู้และทักษะอาชีพ
- 3) ประเภทข้อมูลความรู้ทั่วไป

1.2.2 หลักการจัดการศึกษานอกระบบ

- 1) เน้นความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง

- 2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ
- 3) จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต
- 4) จัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนมิได้จำกัดเฉพาะครู อาจจะเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานหรือจากท้องถิ่น

1.3 การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ การศึกษารูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูง เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้สามารถเลือกเนื้อหาที่สนใจเป็นประโยชน์กับคนได้ และสามารถใช้เวลาที่ปลอดจากภารกิจงานอื่นศึกษาเล่าเรียนได้ จึงเรียกว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ รูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยมีหลากหลาย เช่น การฟังบรรยายพิเศษการศึกษาจากเอกสารการเยี่ยมชม การชมการสาธิต การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ การสืบค้นเนื้อหาสาระจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ร่วมกับชุมชนจัดแหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูควรเข้ามามีส่วนใกล้ชิดร่วมมือกับประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ

สรุป การศึกษาตลอดชีวิตคือภาพรวมของการศึกษาทุกประเภท ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกระบวนการศึกษาที่เชื่อมโยงมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกเพศ ทุกวัย ทุกเวลา และทุกสถานที่ เป็นการเรียนตามความพร้อมซึ่งการเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการตามโอกาส

2. การศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เป็นการศึกษาที่มีรูปแบบที่หลากหลายและไม่เป็นทางการ และมีผู้ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ดังนี้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538: 83) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยว่าการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์

จากการทำงาน จากบุคคล จากครอบครัว จากชุมชน จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลา เรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน และไม่มีการสอน ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มี หรือไม่มีสถานที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ ลักษณะการเรียนส่วนใหญ่เป็นการเรียนเพื่อความรู้อะไร และ นันทนาการ อีกทั้งยังไม่จำกัดเวลาเรียน สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอด ชีวิต

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2544) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย คือ การจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ ปัจจัยเกื้อหนุน สื่อ แหล่งความรู้ และบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความ สนใจ

สำนักบริหารข้อมูลและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (<http://www.idis.ru.ac.th/report/index>) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ว่า การศึกษา ตามอัธยาศัย เป็นการจัดศึกษาเพื่อให้คนได้เรียนรู้จากบุคคลครอบครัว ชุมชน สื่อ หรือแหล่งการ เรียนรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิงและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีความยืดหยุ่น อย่างมากในเรื่องเนื้อหา ระยะเวลาเรียนกลุ่มเป้าหมาย มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อันจะ นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538: 1) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกระบวนการของการศึกษา ตลอดชีวิต คือ ไม่ต้องอาศัยระบบใดๆ ทั้งสิ้น เป็นการศึกษาที่สร้าง เสริมบุคลิกภาพ ทักษะ ค่านิยม และความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์ ในชีวิตประจำวัน การศึกษาประเภทนี้เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสิ่ง ที่อยู่รอบตัว จากสมาชิก ครอบครัว จากเพื่อน จากการทำงาน ตลอดจน กระทั่งจากสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ การศึกษาตามอัธยาศัยจึงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าการศึกษาทั้งใน และ นอกกระบวนโรงเรียน

คูมส์ (1985: 24 อ้างจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538: 42) ได้ให้ความหมายของ การศึกษาตามอัธยาศัยไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัยคือกระบวนการตลอดชีวิตที่ ทุกคนได้รับ และ สะสมความรู้ ทักษะ เจตคติ และการรู้แจ้งจาก ประสบการณ์ประจำวัน และการสัมผัสกับ สิ่งแวดล้อม ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และที่เล่น จากตัวอย่างและเจตคติของสมาชิกครอบครัวและเพื่อน จาก การเดินทาง การอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสืออื่น หรือโดยการฟังวิทยุ หรือการดูภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ ตามปกติแล้วการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่มีการจัด ไม่มีระบบ และบางครั้งไม่ได้ตั้งใจ

แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้ตลอดชีวิตของแต่ละคนเป็นอย่างมาก แม้แต่ผู้ที่มีการศึกษา ในโรงเรียนมาแล้วก็ตาม

อีวาน (Evan, 1981: 2) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอรรถศาสตร์ไว้ว่า การศึกษาตามอรรถศาสตร์ หมายถึงผลของการเรียนรู้อันเกิดจากสถานการณ์ที่ผู้เรียน หรือแหล่งความรู้ใดอย่างหนึ่ง มีเจตจำนงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ แต่ไม่ใช่ทั้งสองปัจจัยเกิดตรงกัน

วรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (2554: 2) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอรรถศาสตร์ไว้ว่า การศึกษาตามอรรถศาสตร์ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยศึกษาจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น

สรุป การศึกษาตามอรรถศาสตร์ คือการศึกษาตามความพร้อมและความต้องการของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เป็นการศึกษาที่มีรูปแบบที่หลากหลาย และไม่เป็นการเรียนรู้อย่างเดียวจากสิ่ง ที่อยู่รอบตัวโดยไม่ต้องอาศัยระบบใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นการศึกษที่สร้าง เสริมบุคลิกภาพ ทักษะ ค่านิยม และความรู้ต่าง ๆ เพื่อสะสมความรู้ ทักษะ เจตคติเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน และไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือ ไม่มีสถานที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ ลักษณะการเรียนส่วนใหญ่เป็นการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการ

การศึกษาตามอรรถศาสตร์สามารถอธิบายได้ 2 มิติ คือ

1. **ผู้เรียน** ผู้เรียนควบคุมวิธีการเรียนเอง มีวิธีการเรียนที่หลากหลายที่นำไปสู่ การเรียนรู้ด้วยตนเองกระบวนการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์ และสร้างเสริมประสบการณ์โดยตรง ผู้เรียนสร้างความหมาย ตามความเข้าใจ และเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้เรียนต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์กับชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนโดยวิธีการบังคับหรือเรียนตามความสนใจก็ตาม การเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์เกิดจากความสัมพันธ์และเชื่อมโยง ของแต่ละบุคคลในการรับรู้ เข้าถึงและปะทะกับแหล่ง หรือข้อมูลที่อยู่รอบตัว ตั้งแต่ สถาบันการปกครอง โรงเรียน ครอบครัว การจับจ่ายซื้อของที่ตลาด การ บริโภค และเพื่อนๆ ตลอดจนการปฏิบัติงานใน ความรับผิดชอบ อาชีพ การใช้เวลา และสื่อต่าง ๆ (อมรา ปฐกัญญาบุญรัตน์ 2545: 3)

2. ผู้จัด/หรือสภาพการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนควบคุมวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบุคคล จากครอบครัว จากชุมชน จากสังคม จาก ประสบการณ์ จากการทำงาน และจากการดำรงชีวิตประจำวัน จาก สภาพแวดล้อมทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและมีการดำเนินการให้มีขึ้น ไม่ว่าจะโดย มนุษย์ หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ จากปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ จากสถานการณ์ และสื่อ ต่าง ๆ

วนิดา อวนอ่อน (2552: 2) ได้สรุปประสบการณ์การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศต่าง ๆ ไว้เช่นในประเทศเยอรมัน จะใช้ Informal Education ในกระบวนการส่งเสริม เด็กและเยาวชนโดยผ่านกระบวนการสังคมสงเคราะห์ ในประเทศแอฟริกาใต้เรียกการศึกษาตามอัธยาศัยว่า การศึกษาพื้นบ้าน เป็น "กระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติ" ในประเทศฝรั่งเศส การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจะเน้นการเรียนรู้เพื่อการตอบสนองความต้องการเรียนรู้แต่ละอย่าง หรือการมีส่วนร่วมของชุมชนและการส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม ในประเทศกือตแลนด์ จะนำ Informal Education ไปใช้ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องประชาธิปไตย

2.1 องค์ประกอบของการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัยมีองค์ประกอบสำคัญที่สรุปได้ดังนี้ แนวคิดและปรัชญาการศึกษาตามอัธยาศัยคือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย

2.1.1 ความมุ่งหมาย การศึกษาตามอัธยาศัยมีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเพื่อตอบสนองความพึงพอใจและนั่นทนทางการของบุคคลแต่ละคนมากกว่าการเพิ่มพูนความรู้เชิงวิชาการ

2.1.2 หลักสูตร เป็นลักษณะการจัดกิจกรรม สื่อ และเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

2.1.3 ผู้เรียน คือ บุคคลทุกคน

2.1.4 ผู้สอนของการศึกษาตามอัธยาศัย คือ ทุกคนที่มีศักยภาพส่งเสริมให้ ผู้เรียนอยากเรียนรู้

2.1.5 ความรู้ เกิดขึ้นด้วยการเรียนรู้ตามความต้องการ ความสนใจของ ผู้เรียนเอง

2.1.6 วิธีการเรียนรู้ ไม่มีแบบแผน ไม่มีรูปแบบแน่นอน ซึ่งแล้วแต่ความถนัดของผู้เรียนระยะเวลา การศึกษาตามอัธยาศัยเกิดได้ตลอดเวลาและตลอดชีวิตของผู้เรียน

2.1.7 วุฒิการศึกษา เนื่องจากการเรียนตามความสนใจเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นตลอดเวลาจึงไม่สามารถรับรองคุณวุฒิ เว้นเสียแต่หากผู้เรียน มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมบางกิจกรรมที่มีเกียรติบัตรรับรองอยู่ ก่อนแล้ว เช่นกิจกรรมการกระโดดสูงของหน่วยงานทหาร

2.1.8 กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นไปตามวิถีชีวิตของผู้เรียนสื่อการเรียนรู้ คือทุกสิ่งทุกอย่างรอบๆ ตัว

2.1.9 การประเมินผล ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินความก้าวหน้าด้วยตัวผู้เรียนเอง จึงไม่มีการประเมินผลที่ชัดเจน แต่บางกิจกรรมมีการประเมินผล เพื่อให้ผลย้อนกลับต่อผู้รับบริการ

2.2 รูปแบบของการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย แบ่งได้เป็น 6 รูปแบบ

2.2.1 รูปแบบที่จัดโดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์

2.2.2 รูปแบบที่จัดโดยผ่านสื่อวิทยุ สื่อมวลชน โทรทัศน์

2.2.3 รูปแบบที่จัดโดยผ่านสื่อคอมพิวเตอร์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และโซเชี่ยล

เน็ตเวิร์ก

2.2.4 รูปแบบที่จัดโดยผ่านภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.2.5 รูปแบบที่จัดโดยผ่านศูนย์การเรียนรู้

2.2.6 รูปแบบที่จัดโดยกิจกรรม หรือสถานการณ์

องค์กรและสถาบันที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นแยกไม่ออกจากองค์กร และสถาบันที่จัดการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน จะต้องเกี่ยวข้องและผสมผสานสัมพันธ์กันไปกับชีวิตและช่วงชีวิตหรือวัยของแต่ละคน จนกลายเป็นแนวความคิดของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต องค์กรและสถาบันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามอัธยาศัยของแต่ละคน จากสังคมใกล้ตัวจนถึงสังคมภายนอกตั้งแต่ สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อมวลชน แหล่งชุมชน แหล่งนันทนาการ สถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน หน่วยงานบริการของรัฐ องค์กรเอกชน แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิคนี คีลตระกูล และ อมรา ปฐภิญโญบุรณ์ (2553: 3) ได้สรุปถึงผู้ที่เป็นนักการศึกษาตามอัธยาศัยประกอบไปด้วย

1. ผู้สร้างสรรค์สื่อวิทยาศาสตร์สำหรับประชาชน (Popular science media creator)
2. อาจารย์ของศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัย หรืออาจารย์จากวิทยาลัย
3. ล่าม/ ผู้บรรยาย/ผู้ดูแลอุทยาน/ ผู้นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม
4. ผู้นำกลุ่มเยาวชน
5. ที่ปรึกษา ผู้ออกแบบนิทรรศการ
6. ผู้ประสานงาน/ผู้ออกแบบศูนย์ท่องเที่ยว NASA ลักษณะของผลงานที่เสนอใน

ลักษณะของการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลงานที่สามารถนำเสนอในลักษณะของการศึกษาตามอัธยาศัย

1. โปรแกรมสด (live program) เช่นการนำชม การเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ การสาธิต การย้อนเรื่องราวในอดีต การฉายสไลด์ สนทนารอบกองไฟ (campfire talks) และอื่น ๆ

- 1) อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์

- 2) วิดีโอ
- 3) ข่าว บทความ
- 4) แผ่นพับ แผ่นปลิว
- 5) ใบแถลงข่าว
- 6) การแสดงนิทรรศการของชุมชน
- 7) การประชุมปฏิบัติการของครู
- 8) โรงเรียน/กลุ่มทักษะศึกษา
- 9) การนำเสนอผลงานนอกสถานศึกษา/โรงเรียน
- 10) สื่อที่ใช้เพื่อนำเสนอก่อน-และหลัง-การเยี่ยมชมของกลุ่มต่างในโรงเรียน
- 11) รายการที่ออกอากาศไปแล้ว
- 12) การละคร ภาพยนตร์ วิดีโอ
- 13) สื่อเพื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน
- 14) โปรแกรมที่จัดเพื่อพัฒนาวิชาชีพสำหรับนักการศึกษาในระบบและอัยาศัย
- 15) การฝึกอบรมและแหล่งสื่อสำหรับนักการศึกษาตามอัยาศัย
- 16) สื่อเผยแพร่สำหรับประชาชน
- 17) นิทรรศการเคลื่อนที่
- 18) นิทรรศการชั่วคราว
- 19) โปสเตอร์

3. แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แหล่งการเรียนรู้ในความหมายของนักปฏิรูปการศึกษาตลอดชีวิตได้สรุปลักษณะสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ คือ

1. ดำเนินการสอดคล้องกับหลักสูตรและอิงระบบโรงเรียนและมีการจัดการเรียนการสอนขึ้นที่แหล่งความรู้นั้น
2. ดำเนินการโดยไม่มีหลักสูตรมีแต่กระบวนการหรือขั้นตอนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น
3. เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม
4. มีการเรียนรู้หลายอย่างเกิดขึ้นพร้อมๆกัน
5. ใช้ประสบการณ์เป็นฐานในการเรียนรู้

3.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้มีหลายความหมายซึ่งมีผู้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้หลายประการเช่น

ปราสาท สอนรัมย์ (2551: 3) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัชฌาศัย ได้อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สมาคมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งประเทศไทย (2549: 1) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้หมายถึง การจัดรวบรวมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ในรูปแบบของข้อมูลความรู้ วัสดุ สิ่งประดิษฐ์คิดค้น หรือมรดกทางสติปัญญา เพื่อการเผยแพร่โดยการจัดแหล่งข้อมูล จัดสถานที่ หรือจัดแสดงเพื่อการเรียนรู้ตามต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สถาบันวิทยบริการ ศูนย์การเรียนรู้ สวนพฤกษชาติ สวนสาธารณะ อุทยานการศึกษา อุทยานวิทยาศาสตร์ สถานปฏิบัติการณ์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 2) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อขยายประสบการณ์ของนักเรียน เชื่อมโยงสู่การใช้ชีวิตประจำวัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 3) ได้กำหนดความหมาย "แหล่งการเรียนรู้" ไว้ว่าหมายถึง "แหล่ง" หรือ "ที่รวม" เป็นสถานที่ ศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ กำหนดเวลาเกิดการเรียนรู้ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะ สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน" และนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ประจักษ์ บุญอารีย์ (2545: 57) กล่าวว่าควรมีแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละท้องถิ่น ดังนี้ สถานประกอบการของเอกชน เป็นความรับผิดชอบของสถานการณ์ภาคเอกชนที่ต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามปณิญา "All for Education" นอกจากนี้ให้โอกาสใช้เป็นแหล่งฝึกงานแล้ว ควรมีกฎหมายกำหนดให้สถานประกอบการจัดโอกาสให้ผู้ต้องเรียนรู้ สามารถได้เรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ ได้ด้วย

ลัดดา ศิลา น้อย (2545: 43) ให้ความหมายเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งวิชาการหรือแหล่งทรัพยากรข้อมูลในห้องเรียนแต่ละแห่ง ประกอบไปด้วย บุคคลในชุมชน สถานที่สำคัญในชุมชน รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 43) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ลีปพนนท์ เกตุทัต (2542: 7) ให้ความหมายเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อหนุนการศึกษา โดยจัดให้แหล่งการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชุมชน แหล่งการเรียนรู้อาจประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น มุมหนังสือพิมพ์ การเมือง สุขภาพ เกมต่าง ๆ วิทยุ อีเมล มุมการศึกษาต่อเนื่อง เป็นต้น

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541: 6) ให้ความหมายเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ว่า บริเวณ สถานที่ หรือศูนย์รวมความรู้ ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ความเข้าใจและความชำนาญ ที่อยู่ในศูนย์ การศึกษาหรือหน่วยงาน จัดให้เกิดการเรียนรู้

ภาสินี เปี่ยมพงษ์สานต์ (2536: 45) ให้ความหมายเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่จะค้นคว้าความรู้ ประสบการณ์ แนวคิด ค่านิยม ซึ่งเป็น ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533: 21) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ (Resources) เป็น องค์ประกอบอีกประการหนึ่งของเทคโนโลยีการศึกษา แหล่งการเรียนรู้จะเป็นสิ่งกระตุ้นและ เกื้อหนุนให้ผู้เรียนอยากเรียน และเรียนได้

อรพรรณ พรสีมา (2530: 15) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ (Resources) เป็นการ จัด ประสบการณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเรียนการสอนด้วย

มาร์ค (Mark, 1971: 341) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า แหล่ง การ เรียนรู้ในชุมชนประกอบด้วย ประชาชน สถานที่ต่างๆ และกิจกรรมทั้งหลาย ที่นำมาใช้ในการเรียน การสอนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี

กูด (Good, 1973: 114) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้

สรุปแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ ให้ข้อมูล ความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี ข้อมูลความรู้ วัสดุสิ่งประดิษฐ์คิดค้น หรือมรดกทางสติปัญญา ตลอดจนข้อมูลความรู้ เรื่องราวต่างๆ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลความรู้ในการแก้ปัญหาของบุคคลหรือกลุ่ม

บุคคลใน ที่สืบทอดกันมา สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อขยายประสบการณ์ของผู้เรียน เชื่อมโยงสู่การใช้ชีวิตประจำวัน เป็นองค์ประกอบของเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ เป็นการจัดรวบรวมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ในรูปแบบของ เพื่อการเผยแพร่ โดยการจัดแหล่งข้อมูล ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีอยู่ทุกที่ ทุกเวลา มีคุณค่า น่าสนใจ และกระจายอยู่รอบตัว ทุกส่วนของสังคมสามารถเป็น ได้ทั้งผู้ให้ความรู้และผู้รับความรู้ ซึ่งหากมีส่วนร่วมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ก็สามารถส่งผลให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะเป็นหน่วยงานหลักกำหนดนโยบายการศึกษาได้จัดให้มีการศึกษาวิจัย การจัดการ

สมาคมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งประเทศไทย (2549: 1) กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้ว่า แหล่งการเรียนรู้เป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญของการจัดการสอน ซึ่งรวมไปถึง วัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงบุคลากรครูผู้สอน ห้องสมุด ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ ซึ่งมีผลโดยตรงหรือทางอ้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี การจัดรวบรวมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ในรูปแบบของข้อมูลความรู้ วัสดุ สิ่งประดิษฐ์คิดค้น หรือมรดกทางสติปัญญา เพื่อการเผยแพร่โดยการจัดแหล่งข้อมูล จัดสถานที่ หรือจัดแสดงเพื่อการเรียนรู้ตามต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สถาบันวิทยบริการ ศูนย์การเรียนรู้ สวนพฤกษชาติ สวนสาธารณะ อุทยานการศึกษา อุทยานวิทยาศาสตร์ สถานปฏิบัติการณ์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น

1. แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ดำเนินการโดยภาครัฐ คือ แหล่งการเรียนรู้ที่หน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรของรัฐ เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายหรือสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานแก่แหล่งการเรียนรู้แห่งนั้นๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ สถานที่ สื่อ/อุปกรณ์ เป็นต้น ไม่ว่าจะสนับสนุนทรัพยากรบางส่วน หรือทั้งหมดก็ตาม
2. แหล่งการเรียนรู้ภายในชุมชน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างในชุมชนที่นำมาใช้เป็นตัวอย่างให้เกิดแนวคิด ข้อเสนอแนะ คำนิยามแก่ผู้เรียน แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้จึงหมายถึงสถานการณ์ในชุมชนทุกรูปแบบที่นักเรียนสามารถนำมาศึกษาเป็นการฝึกฝนสติปัญญา ความคิดและฝึกทักษะทางสังคมด้านต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์ทุกอย่างที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาได้ แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ดังนี้คือ แหล่งประชากร แหล่งประวัติศาสตร์แหล่งภูมิศาสตร์แหล่งรัฐศาสตร์แหล่งทรัพยากรแหล่งอุตสาหกรรมแหล่งธุรกิจสถานที่สำคัญแหล่งคมนาคมแหล่งการสื่อสารแหล่งการอนุรักษ์แหล่งการศึกษาแหล่งศาสนาแหล่งกลุ่มชาติพันธุ์แหล่งสาธารณสุขแหล่งบริการสวัสดิการแหล่งศิลปะแหล่งปัญหาแหล่งปัญญาเฉพาะกรณี

สรุปแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนคือทุกสถานที่ เช่น แหล่งการเรียนรู้ในธรรมชาติ แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ทุกเวลา ทุกกิจกรรม ประสบการณ์ต่าง ของมนุษย์ ภูมิปัญญา หนังสือ สื่อเทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ ข้อมูลความรู้ วัสดุ สิ่งประดิษฐ์คิดค้น หรือมรดกทางสติปัญญา ซึ่งมีผลโดยตรงหรือทางอ้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ การจัดรวบรวมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ในรูปแบบของ เพื่อการเผยแพร่โดยการจัดแหล่งข้อมูล จัดสถานที่ ห้องสมุดหรือจัดแสดงเพื่อการเรียนรู้ตามต้องการของผู้เรียนสามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ให้ความรู้ได้อย่างไม่ที่สิ้นสุด ขึ้นอยู่กับความสามารถของครูผู้สอนจะมีความรู้ความสามารถในการเลือกสรรมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนได้อย่างสูงสุด

วรรณ อมาตยกุล (2530: 51) ได้กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้ด้านกายภาพว่า เป็นสถานที่ให้ความรู้จะเป็นที่ใดก็ได้ที่ผู้เรียนสะดวก และพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน จึงควรตั้งอยู่ในที่ดังต่อไปนี้

1. อยู่ใกล้ชุมชน คิดถนนใหญ่ มีรถผ่านไปมาได้ ตั้งอยู่ในที่ซึ่งผู้เรียนรู้มาถึงได้ง่าย ไม่ควรตั้งอยู่ในที่ซึ่งมีการจราจรคับคั่ง
2. ตั้งอยู่ห่างไกลเสียงรบกวนทั้งหลาย
3. ควรพิจารณาถึงลักษณะภูมิประเทศ เช่น ตั้งอยู่ในที่สวยงาม
4. มีบริเวณกว้างขวาง สามารถขยายศูนย์ต่อไปได้ในอนาคต
5. ใกล้ตัวอาคารไม่ควรปลูกต้นไม้ใหญ่ ๆ เพราะจะทำให้บังแสงสว่างและขัดขวางทางระบายอากาศ

ขวางทางระบายอากาศ

ไม่ตั้งอยู่ชิดอาคารอื่น ๆ ที่สูงกว่ามากเกินไป เพราะจะบังทิศทางลมและแสงสว่าง
สรุปแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง บริเวณสถานที่ หรือศูนย์รวมความรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษา แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง ต่อเนื่อง สัมพันธ์กันไปกับชีวิตและช่วงชีวิตหรือวัยของแต่ละคน

3.2 บทบาทของแหล่งการเรียนรู้

บทบาทของแหล่งการเรียนรู้ในการให้การศึกษา ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เรียน ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย คือ

1. แหล่งการเรียนรู้ต้องสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) การเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง (Learning by doing) ทั้งการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่มี

แหล่งการเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้ว และการเรียนรู้ของคนอื่น ๆ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตาม
อรรถาศัย

1.1 เป็นแหล่งทำกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงาน และแหล่ง
ประกอบอาชีพของผู้เรียน

1.2 เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยตนเอง

1.3 เป็นห้องเรียนทางธรรมชาติ เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรม

1.4 เป็นองค์กรเปิด ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง

1.5 สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงรุก เข้าสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่าง
ทั่วถึง ประหยัดและสะดวก

1.6 มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

1.7 มีสื่อประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเสริม
กิจกรรมการ เรียนการสอนและการพัฒนาอาชีพ

3.3 ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3.1 ให้ผู้เรียนมีโอกาส คิด ทำ โดยครูผู้เรียนช่วยกันจัดบรรยากาศการเรียนรู้
ร่วมกัน และได้มีการสรุปสาระการเรียนรู้

3.3.2 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยวิธีอันหลากหลาย และต่อเนื่อง

3.3.3 มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอที่ทำให้ผู้เรียนใช้เป็นแหล่ง
ค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัด ความสนใจ สาระการเรียนรู้มีความสมดุลและเหมาะสมกับวัย

3.3.4 กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ มีกิจกรรมร่วมกันในการเรียนรู้
คือการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันคิดและแก้ปัญหา ร่วมกันทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์ตรง
และสามารถนำมาแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาท้องถิ่นตนเองได้

3.3.5 สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว
ของผู้เรียนสามารถประยุกต์ผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

3.3.6 กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับสังคมองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้าง
ความสัมพันธ์และความร่วมมือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากแหล่ง
การเรียนรู้

3.4 คุณลักษณะและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรมี 10
ประการ คือ

3.4.1 ความหลากหลายของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้

3.4.2 ความโดดเด่นของทรัพยากรในการเรียนรู้

3.4.3 กิจกรรมภาคปฏิบัติ

3.4.4 ความน่าสนใจของทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้

3.4.5 ความหลากหลายขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้

3.4.6 การดูแลรักษาสภาพแหล่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม

3.4.7 การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้

3.4.8 ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทวิทยากร/

ผู้แนะนำ

3.4.9 ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทเอกสาร

3.4.10 ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภท

นิทรรศการ/ป้าย

3.5 ภาครัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีบทบาทหน้าที่ในแหล่งการเรียนรู้และดำเนินการ

ดังต่อไปนี้

3.5.1 จัดการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทุกระดับ ทั้งนี้ต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพความพร้อมของแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่

3.5.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เป็นองค์กรเปิด สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกี่ยวเนื่องกับสภาพสังคม วิถีชีวิตและสภาพทางเศรษฐกิจในแต่ละท้องถิ่น

3.5.3 จัดหาความร่วมมือ โดยร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้เรียนเพื่อร่วมกันจัดทำหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ตามความสนใจ

3.5.4 เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย และสามารถจัดกระบวนการเชื่อมโยงกับองค์กรอื่น ๆ ทั้งสถานศึกษาและชุมชนในแหล่งการเรียนรู้นั้นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ในขณะเดียวกันก็ศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้องค์ความรู้ในแหล่งการเรียนรู้นั้นๆ ได้รับการเผยแพร่ และถ่ายทอดไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ในวงกว้าง

3.5.5 เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและเป็นแหล่งแรกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

3.5.6 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานเพื่อให้ผู้เรียนจากทั่วทุกภาคสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

3.6 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้

3.6.1 เป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้อันหลากหลายพร้อมที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลและเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.6.2 เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตนเอง

3.6.3 เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขเกิดความสุขสนุกสนานและมีความสนใจที่จะเรียนรู้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

3.7 ประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ไว้ดังนี้

3.7.1 ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อวัสดุอุปกรณ์
 3.7.2 สนุกสนานกับบทเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้
 3.7.3 ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เป็นรูปธรรมและส่งเสริมให้ได้คิดสร้างสรรค์

3.7.4 พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

3.7.5 เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอยู่

3.7.6 เป็นการยกระดับครูในชุมชนให้มีคุณค่าและศักดิ์ศรี

3.7.7 เป็นการถักทอทางสังคม

3.8 การเรียนรู้ที่แหล่งการเรียนรู้โดยทั่วไป มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

3.8.1 เพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจด้วยการดู ชมธรรมชาติและสังคม บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สังสรรค์สนุกสนาน รับประทานอาหารและซื้อของ

3.8.2 เพื่อเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านข้อมูลความรู้ความเข้าใจในสาระ วิทยาการและวัฒนธรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ เช่น การเดินทาง การสังเกต การบันทึก การร่วมกิจกรรม และพัฒนาค่านิยม คุณสมบัติ อันพึงประสงค์ เช่น ความอดทน ความไม่เห็นแก่ตัว ฯลฯ

3.9 ประเภทของแหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้แบ่งออกได้หลายลักษณะ เช่น

3.9.1 แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

1) แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ปรากฏการณ์ธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต ป่า ต้นไม้ แม่น้ำ ภูเขา ทะเล

2) แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ห้องสมุด ห้องมัลติมีเดีย เว็บไซต์ พิพิธภัณฑ์ สวนสุขภาพ โรงเรียน ห้องเรียน ห้องทดลอง สวนหย่อม สวนสัตว์ ฯลฯ

- 3) แหล่งการเรียนรู้ นอกโรงเรียน
- 4) แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ
- 5) แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วิถีชีวิต อาชีพ ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม สถาบันต่างๆ โบราณสถาน สถานที่สำคัญ แหล่งประกอบการ ฯลฯ
- 6) แหล่งการเรียนรู้ที่จัดกระทำไว้เพื่อวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น
- 7) แหล่งการเรียนรู้ที่จัดกระทำไว้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นเป็นหลัก โดยมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ เช่น หอศิลป์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ เป็นต้น
- 8) แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคล ที่มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาในสาขาอาชีพ (สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม 2545: 6)
- 9) แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเช่น 14 ตุลาคม 2519 พฤษภาทมิฬ 2535 ซึ่งจัดเป็นแหล่งปฐมภูมิ (รัฐพร ชงศาดา 2536: 5)
มาร์ค (Mark, 1971: 341) แบ่งการเรียนรู้ในชุมชนไว้ในหนังสือสารานุกรมทางการศึกษา (Encyclopedia Of Education)
  1. ผู้ชำนาญพิเศษ (specialists) เช่น นักดนตรี จิตรกร ผู้ชำนาญงานอดิเรก นักกีฬา อาชีพ พนักงานซื้อขายและบริการ พ่อค้า นักธุรกิจ นายธนาคาร นักอุตสาหกรรม
  2. ชานา พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียน (parents of students)
  3. ตัวแทนองค์กรต่างๆ (representatives) ได้แก่ บุคคลที่เป็นตัวแทนของสังคม ศูนย์วัฒนธรรมและหน่วยงานอื่นๆ
  4. ผู้แทนด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม (business and industrial representatives) ได้แก่ บุคคลที่ทำงานในโรงงาน บริษัทขนส่ง เหมืองแร่ สำนักงานเทศบาล กิจการค้าต่างๆ การเงิน และการประกันภัย
  5. ผู้แทนของรัฐบาล (government representatives) เช่น นายกรัฐมนตรี คณะกรรมการของจังหวัด ตำรวจ พนักงานดับเพลิง เจ้าหน้าที่อนามัย เป็นต้น
  6. คณะกรรมการผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ประชาชน (citizens' advisory committees) เช่น คณะกรรมการการศึกษา คณะกรรมการบริหารศูนย์การศึกษา คณะที่ปรึกษาศูนย์การศึกษา คณะครูในศูนย์การศึกษา

7. ทรัพยากรทางธรรมชาติ (natural resources) ประกอบด้วย พืช สัตว์ป่า หิน น้ำ ดิน แร่ และวัตถุทางธรรมชาติอื่นๆ

8. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (man made resource) มนุษย์ได้สร้างสิ่งต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีคุณค่าทางการศึกษา ที่ครูควรรวบรวมมาใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ อาคาร สถานที่ เครื่องบิน รถไฟ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ปุชนิยสถาน รูปปั้น และทรัพยากรที่ใช้ในศูนย์การศึกษา เช่น กระดานดำ โต๊ะเรียน โทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 25 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ระบุประเภทของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชน
2. พิพิธภัณฑ์
3. หอศิลป์
4. สวนสัตว์
5. สวนพฤกษศาสตร์
6. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
7. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ

แหล่งการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 5 ประเภท โดยแต่ละประเภทมีจำกัดแหล่งการเรียนรู้ดังนี้

1. แหล่งการเรียนรู้ด้านบุคคล
2. แหล่งการเรียนรู้ด้านสถานที่
3. แหล่งการเรียนรู้ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. แหล่งการเรียนรู้ด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
5. แหล่งการเรียนรู้ด้านวิทยาการสมัยใหม่

รามิเรซ (Ramirez, 1954: 386) จำแนกแหล่งความรู้ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งความรู้ที่เป็นธรรมชาติ อาทิ แสงแดด อากาศ ดิน น้ำ เป็นต้น
2. แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ
3. แหล่งความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ได้แก่ แหล่งความรู้ที่เกิดจากความ

เจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ การคิดสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องยนต์

4. แหล่งความรู้ที่เป็นสถาบัน ได้แก่ สถาบันต่าง ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เช่น โรงเรียน โบสถ์ เป็นต้น

3.10 องค์ประกอบและลักษณะสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ. (2544: 22) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้ควรมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ตั้งแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเน้นไปที่สถานที่ที่จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้
2. กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน คนกับคน คนกับกลุ่ม คนกับสื่อ คนกับเหตุการณ์ อาจเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์จะพาไป
3. นักศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะเป็นผู้จัดการให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้น
4. การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

3.11 กิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนได้มีการฝึกเสริมทักษะในการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การทำกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่กิจกรรมการเรียนรู้มักจะไม้อยู่ท่าบทรเรียน ซึ่งในบางครั้งกิจกรรมการเรียนรู้จะมีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือเป็นใบงานให้ผู้เรียนปฏิบัติระหว่างเรียนรู้หรือหลังการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้

กิจกรรมแบบการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียน เพราะการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3.12 ขั้นตอนและหลักในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้

3.12.1 ศึกษารวบรวมรายละเอียดต่างๆ รายละเอียดต่างๆ ขององค์ความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ตลอดจนวิธีการและแนวคิดที่เกี่ยวกับการนำเสนอความรู้ของแหล่งการเรียนรู้หรือจากผู้รู้ในแหล่งการเรียนรู้ โดยการถอดองค์ความรู้จากผู้รู้และวิเคราะห์องค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้

3.12.2 ศึกษาเส้นทางหรือวิธีการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้หรือจุดชมต่าง ๆ ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดจนอาณาเขตพื้นที่ของแหล่งการเรียนรู้

3.12.3 ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรเพื่อวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรเพื่อเปรียบเทียบกับองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้

3.12.4 ศึกษาวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาพัฒนาการและลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและจูงใจผู้เรียนและมีหลากหลายรูปแบบ

3.12.5 กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของการเรียนรู้และวิธีการนำเสนอ

3.12.6 ผู้สอนและผู้เรียนควรมีโอกาสวางแผนร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมสำหรับเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้

3.12.7 กิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้จะต้องไม่ไปทำลายกฎระเบียบหรือข้อบังคับของแหล่งการเรียนรู้

3.12.8 กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและความถูกต้องของเจ้าหน้าที่ของแหล่งการเรียนรู้

3.12.9 ควรมีการนำกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้และควรเป็นกิจกรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเพื่อความเหมาะสมกับการเรียนรู้

3.13 ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ที่ดี

ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีไว้ดังนี้

3.13.1 เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ของแหล่งเรียนรู้หรือความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้

3.13.2 เหมาะสมกับระดับ วัย และความสามารถของผู้เรียน

3.13.3 มีคำชี้แจงสั้นๆที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย คำชี้แจงหรือคำสั่งต้องกะทัดรัด

3.13.4 ใช้เวลาเหมาะสมคือ ไม่เร็วหรือช้าจนเกินไป

3.13.5 เป็นที่สนใจและท้าทายผู้เรียนอยากแสดงความสามารถ ปลูกความสนใจหรือปลูกจินตนาการและเกิดความคิดสร้างสรรค์

3.13.6 มีการใช้หลักจิตวิทยาในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

3.13.7 มีหลากหลายรูปแบบซึ่งอาจมีทั้งแบบกำหนดคำตอบให้เลือกหรือให้ตอบแบบเสรีและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

3.13.8 ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.13.9 สามารถเข้าใจความสนใจของผู้เรียนได้แต่ต้นจนจบ

3.13.10 สามารถประเมินและจำแนกความเจริญงอกงามของผู้เรียน

3.13.11 กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่มีความหมายกับผู้เรียนที่สามารถนำสิ่งที่เรียนแล้วไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้ (การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ : สมชาย จิตร์ตณัศวัย กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน)

3.13.12 คุณลักษณะและปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อนำไปสู่การพิจารณาประเมินศักยภาพและคัดเลือกแหล่งการเรียนรู้เพื่อการกำหนดรูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

- 1) ความหลากหลายของทรัพยากรเพื่อการเรียน
- 2) ความโดดเด่นของทรัพยากรในแหล่งการเรียนรู้
- 3) กิจกรรมภาคปฏิบัติ
- 4) ความน่าสนใจของทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่ง
- 5) ความหลากหลายขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่ง
- 6) การดูแลรักษาสภาพแหล่งการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม
- 7) การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้
- 8) ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภท

วิทยาการ

- 9) ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทสื่อ

เอกสาร

- 10) ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภท

นิทรรศการลักษณะองค์รวมของความรู้ ภูมิปัญญาที่มีความเด่นชัดในหลายด้าน

3.14 รูปแบบของแหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่รอบๆ ตัวเรานั้นมีความหลากหลายสามารถจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการเรียนรู้ของประชาชน และสภาพของชุมชนนั้นๆ

กรมสามัญศึกษา (2544: 16) กล่าวถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมและสื่อของแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมว่า ควรจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ สร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลาในการจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายรูปแบบ ตามสภาพและลักษณะความพร้อมของโรงเรียน และชุมชน โดย

ครูผู้สอน ต้องร่วมมือกับผู้มีควมรับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ ในการวางแผนและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน

จิติวัจน์ พัฒน์เจริญ (2551: 34) กล่าวถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ สามารถกระทำได้ทั้งในลักษณะที่เป็นกิจกรรมหลักและกิจกรรมเสริม โดยใน กิจกรรมหลักจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับความต้องการ และเป็นประโยชน์ต่อชีวิตผู้เรียน ส่วนกิจกรรมเสริม จะเป็นการเน้นพัฒนาผู้เรียนในแหล่งการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา มีการเคลื่อนไหว และสื่อที่นำมาใช้ในแหล่งการเรียนรู้ ควรเป็นสื่อที่หลากหลาย เหมาะสมในการนำเสนอหรือถ่ายทอดความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มีความเคลื่อนไหวและหมุนเวียนตลอดเวลา เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ

3.14.1 รูปแบบของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้

- 1) การออกแบบกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้หรือการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่จะทำกิจกรรมหรือใช้กิจกรรมตลอดจนวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เพราะกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นสิ่ง จูงใจให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ ดังนั้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเร้าความสนใจ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายและทำท่ายให้อายากรู้อายกลอง โดยมีรูปแบบที่สำคัญดังนี้
  - 2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเป็นแบบถูกผิด เป็นกิจกรรมที่ออกเป็นแบบฝึกที่ใช้ประโยชน์บอกเล่า ที่ให้ผู้เรียนอ่านแล้วเลือกใส่เครื่องหมายถูกหรือผิดตามดุลยพินิจของผู้เรียน
  - 3) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเป็นแบบจับคู่ เป็นแบบฝึกที่ประกอบด้วยคำถามหรือตัวปัญหาเป็นตัวยื่นไว้ในสมุดก้ซ้ายมือ โดยมีที่ว่างไว้หน้าข้อ เพื่อให้ผู้เรียนเลือกคำตอบที่กำหนดไว้ในสมุดก้ขวามือ มาจับคู่กับคำถามให้สอดคล้องกัน โดยใช้หมายเลขหรือ รหัสคำตอบไปไว้หน้าข้อคำถามหรือจะโยงเส้นก็ได้
  - 4) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเป็นแบบเติมคำหรือเติมข้อความ เป็นกิจกรรมที่ออกแบบ เป็นแบบฝึกที่มีข้อความไว้ให้แต่จะเว้นช่องว่างให้ผู้เรียนเติมคำหรือข้อความที่ขาดหายไป ซึ่งคำหรือข้อความที่นำมาเติมอาจให้เติมอย่างอิสระหรือกำหนดตัวเลือกให้เติมก็ได้
  - 5) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเป็นกิจกรรมที่มีตัวเลือกแบบหลายตัวเลือก เป็นแบบ เิงทดสอบ โดยจะมี 2 ส่วน คือ

(1) ส่วนที่เป็นคำถามที่จะต้องเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์ ชัดเจน ไม่คลุมเครือ

(2) เป็นตัวเลือก คือ คำตอบซึ่งอาจมี 3 – 5 ตัวเลือกก็ได้ ตัวเลือกทั้งหมดจะมีตัวเลือก ที่ถูกที่สุด เพียงตัวเลือกเดียว ส่วนที่เหลือเป็นตัวลวง

6) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเป็นแบบอัตนัย คือ ความเรียงเป็นแบบฝึกที่มีตัวคำถาม ผู้เรียนต้องเขียนบรรยายตอบอย่างเสรีตามความรู้ความสามารถโดยไม่จำกัดคำตอบ แต่จำกัดในเรื่องเวลา อาจใช้รูปของคำถามต่างๆ ไป หรือเป็นคำสั่งให้เขียนเรื่องราวต่าง ๆ ก็ได้

7) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเป็นการจดบันทึก คือ ต้องการให้ผู้เรียนรู้จักการจดบันทึกหรือการเขียนเรื่องราวต่างๆ ตามสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ฟังจากผู้รู้ในแหล่งการเรียนรู้ ตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง โดยผู้ออกแบบกิจกรรมอาจมีคำสั่งที่ให้ผู้เรียนเขียนเรื่องราวที่ได้เห็น ได้ฟังตามความสนใจของตนเอง การจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์ ในการศึกษา ค้นคว้า ทบทวน และศึกษาเพิ่มเติมได้ นอกจากนี้การบันทึกโดยการวาดภาพ ก็ยังเป็นกิจกรรมการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนระลึกหรือนึกถึงรายละเอียดต่างๆ ที่ได้เห็นหรือฟังด้วย

8) กิจกรรมที่ออกแบบเป็นลักษณะเกม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบ เพราะจะมีความสุขสนุกสนานไม่น่าเบื่อ ซึ่งผู้ออกแบบเกมต้องนำเอาองค์ความรู้ของ แหล่งการเรียนรู้ นั้น แล้วนำมาประยุกต์และออกแบบเป็นเกม เช่น ตัวอย่างเกมปริศนาอักษรไขว้ เกมจับผิดภาพ ฯลฯ ซึ่งการออกแบบเป็นเกมนั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนการเรียนรู้วิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นเกม เวลา วัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้เป็นต้น เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องมีการศึกษารายละเอียดต่างเพื่อความเข้าใจกระบวนการต่อไป

3.15 การคัดเลือกแหล่งการเรียนรู้เพื่อกำหนดรูปแบบในการพัฒนา ประกอบด้วย

3.15.1 มีทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3.15.2 มีสาระความรู้ที่หลากหลาย

3.15.3 มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามมาตรา 25

3.15.4 การเข้าถึงสะดวกและปลอดภัย

3.15.5 มีวิทยากร / ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้แนะนำ/ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ตามมาตรา 23 และ มาตรา 24

3.15.6 มีทรัพยากรที่โดดเด่น น่าสนใจสอดคล้องกับหลักสูตรและมีสาระการเรียนรู้ตามมาตรา 23

3.15.7 มีการปฏิบัติกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้

สรุปรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งส่วนมากมีองค์ประกอบของรูปแบบในส่วนหลักคล้ายคลึงกันประกอบด้วย

1. ประเภทของแหล่งการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด สวนสัตว์ สวนสมุนไพร วัด เป็นต้น
2. วัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ทุกแห่งมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดเป็นไปในทางเดียวกันคือ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเข้ามาให้เข้ามาร่วมกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้
3. เนื้อหาสาระความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ จะแตกต่างกันออกไปตามประเภทของการจัด เช่น แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ เนื้อหาความรู้ที่มุ่งเน้นจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อันเก่าแก่และมีความสำคัญของสิ่งนั้นๆ
4. สถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้โดยทั่วไปสถานที่จะเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว และนำองค์ความรู้เข้าไปจัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้
5. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายขึ้นอยู่กับแหล่งการเรียนรู้นั้นมีความเฉพาะเจาะจงหรือไม่ หรือแหล่งการเรียนรู้ส่วนมากจะสามารถรองรับกลุ่มเป้าหมายทุกเพศทุกวัย
6. การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้คือ การกำกับ ควบคุม ดูแลให้แหล่งการเรียนรู้สามารถดำเนินการต่อเนื่องบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดแหล่งการเรียนรู้
7. ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้หลากหลายขึ้นอยู่กับแหล่งการเรียนรู้แต่ละแห่งจะเลือกใช้ทรัพยากรจากที่ใด
8. ผู้ให้ความรู้/วิทยากร ทุกคนที่อยู่ในแหล่งการเรียนรู้ มีหน้าที่แนะนำให้ความรู้ ถ่ายทอด ความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมาย
9. สื่อที่ใช้ในแหล่งการเรียนรู้สามารถใช้สื่อทุกประเภทในแหล่งการเรียนรู้เพื่อเป็นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ
10. การวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้ทราบถึงผลการจัด ความคุ้มค่า ความพึงพอใจทั้งผู้บริการและผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ เป็นข้อมูลในการปรับปรุงปรับแก้แหล่งการเรียนรู้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด

4. ห้างสรรพสินค้า

จุดกำเนิดของห้างสรรพสินค้าสมัยใหม่ของไทย เริ่มจากแนวคิดของสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ และกลุ่มเพื่อนร่วมกันลงทุนตั้งซื้อหนังสือภาษาอังกฤษที่ตกค้างแต่ยังมีสภาพใหม่ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มาซึ่งขายตามน้ำหนัก มาทำการคัดแยกหนังสือสภาพดีมาขายเป็นเล่มแบบขายปลีก รัยขายหนังสือแห่งนี้ตั้งอยู่ที่ถนนเจริญกรุง บริเวณตรอกกัปตันบุช โดยใช้ชื่อร้าน “ห้างเซ็นทรัลเทรดดิ้ง” จิตต์ จงมันคง ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (ภาพถ่ายศิลปะ) จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือ ชีวิตที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมาเกินครึ่งศตวรรษว่า “ระหว่างที่ยังเรียนอยู่ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ ชั้น ม.3 พอเลิกเรียน ผมชอบไปร้านหนังสือในเซ็นทรัล ซึ่งตั้งอยู่ที่สี่พระยา เข้าไปดูหนังสือสอนการถ่ายภาพ เจ้าของร้านเป็นใครไม่ทราบ ผมเข้าไปดูทุกเย็น จนกระทั่งวันหนึ่งคุณเตียง เจ้าของเซ็นทรัล เอ่ยปากอนุญาตให้ผมยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน คงเห็นว่าผมมาทุกเย็น โอ้โฮ ตอนนั้นผมรู้สึกดีใจมากๆ เราไม่ต้องซื้อหนังสือเอง มีคนใจดีให้ยืม เพียงแต่คุณเตียงบอกว่า “อย่าทำยับนะ อ่านเสร็จแล้วก็ให้มาคืน” (2490, อ้างถึงใน <http://dekisuki.net>) และเป็นจุดเริ่มต้นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของห้างสรรพสินค้าในบทบาทแหล่งการเรียนรู้สำหรับประชาชนกรุงเทพฯ

4.1 ประวัติศาสตร์การค้าปลีกสู่ห้างสรรพสินค้า

ศจ. ยอร์ช เซเดย์ ชาวฝรั่งเศส ได้ถอดความจากหลักศิลาจารึกสมัยสุโขทัยที่ได้ขุดพบตอนต้นสมัยรัตนโกสินทร์ ใจความตอนหนึ่งว่า “ใครใคร่ค้าม้าค้า ใครใคร่ค้าช้างค้า” ในสมัยอยุธยา มีการบันทึกไว้ในจดหมายเหตุว่า บรรดาพ่อค้าชาวต่างชาติ เช่น ชาวจีน โปรตุเกส เข้ามาติดต่อค้าขายกับชาวสยามทางเรือใบและในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชซึ่งเป็นยุคทองของการค้า

สมัยรัชกาลที่ 3 นายโรเบิร์ต ฮันเดอร์ พ่อค้าชาวสกอต (หันแตร์) ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงอาวุธวิเศษ ซึ่งเดินทางเข้ามาเมืองไทยในปี พ.ศ.2367 เปิดห้างสรรพสินค้าต่างประเทศ โดยเข้าตึกของสมเด็จพระปรมหาราชประยูรวงศ์ บริเวณหน้าวัดประยูรวงศาवास ธนบุรี เป็นที่ขายสินค้าประเภทผ้า เช่น ผ้าฝรั่ง ผ้าแขก นายหลุยส์ ทิท เลียวโนเวนส์ บุตรชายของหม่อมแอนนา ครูสอนภาษาอังกฤษของพระบรมวงศานุวงศ์ในรัชกาลที่ 4 ก็ได้เข้ามาเปิดห้างสรรพสินค้า ชื่อห้าง หลุยส์ ทิท เลียว โนเวนส์ ที่สี่พระยา จี.เอส.ปาร์กเกอร์ แอนด์ โก ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2398 และขายกิจการให้ กูเทล เป็นผู้ดำเนินการ เอช.เอ็น.แอนเดอร์เสน ก่อตั้งห้างสรรพสินค้าและเปิดกิจการโรงแรมเอเรียนเต็ล โดยเปิดบริการสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อ 2430

สมัยรัชกาลที่ 5 มีห้างสรรพสินค้าเปิดให้บริการอีกหลายแห่ง เช่น ห้างเบดแมน ของนายแฮร์รี เอ.เบดแมน แอนด์โก ในปี 2422 บริเวณใกล้กับกระทรวงมหาดไทย และย้ายไปที่ ตึกกรมประชาสัมพันธ์หลังเก่า ถนนราชดำเนินกลาง ห้างสรรพสินค้าแรมเซ เวกฟิลด์ แอน กัมปะนี และห้าง เอช.อับดุลราฮิม ปี พ.ศ.2419 ห้างแบร์น ฮาร์ด กริมม์ เกสซกรเยอมน์ เปิดที่ปากคลองตลาด ปี 2421

ห้างสรรพสินค้าในยุคต้น เช่น ห้างใต้ฟ้า ห้างแก้วฟ้า ห้างไฉมารู ห้างบีกเบล ห้างบางลำภู ห้างไอเดียน ห้างเมอร์รี่คิงส์ ห้างเมโทร ห้างคาเซย์ ห้างนิวเวิร์ด ห้างเวลโก้ จัสโก้ โซโก้ เยาฮัน แพลงตอน ห้างดีเซมเบอร์ และห้างเอทีเอ็ม ห้างสรรพสินค้าเหล่านี้เปิดทำการค่อนข้างสั้น และเข้าสู่ยุคทองอย่างรวดเร็วในช่วงแรกๆ จึงค่อยถดถอยลง เพราะสมัยก่อนนั้น ห้างสรรพสินค้ายังเป็นสถานที่หรูหราเกินไปเมื่อเทียบกับกำลังซื้อของคนในสังคม (ติดเครื่องปรับอากาศ พนักงานแต่งชุดยูนิฟอร์ม บริการอย่างทั่วถึง สินค้ามีราคาสูง) เหมาะสำหรับเป็นที่ไปเที่ยวมากกว่าการเป็นแหล่งซื้อสินค้า การที่ห้างคือสัญลักษณ์ของที่เที่ยวนั้นมากกว่าที่ซื้อสินค้า ทำให้ห้างสรรพสินค้าต้องแสวงหากลยุทธ์ที่จะดึงดูดลูกค้ามาให้ได้ แต่ละห้างต้องการสิ่งแปลกใหม่เพื่อสร้างจุดสนใจ เช่น ห้างไฉมารู เป็นห้างสรรพสินค้าแห่งแรกที่น่าเข้าบันไดเลื่อนมาให้บริการแก่ลูกค้า ซึ่งได้รับกระแสนิยมเป็นอย่างมาก ผู้คนต่างอยากเห็น อยากรู้จัก อยากใช้ และอยากมีประสบการณ์ในการใช้บันไดเลื่อนเป็นครั้งแรก ห้างพาต้าปิ่นเกล้าสร้างแรงจูงใจในการไปเที่ยวที่ห้างพาต้าปิ่นเกล้า โดยการสร้างลานน้ำพุสายรุ้ง มีบริการลิฟท์แก้ว นำเข้านกเพนกวินและคิงคอง นับเป็นต้นแบบแนวคิดในการมีสัตว์ภายในห้างสรรพสินค้า ซึ่งต่อมาได้นำเข้าสู่ตัวแปลกหลายชนิดมาจัดแสดงให้ผู้ใช้บริการในห้างได้เข้าชม

4.2 ความหมายของห้างสรรพสินค้า

ปัญหาจรรยาบรรณในสังคมของเมืองใหญ่โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ทำให้ห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้ามีส่วนช่วยให้ลูกค้าสามารถใช้บริการอื่น ๆ นอกเหนือจากการจับจ่ายใช้สอยได้ ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้าหลายแห่งพยายามจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ ซึ่งจะช่วยให้ส่วนแบ่งตลาดได้ ได้แก่ ศูนย์อาหาร สวนสนุก โรงภาพยนตร์ ลานจอดรถ เป็นต้น ยังมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับห้างสรรพสินค้าไว้หลายท่านดังนี้

Mo Carthy and Perrault (1990: 395) ได้ให้ความหมายของห้างสรรพสินค้าว่าเป็น “ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ซึ่งจัดสินค้าออกเป็นแผนกเพื่อวัตถุประสงค์ในการซื้อ การส่งเสริมการตลาด การบริการ และการควบคุม โดยจัดสินค้าออกเป็นสายผลิตภัณฑ์หรือเป็นเหมือนร้านขายของเฉพาะ”

คุณดาว อักษร (2550: 15) ห้างสรรพสินค้าคือ การรวมเอาร้านขายสินค้าเฉพาะอย่างมาไว้ในสถานที่เดียวกัน บางแห่งยังพัฒนาจากห้างสรรพสินค้าเป็นศูนย์การค้า หรือช้อปปิ้งเซ็นเตอร์ ทั้งนี้ เพื่อการแข่งขันกับธุรกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะการให้บริการอื่น ๆ อย่างครบวงจร เช่น โรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร ศูนย์รวมร้านค้าทุกประเภท

ชนิดา คุ่มครองวงศ์ (2546: 36) ห้างสรรพสินค้า (department store) หมายถึง ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่มีประเภทสินค้าที่วางจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ห้างสรรพสินค้าจะมีรูปแบบในการจัดเป็นแผนกต่างๆ ตามประเภทของสินค้าเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

นาฏฤดี จันทน์นวล (2541: 110) ห้างสรรพสินค้าถือเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการที่ทันสมัย และนับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนปัจจุบัน เป็นที่ดึงดูดใจของประชาชนทั่วไป ห้างสรรพสินค้าส่วนมากอบรมพนักงานขายเป็นอย่างดี และแยกร้านค้าต่างๆ ออกไปเฉพาะผลิตภัณฑ์ เฉพาะแผนก ห้างสรรพสินค้าโดยทั่วไปจะมีการแยกย่อยแผนก เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องโลหะ เครื่องหนัง เครื่องเสียง เครื่องเรือน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2542: 4) โครงการแผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ ได้ให้ความหมายของ ห้างสรรพสินค้าว่า ห้างสรรพสินค้า (department store) เป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ จำหน่ายสินค้าจำนวนมากหลากหลายประเภท มีการจัดวางสินค้าแยกเป็นแผนกตามประเภทของสินค้า เน้นการตกแต่งร้านให้ดูสวยงามเพื่อดึงดูดลูกค้า ประชาชนที่อยู่ใกล้ห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 44.10 จะเลือกไปพักผ่อนที่ห้างสรรพสินค้า เนื่องจากภายในห้างสรรพสินค้ามีสถานบันเทิงต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบ เช่น ร้านค้า, โรงภาพยนตร์, ร้านอาหาร, สถานที่แสดงสินค้า แฟชั่นโชว์, สถานที่จัดแสดงคอนเสิร์ต, เครื่องเล่นเกมคอมพิวเตอร์ สถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น

วีระรัตน์ กิจเลิศไพโรจน์ (2541: 32) ร้านค้าปลีกชนิดหนึ่งที่จำหน่ายสินค้าและบริการหลายชนิดโดยจัดสินค้าเป็นแผนกและประเภทของสินค้า นอกจากนี้ห้างสรรพสินค้ายังให้บริการแบบเต็มที่ (Full – Service) โดยบริการลูกค้าในรูปแบบของ One Stop Shopping) คือ มีลักษณะเหมือนกับนำเอาร้านขายของเฉพาะอย่างเข้าไปรวมอยู่ภายใต้หลังคาเดียวกัน ในเรื่องของราคาสินค้าที่จำหน่ายจะตั้งราคาไว้ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจประเภทอื่น ด้านพื้นที่ขายของห้างสรรพสินค้าจะมีพื้นที่ 100,000 - 200,000 ตารางฟุต

ศุภมา อยู่โพธิ์ (2533: 12) ได้ให้ความหมายของห้างสรรพสินค้าไว้คือ “ร้านค้าปลีกประเภทที่ขายสินค้ามากมายหลายชนิด ...มีวัตถุประสงค์ที่จะจูงใจให้ลูกค้ากลับมาบ่อยๆ โดยมี

บริการต่างๆ เช่น แผนกขายอาหาร ห้องอ่านหนังสือหรือเขียนหนังสือ ห้องวิ่งเล่นสำหรับเด็กๆ เป็นต้น

Kotler (1996: 428) ได้ให้ความหมายของห้างสรรพสินค้าไว้ว่า “เป็นที่ค้าสินค้าหลายชนิดได้แก่ เสื้อผ้า ผลิตภัณฑ์แต่งบ้าน และสินค้าจำพวกเครื่องใช้ภายในบ้าน โดยแบ่งสินค้าออกเป็นแผนกตามความต้องการของผู้ซื้อ”

ห้างสรรพสินค้าเป็นการใช้พื้นที่สาธารณะในเมืองของสังคมไทยอย่างมีนัยยะสำคัญได้วิวัฒนาการตัวเองให้เป็นมากกว่าพื้นที่เพื่อจำหน่ายสินค้า ไปสู่ความเป็น “เมืองท่า” แห่งทุนและวัฒนธรรมการบริโภค และด้านให้ความหมายใหม่นอกเหนือจากการเป็นสถานที่ซื้อขายสินค้าอยู่หลายประการเช่น (หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 2552)

1. ห้างสรรพสินค้าบรรจุสิ่งที่เกี่ยวข้องการผลิตซ้ำความหมายและสร้างวัฒนธรรมการบริโภคจากการบริโภคเชิงอรรถประโยชน์สู่ การบริโภคสัญญะร่วมกับสื่อและโฆษณา โดยเอาความหมายของสัญญะของสินค้าห่อหุ้มด้วยความหมายของสถานที่เพื่อให้สินค้าและสถานที่ร่วมสร้างแรงส่งประทับลงในสำนึกและรสนิยมของคน เราจึงเห็นงานเปิดตัวสินค้า งาน event ต่างๆ มีศูนย์กลางการกระจายวัฒนธรรมการบริโภคบางอย่างจากห้างสรรพสินค้า

2. ห้างสรรพสินค้าได้ควบแน่นพื้นที่ทางกายภาพเข้ากับการสร้างพื้นที่ทางสังคมในลักษณะใหม่ เช่น พื้นที่แห่งการผ่อนคลาย (Leisure) และเป็นการสร้างพื้นที่ชุมชนของกลุ่มคนที่มีความสนใจเหมือนกัน (community of interest) อาทิ พื้นที่สำหรับเรียนพิเศษ พื้นที่ของวัยรุ่น และเยาวชนในด้านต่าง ๆ

3. ห้างสรรพสินค้ามีความหมายไม่ต่างกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่ผู้ผลิตสินค้าและบริการแทบทุกประเภทต่างต้องการพื้นที่ส่วนหนึ่งในนั้น เพื่อยกระดับสินค้าของตนเอง (สินค้าชิ้นห้างฯ) เป็นแม่เหล็กที่มีผลต่อการขึ้นราคาอสังหาริมทรัพย์และการเก็งกำไรอสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ที่อยู่โดยรอบ เช่น คอนโดมิเนียม อาคารพาณิชย์ และมีอำนาจต่อรองให้เกิดสาธารณูปการอย่างรถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน สะพาน-อุโมงค์ข้ามแยก

สรุป ห้างสรรพสินค้าคือ ร้านค้าปลีกชนิดหนึ่งที่จำหน่ายสินค้าและบริการหลายชนิดโดยจัดสินค้าเป็นแผนกและประเภทของสินค้า การรวมเอาร้านขายสินค้าเฉพาะอย่างมาไว้ในสถานที่เดียวกัน ภายในห้างสรรพสินค้ามีสถานบันเทิงต่างๆ เป็นองค์ประกอบ เช่น พื้นที่แห่งการผ่อนคลาย พื้นที่ชุมชนของกลุ่มคนที่มีความสนใจเหมือนกัน ร้านค้า โรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร สถานที่แสดงสินค้า แฟชั่นโชว์ สถานที่จัดแสดงคอนเสิร์ต เครื่องเล่นเกมคอมพิวเตอร์ สถานที่ออกกำลังกายและ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เพื่อดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ

4.3 วิวัฒนาการของห้างสรรพสินค้า

สมชาย สาโรวาท (2546: 1) อธิบายการผู้จัดการใหญ่ห้างสรรพสินค้าอิมพีเรียล ได้แยกวิวัฒนาการของการค้าปลีก จนถึงห้างสรรพสินค้าซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ช่วง ได้แก่

1. ยุคแรก – 2515 จากโชว์ห่วยเป็นห้างสรรพสินค้า หมายถึงการรวมสินค้าทุกอย่างไว้ในที่เดียวกัน โดยสินค้ามีราคามาตรฐานไม่มีการต่อรอง

2. 2526 – 2530 เรียกได้ว่าเป็นยุคทองของห้างสรรพสินค้า มีการก่อตั้งห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ขึ้นหลายแห่ง เป็นยุคของการแข่งขันด้านการค้าปลีกโดยใช้กลยุทธ์ลดแลก แจก แถม ชิงโชค ให้รางวัล การสะสมแต้ม และสร้างจุดสนใจเป็นจุดขายอื่นๆ นอกเหนือไปจากตัวสินค้า เช่น มีสวนสนุก สวนสัตว์

3. 2531 – 3533 การขายปลีกแบบร้านโชว์ห่วยกลับมาอีกครั้งแต่มีการจัดระบบมากขึ้น มีพนักงานขาย มีผู้จัดการ การทำบัญชี การทำสต็อก เรียกว่าร้านสะดวกซื้อ หรือ คอนเวเนียนสโตร์ เนื่องจากเป็นเพียงร้านเล็กๆ จึงสามารถเข้าถึงแหล่งชุมชน และสามารถเปิดบริการ ได้ตลอด 24 ชั่วโมง เช่น เซเว่นอีเลฟเว่น แฟมิลี่มาร์ท มินิเทสโก มินิเซ็นทรัล เป็นต้น

4. 2534 – ปัจจุบัน มีความชัดเจนเรื่องกลุ่มเป้าหมาย ห้างสรรพสินค้า ไอที แสคว์ เน้น กลุ่มลูกค้าที่ต้องการซื้ออุปกรณ์และคอมพิวเตอร์ ห้างสรรพสินค้าดิโพเอ็มเรียม ที่เน้นลูกค้าระดับสูง ห้างสรรพสินค้าแพลตตินั่มที่เน้นเสื้อผ้าค่าส่ง ห้างสรรพสินค้ายูเนียนมอลล์ เน้นขายเสื้อผ้าผู้หญิงวัยรุ่น

4.4 แนวโน้มการค้าปลีก และกลยุทธ์ของผู้ประกอบการค้า

การค้าปลีกพัฒนามาสู่รูปแบบของศูนย์การค้า ซึ่งจะประกอบด้วยห้างสรรพสินค้า ร้านค้า สำนักงาน โรงแรม โรงภาพยนตร์ สนามเด็กเล่น กิตติาคารและศูนย์อาหาร ทั้งนี้โดยอาศัยห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์เก็ท เป็นแม่เหล็กดึงดูดลูกค้าให้เข้าสู่ศูนย์การค้า เช่น เซ็นทรัลพลาซ่า (ลาดพร้าว) ซึ่งประกอบด้วยห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล โรงแรมเซ็นทรัล ร้านค้าต่าง ๆ ห้องจัดนิทรรศการ ห้องจัดการแสดงเอกประสงค์ โรงภาพยนตร์ ฌนาคาร สำนักงานให้เช่า ที่จอดรถขนาดใหญ่ และหน่วยรักษาความปลอดภัย 24 ชั่วโมง (ศิริวรรณ และคณะ, 2538: 294)

ในปี พ.ศ.2527 เกิดห้างสรรพสินค้าเป็นจำนวนมากโดยผู้ประกอบการคนไทยและชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ.2528 – 2539 ห้างสรรพสินค้าหลายแห่งประสบปัญหาจนถึงขั้นต้องปิดกิจการหรือถูกซื้อกิจการโดยห้างสรรพสินค้าที่ใหญ่กว่า เช่น เอ็กเซล ที่ปิดกิจการและเปลี่ยนชื่อมาเป็นพันธุ์ทิพย์พลาซ่า (ปัจจุบันกลายเป็นศูนย์รวมคอมพิวเตอร์และพระเครื่อง) ช่วงวิกฤตของธุรกิจห้างสรรพสินค้าไทย เนื่องจากเป็นภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอย เศรษฐกิจตกต่ำ

อันเรื่องมาจากมาตรการลดค่าเงินบาทในปี พ.ศ.2527 ได้เห็นกลยุทธ์การตลาดแบบรุก ซึ่งได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายและการลดราคาต่าง ๆ ห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ได้

หลังจากปี พ.ศ.2529 เป็นต้นมา ภาวะเศรษฐกิจไทยได้เข้าสู่ “ยุคทอง” โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ.2531 – พ.ศ. 2533 อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจสูงกว่าร้อยละ 10 ต่อปี ทำให้ธุรกิจห้างสรรพสินค้ากลับมาขยายตัวสูงขึ้นอีกครั้ง มีจำนวนห้างสรรพสินค้าทั้งเปิดใหม่และเปิดสาขามากขึ้น สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จาก 46 สาขา ในปี พ.ศ.2528 มาเป็น 76 สาขาในปี พ.ศ.2533

ในปัจจุบันได้พัฒนาเข้าสู่รูปแบบที่เป็นศูนย์รวมสินค้านานาชนิดและสิ่งบันเทิงหลากหลายประเภท ในตัวอาคารเดียวกันนี้มักจะประกอบไปด้วยห้างสรรพสินค้า ร้านค้าและแหล่งบันเทิงต่างๆ เช่น ศูนย์อาหาร โรงภาพยนตร์ สวนสนุก สวนน้ำ และศูนย์แสดงสินค้า เป็นต้น

4.4 ยุคอิมพัลส์ของห้างสรรพสินค้า

ในราวปี พ.ศ.2552 – 2530 เป็นช่วงที่การค้าปลีกพัฒนามาสู่รูปแบบของศูนย์การค้า ซึ่งจะประกอบด้วยห้างสรรพสินค้า ร้านค้า สำนักงาน โรงแรม โรงภาพยนตร์ สนามเด็กเล่น ภัตตาคารและศูนย์อาหาร ทั้งนี้ โดยอาศัยห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นแม่เหล็กดึงดูดลูกค้าให้เข้าสู่ศูนย์การค้า และมีการขยายกิจการไปสู่ชานเมืองในย่านลาดพร้าว ธานี และลำโพง เนื่องจากต้องการเข้าใกล้ผู้บริโภคในแหล่งที่อยู่อาศัยใหม่ๆ ศูนย์การค้าเหล่านั้นได้แก่ เซ็นทรัลพลาซ่า (ลาดพร้าว) ซึ่งประกอบด้วยห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล โรงแรมเซ็นทรัล ร้านค้าต่างๆ ห้องจัดนิทรรศการ ห้องจัดการแสดงเอนกประสงค์ โรงภาพยนตร์ ธนาคาร สำนักงานให้เช่า ที่จอดรถขนาดใหญ่ และหน่วยรักษาความปลอดภัยดูแล 24 ชั่วโมง พาต้า (ปิ่นเกล้า) ซึ่งประกอบด้วยห้างสรรพสินค้าพาต้า ร้านค้าต่างๆ โรงภาพยนตร์ สวนสัตว์และห้องจัดนิทรรศการ เป็นต้น โดยเฉพาะสวนสัตว์ (Miniature zoo) ถือเป็นห้างสรรพสินค้าแรกที่น่าเอาสวนสัตว์มาเป็นแม่เหล็กดึงดูดลูกค้า ทั้งยังมีเอกลักษณ์ประจำห้างด้วยการจัดแสดงศิลปะวัฒนธรรมของแต่ละภาคในประเทศไทยอีกด้วย (นิรมล ปิยะสันติกุล: 2541-132)

4.5 ลักษณะงานบริการของห้างสรรพสินค้า

ห้างสรรพสินค้าไม่ได้ให้บริการเพียงแค่การซื้อขายสินค้าเพียงเท่านั้น ยังประกอบไปด้วยบริการอื่นๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้การบริหารของแต่ละห้างสรรพสินค้า โดยทั่วไปครอบคลุมเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้

4.5.1 การเสนอขายสินค้าหลากหลายชนิดแก่ผู้บริโภคในสถานที่แห่งเดียว (One – Stop Shopping) ทั้งความบันเทิงในหลายรูปแบบ เช่น โรงภาพยนตร์ สวนสัตว์ ลานสเก็ต และร้านอาหาร เป็นต้น ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าและบริการหลายชนิดได้อย่างประหยัดเวลาและ

ค่าใช้จ่าย สนองตอบความต้องการของผู้บริโภคในสังคมเมืองยุคปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบาย

4.5.2 ให้ความสำคัญและความพึงพอใจแก่ลูกค้า ในการเลือกซื้อสินค้าและเปรียบเทียบราคากับร้านค้าอื่น ๆ

4.5.3 นำเสนอประโยชน์ต่าง ๆ แก่ลูกค้า อาทิเช่น ส่วนลดราคา การรับชำระค่าสินค้าด้วยบัตรเครดิต และการจัดส่งสินค้าถึงบ้าน

4.5.4 นำเสนอบริการพิเศษๆ เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร สวนสนุก และรายการพิเศษอื่นๆ ได้แก่ ดนตรี ความบันเทิง และการแสดงสินค้าต่างๆ

นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการแนะนำให้ความรู้ และดูแลเอาใจใส่ของพนักงานขายอีกด้วย ฉะนั้นในปัจจุบันเราจึงพบว่าห้างสรรพสินค้า เป็นศูนย์รวมของผู้คนหลากหลายอาชีพและทุกเพศทุกวัย เนื่องจากไม่เป็นเพียงสถานที่จับจ่ายซื้อของเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือนัดหมายทำธุรกิจอื่นๆ

4.6 ส่วนประกอบของห้างสรรพสินค้า

โดยทั่วไปในการจัดห้างสรรพสินค้าในประเทศไทยจะต้องมีส่วนประกอบ 3 ส่วน ดังนี้คือ

4.6.1 สินค้า : ในห้างสรรพสินค้านั้นจะมีการจำแนกสินค้าออกเป็นแผนกต่าง ๆ อย่างชัดเจน เช่น แผนกเสื้อผ้าบุรุษ สตรีหรือเด็ก แผนกเครื่องหนัง แผนกเครื่องใช้ไฟฟ้า แผนกเครื่องเขียนและแผนกเครื่องสำอาง เป็นต้น

4.6.2 สิ่งบันเทิงต่าง ๆ : อาทิ สวนสนุก สวนน้ำและแผนกเกมซึ่งจัดไว้เพื่อบริการเด็กๆ ศูนย์อาหาร ศูนย์แสดงสินค้า โรงภาพยนตร์ สวนสัตว์ และอื่น ๆ อีกมากมาย สิ่งบันเทิงเหล่านี้ดึงดูดลูกค้าเข้าสู่ห้างสรรพสินค้า เช่น สิ่งบันเทิงสำหรับเด็กๆ ช่วยดึงดูดลูกค้าได้ทั้งครอบครัว

4.6.3 สิ่งอำนวยความสะดวก : การทำธุรกิจห้างสรรพสินค้า นอกจากจะตั้งอยู่ในทำเลที่ไปมาสะดวกแล้ว ยังต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การดูแลรักษาความปลอดภัย ลิฟต์และบันไดเลื่อน นอกจากนี้ยังต้องรักษาความสะอาดเป็นที่สบายตาของผู้บริโภคอีกด้วย

สรุป ห้างสรรพสินค้าเป็นหน่วยสังคมแห่งหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมมากมาย ทั้งการจับจ่ายซื้อของร้านอาหาร ธนาคาร ความบันเทิง ความงาม สุขภาพ ที่แสวงหาความรู้ ศูนย์ความความทันสมัย และยังเป็นสถานที่ทำงานและดำเนินชีวิตของคนบางกลุ่ม

4.7 แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

ในปัจจุบันกิจกรรมที่เด่นชัดของห้างสรรพสินค้าที่แข่งหน้าการจับจ่ายซื้อของสินค้าอุปโภคบริโภคคนๆ ชนิดแล้ว การเข้าซื้อพื้นที่เพื่อการประกอบธุรกิจห้างสรรพสินค้าก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักลงทุน เนื่องจากห้างสรรพสินค้าเป็นศูนย์รวมของคนทุกเพศทุกวัยหลากหลายอาชีพ และต่างก็มีกำลังซื้อสูง ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่หลายแห่งประกอบไปด้วยธุรกิจย่อยหลายประเภท รวมทั้งธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชน รวมถึงกิจกรรมให้ความรู้ สนุกสนานบันเทิงต่างๆ เช่น

4.7.1 การเปิดศูนย์การศึกษาภายในห้างสรรพสินค้าของศูนย์เซ็นทรัล ปิ่นเกล้า ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (มสด.) และที่ศูนย์แฟชั่น ไอส์แลนด์ และศูนย์รามสแควร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (มรภ.พระนคร) กลายเป็นประเด็นที่ถูกตั้งคำถามจากผู้ที่ไม่รู้จำนวนมาก โดยศูนย์เซ็นทรัล ปิ่นเกล้า หรือ ศูนย์บริการการศึกษาขนาดถาวร อยู่ท่าอาคารของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล โดยแบ่งพื้นที่ในชั้น 3-4 และชั้น 6-7 ของกระทรวงวัฒนธรรม ที่มาเช่าที่ของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ส่วนศูนย์แฟชั่น ไอส์แลนด์ อยู่ที่ชั้นใต้ดินของห้างแฟชั่น ไอส์แลนด์ ถ.รามอินทรา

4.7.2 ธุรกิจเกี่ยวกับการเรียนรู้ภายในห้างสรรพสินค้า ในห้างสรรพสินค้าใหญ่มีการจัดแหล่งการเรียนรู้เกือบทุกด้าน ได้แก่ การอบรมอาชีพ สถาบันกวดวิชา โรงเรียนสอนภาษา ดนตรี ศิลปะ โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ สโมสรสำหรับเด็ก ลานกีฬา ฟิตเนส งานแสดงสินค้า นิทรรศการบอร์ดความรู้ต่างๆ เอกสารแผ่นพับให้ความรู้ทั่วไป ศูนย์คอมพิวเตอร์ และ IT ร้านหนังสือ สวนน้ำสวนสนุก และโรงภาพยนตร์

4.7.3 กิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ที่มีในห้างสรรพสินค้าใหญ่มีการจัดแหล่งกิจกรรม กิจกรรมวันสำคัญ, กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมในเทศกาล กิจกรรมการประกวด แข่งขัน

4.7.4 ด้านความบันเทิง การประกวด แข่งขัน กิจกรรมกีฬา โรงภาพยนตร์ สวนสัตว์ สวนน้ำ สวนสนุก

4.7.5 อพวช. ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดตั้งแหล่งเรียนรู้แห่งใหม่ ในรูปแบบที่ให้ทั้งสาระความรู้ควบคู่กับความบันเทิง (EDUTAINMENT) ที่สะดวกสบาย ทันสมัย เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับประชาชนในกรุงเทพฯ มหานคร โดยใช้ชื่อว่า “จัตุรัสวิทยาศาสตร์ อพวช.” (NSM SCIENCE SQUARE) ซึ่งได้จัดนิทรรศการต่าง ๆ เช่น

4.7.6 สวนสนุกวิทยาศาสตร์ Amazing Science ให้เพลิดเพลินกับสวนสนุกวิทยาศาสตร์ ที่ให้ทั้งความสนุกสนาน และเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ เรื่องของแสง สี การเคลื่อนที่ และความน่าฉงนของปรากฏการณ์ในธรรมชาติ

4.7.7 วิทยาศาสตร์ประเด็นร้อน Hot Sciences และนิทรรศการพิเศษ มุมพิเศษ เพื่อการติดตามข่าวสารทันโลกเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากในและนอกประเทศจากข้อมูลของจากสถาบันวิจัยชั้นนำของประเทศและของโลก รวมทั้งจัดแสดงนิทรรศการชุดพิเศษที่หาได้ยาก เช่น นิทรรศการภาพถ่าย The World at Night

4.7.8 สนามเด็กเล่น Kid Play Ground ปลูกฝังปัญญาเยาว์ และกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กวัย 3-8 ปี ด้วยการพัฒนากระบวนการคิด ฝึกทักษะ และปลูกฝังความสนใจด้านวิทยาศาสตร์

4.7.9 มุมห้องสมุดวิทยาศาสตร์ Science Corner พักผ่อนหย่อนใจอย่างมีสาระ ในแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และวิทยาการทันสมัยทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ในรูปแบบของการ์ตูน วารสารวิทยาศาสตร์ สารคดี นิยายวิทยาศาสตร์ สารานุกรมและวีดีโอ วิซีดี จากทั่วโลก

4.7.10 กิจกรรมพิพิธภัณฑ์จามจุรีสแควร์ กิจกรรมและเสวนาวิทยาศาสตร์ อาทิ การแสดงทางวิทยาศาสตร์ การแสดงละครวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการพูดคุย เสวนา เกี่ยวกับเรื่องราววิทยาศาสตร์

จามจุรีสแควร์ จัตุรัสจามจุรี ชั้น 2 เป็นร้านหนังสือ อาทิ เอเชียบุ๊ก นานมีบุ๊ก นายอินทร์ ซีเอ็ด และ ศูนย์หนังสือ จุฬาฯ ชั้น 3 เป็นโรงเรียนสอนภาษาต่าง ๆ ทั้งภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนสอนพิเศษมากมาย ชั้น 4 และชั้น 5 ของอาคารจัตุรัสจามจุรี ซึ่งรวบรวม สถาบันพัฒนาการเรียนรู้ที่มีชื่อเสียง ร้านหนังสือคุณภาพจากทั่วประเทศ ศิลปหัตถกรรม โรงเรียนสอนคิดประเภทจินตคณิต ศูนย์ส่งเสริมรักการอ่าน เรียกโชนนี้ว่า The Edutainment Gateway หรือประตูแห่งการศึกษาและความบันเทิง (<http://www.innyanglive.com>)

ภาพกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ที่จัดโดยห้างสรรพสินค้า
และผู้ประกอบการประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 2.1 เยาวชนที่ใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

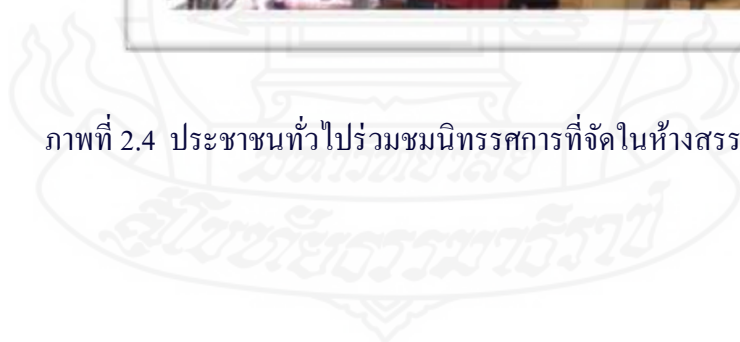
ภาพที่ 2.2 เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 2.3 ประชาชนทั่วไปที่ใช้บริการร้านหนังสือในห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 2.4 ประชาชนทั่วไปร่วมชมนิทรรศการที่จัดในห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 2.5 นิทรรศการทั่วไปที่จัดในห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 2.6 นิทรรศการวิทยาศาสตร์ที่จัดในห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 2.7 ประชาชนร่วมชมนิทรรศการที่จัดในห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 2.8 ธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาตามอัธยาศัย แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และห้างสรรพสินค้า มีขอบข่ายที่กว้างขวางและหลากหลาย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงนำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่านดังนี้

ปรีชา มาละวรรณโณ (2545: 104) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ด้านวิชาการ มีการจัดแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ร้อยละ 93.75 มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 46.52 ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ มีการจัดแหล่งการเรียนรู้ ร้อยละ 96.86 มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 40.75 ปัญหาในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ ด้านบุคลากรและการให้บริการด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากรและการให้บริการ

สิริยุพา ศกุนตะเสถียร (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการใช้แหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผลการวิจัยพบว่าความต้องการในการใช้แหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนต้องการใช้ตรงกันทั้ง 4 ประเภท คือ 1. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ 2. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นบุคคล 3. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานที่สถาบัน หน่วยงาน ไร่แก่วัด โบสถ์ สุเหร่าหรือสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา สถานที่ประกอบการ มหาวิทยาลัย และแหล่งเกษตรกรรม

เกียรติวิโรจน์ ชื่นเรณู (2547: 9) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยศึกษาจากครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเภท คือ 1) สิ่งพิมพ์ต่างๆ ในโรงเรียน 2) สื่ออื่นๆ ในโรงเรียน 3) สื่อทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น 4) สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น มีการใช้ในระดับน้อย จำนวน 4 ประเภท คือ 1) สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ในโรงเรียน 2) สื่อบุคคลในโรงเรียน 3) สื่อสถานที่ต่างๆ ในชุมชนและท้องถิ่น 4) สื่อเทคโนโลยีต่างๆ ในชุมชนและท้องถิ่น ระดับปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้มีในระดับปานกลางทั้ง 8 ประเภท

อินทรีย์น โตร (Indriyanto, 1993: 3418 – A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาอิทธิพลของแหล่งการเรียนรู้ในบ้านกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองและชุมชนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เมื่อเทียบกับแหล่งชุมชนใดก็ตาม ที่ได้รับความร่วมมือจากบ้านและแหล่งชุมชนน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีแนวโน้มต่ำลง

ภายิต บุญมงคล (2542: 107) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย ปัญหาที่พบในการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเกือบทุกประเภท คือ การจำกัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ยกเว้นประเภทวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ปัญหาสูงสุด คือ การจำกัดเรื่องเวลาในการดำเนินการข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาประเภทบุคคลสูงสุด คือ ควรมีการวางแผนร่วมกับชุมชนและหน่วยงาน และควรจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากรท้องถิ่นอย่างมีความเหมาะสม ประเภทสถานที่สูงสุดคือ ควรมีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการแหล่งเรียนประเภททรัพยากรธรรมชาติ และประเภทวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นสูงสุดคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งการเรียนรู้และประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์เทคโนโลยีสูงสุดคือ ควรมีการสำรวจและจัดทำแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ไว้

เสาวรี พิมพ์สวัสดิ์ (2549: 98) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องสารรอบตัวเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยร้อยละ 72.22 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์เป้าหมาย ร้อยละ 72.21 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับดีมาก จากนักเรียนทั้งหมด 37 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ และความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน นักเรียนมีความคิดเห็นในด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้อ และแหล่งความรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ

จุฬาลักษณ์ ตั้งรัตตะ (2546: 167) ได้วิจัยปัจจัยด้าน การส่งเสริมการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่ห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร. ผลการวิจัยพบว่าด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่ห้างสรรพสินค้า พบว่าห้างสรรพสินค้าที่ผู้บริโภคมาใช้บริการบ่อยที่สุด คือ ห้างเซ็นทรัล จำนวนครั้งที่มาใช้บริการในแต่ละเดือน คือ ประมาณ 2-3 ครั้งต่อเดือน วันที่มาใช้บริการบ่อยที่สุด คือ เสาร์-อาทิตย์ หรือ

วันหยุดนักขัตฤกษ์ เหตุผลที่มาใช้บริการ คือ ใกล้บ้านวัตถุประสงค์ที่มาใช้บริการ คือ ซื้อสินค้า แผนกที่ซื้อสินค้าบ่อยที่สุด คือ แผนกซูเปอร์มาร์เก็ต บุคคลที่มีส่วนในการตัดสินใจซื้อ คือ เพื่อ และเวลาโดยเฉลี่ยในการซื้อสินค้า คือ 1-2 ชั่วโมงปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่ห้างสรรพสินค้า ดังนี้ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบของการโฆษณามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในด้านห้างสรรพสินค้าที่มาใช้บริการ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการในแต่ละเดือน วันที่มาใช้บริการบ่อยที่สุด เหตุผลที่มาใช้บริการ วัตถุประสงค์ที่มาใช้บริการ แผนกที่ซื้อสินค้าบ่อยที่สุด บุคคลที่มีส่วนในการตัดสินใจซื้อและเวลาที่ใช้ในการซื้อสินค้า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การซื้อสินค้าของผู้บริโภคในด้าน ห้างสรรพสินค้าที่มาใช้บริการ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการในแต่ละเดือน วันที่มาใช้บริการบ่อยที่สุด วัตถุประสงค์ที่มาใช้บริการ แผนกที่ซื้อสินค้าบ่อยที่สุด บุคคลที่มีส่วนในการตัดสินใจซื้อและเวลาที่ใช้ในการซื้อสินค้า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ทิพวรรณ สุนทรเทพวรากุล (2547: 199) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ใช้บริการในการเลือกโรงเรียนกวดวิชา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ใช้บริการ โรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และกำลังศึกษาอยู่ ม.5 อาชีพของบิดาและมารดาส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท รูปแบบการสอนกวดวิชาของโรงเรียนกวดวิชาที่เรียนอยู่ส่วนใหญ่เป็นแบบสอนเฉพาะรายวิชา

2. ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ใช้บริการในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.45 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านสถานที่ ด้านบริหารจัดการ ด้านราคา และด้านบริการ เป็นอันดับสุดท้าย

อุไรวรรณ ชินตระกูลรัตน์ (2547: 129) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อห้างสรรพสินค้าพาด้า พบว่า การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การบริหารงานลูกค้าสัมพันธ์ CRM (Customer Relationship Management) ที่ห้างสรรพสินค้าพาด้าคือจัดอยู่เสมอ คือการประกวดทูตวัฒนธรรมพาด้า การจัดการแข่งขันแรลลี่การกุศล ชิงถ้วยพระราชทาน ฯ การจัดกิจกรรมชุมชน เช่น การทำบุญงานปีใหม่ งานสงกรานต์

จิตติมา โสมบุญเสริม (2547: 172) ศึกษาการรับรู้สื่อโฆษณา ความต้องการด้านการส่งเสริมการขาย และความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการขายของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรม การมาใช้บริการที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผู้บริโภคที่มาใช้บริการที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับเทียบเท่าปริญญาตรีหรือสูงกว่า ประกอบอาชีพเป็นพนักงานลูกจ้างบริษัทเอกชน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และมีสถานภาพโสด

พฤติกรรมของผู้บริโภคของผู้บริโภคที่มาใช้บริการที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมากที่สุด ส่วนใหญ่ตัวผู้บริโภคเองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการมากที่สุด มีวัตถุประสงค์มาซื้อสินค้า โดยมีค่าเฉลี่ยในการใช้จ่ายซื้อสินค้าครั้งละ 1,390 บาท มาใช้บริการเฉลี่ยเดือนละ 7 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง ในระหว่าง 18.01 น. – 20.00 น. ที่แผนกซูเปอร์มาร์เก็ต (HOME FRESH MART) เดินทางมาโดยรถประจำทาง ด้วยเหตุผลที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์อยู่ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน และชอบการส่งเสริมการขายแบบการลดราคาในแคตตาล็อก

Paco Underhill Paco Underhill : Simon & Schuster 2547 นักมานุษยวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านค้าปลีกและพฤติกรรมผู้บริโภค ได้ตระเวนไปเยือนห้างสรรพสินค้าต่างๆ มาแล้วทั่วโลกทั้งในสหรัฐฯ เอเชีย และยุโรป ได้รวบรวมความรู้ที่เขาได้ค้นพบจากการไปเยือนห้างสรรพสินค้า ระบุว่า จำนวนห้างสรรพสินค้าล่าสุดในสหรัฐฯ คือ 1,175 แห่ง โดยพื้นที่เฉลี่ยของห้างคือ 46 เอเคอร์รวมทั้งจอดรถ คนอเมริกันใช้เวลาอยู่ในห้างมากกว่าที่ใดๆ ยกเว้นบ้านและที่ทำงาน ทุกวันนี้ห้างสรรพสินค้ามีส่วนเกือบ 14% ของยอดขายปลีกทั้งหมดของสหรัฐฯ (ไม่รวมรถยนต์หรือน้ำมันเบนซิน) และทำยอดขายได้ 308,000 ล้านดอลลาร์ต่อปี และพบว่าห้างสรรพสินค้าทุกวันนี้กำลังเข้าแทนที่ศูนย์กลางชุมชนหรือหมู่บ้านหรือโรงเรียน เพราะวันนี้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมลูกเสือ การแสดงบัลเลต์และเล่นละครของเด็กนักเรียน หรือแม้แต่การแข่งขันกีฬาบางอย่าง ต่างเข้ามาใช้ชั้นล่างของห้างเป็นที่จัดกิจกรรม

ชนิดา คุ่มครองวงศ์ (2549: 133) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้าในศูนย์การค้าเซ็นทรัลลาดพร้าว ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมของลูกค้าที่มาใช้บริการศูนย์การค้าเซ็นทรัลลาดพร้าว ส่วนใหญ่ใช้บริการเพราะใกล้บ้านโดยไม่เจาะจงเทศกาล (แล้วแต่โอกาส และมาใช้บริการกับเพื่อน ซึ่งจะเดินทางมาใช้บริการด้วยรถรับจ้าง/รถโดยสารประจำทางเพื่อเลือกซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้า/เครื่องหนัง/รองเท้ามากที่สุด รองลงมาหนังสือ และอาหารในซูเปอร์มาร์เก็ต ตามลำดับและเลือกใช้บริการร้านอาหาร/ฟาสต์ฟู้ดมากที่สุด รองลงมาไอศกรีม/เบเกอรี่ และโรงภาพยนตร์ตามลำดับ โดยใช้บริการพื้นที่ห้างสรรพสินค้าและพลาซ่าในวันเสาร์-อาทิตย์ วง 12.01 – 14.00 น. เวลาเฉลี่ย 3 – 4 ชั่วโมง มีความถี่เฉลี่ย 2 – 3 ครั้งต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 500 – 1,000 บาทต่อครั้ง และเงินสดในการชำระเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

เรื่องการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่ใช้บริการศูนย์การค้าสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ รัตนกุล แสงรุ่งจิตร์ภักย์

ปริญทร์ ชูเชิดกิจวัฒนา (2549: 182) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมในการซื้อหนังสือ ร้านหนังสือ ซีเอ็ด บুক เซ็นเตอร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการซื้อหนังสือร้านหนังสือซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ความถี่ในการซื้อหนังสือต่อเดือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการซื้อหนังสือร้านหนังสือซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์ 1.84 ครั้งต่อเดือน ค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือต่อครั้ง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการซื้อหนังสือร้านหนังสือซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์ โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 273.46 บาทต่อครั้ง

การจัดภายในร้านหนังสือควรมีการจัดแบ่งมุมที่เป็นมุมหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีบริเวณที่กว้างพอสำหรับการเข้าไปนั่งเลือกหนังสือทั้งสำหรับผู้ปกครองและเด็ก อาจมีการจัดที่นั่งในมุมใดมุมหนึ่งของร้านหรือบริเวณชั้นใดชั้นหนึ่งหากร้านมีหลายชั้น นอกจากนี้หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนน่าจะมีให้เลือกหลากหลายกว่านี้จะเป็นการดึงดูดต่อการเข้าไปใช้บริการเป็นการช่วยส่งเสริมปลูกฝังการรักการอ่านในวัยเด็ก ควรจัดมุมที่นั่งสำหรับลูกค้าที่ซื้อหนังสือแล้ว และต้องการนั่งอ่านหนังสือภายในร้าน โดยอาจจัดบริการเครื่องดื่มและขนม เพื่อเป็นบริการเสริมช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้ามากยิ่งขึ้น

สร้อยสังวาลย์ ดาลุน และคณะ (2551: 176) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงเปรียบเทียบการเลือกใช้บริการห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร ผลของการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 53 และเพศหญิง เป็นร้อยละ 47 มีอายุระหว่าง 25-26 เป็นร้อยละ 47.5 ส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี เป็นร้อยละ 70.3 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน เป็นร้อยละ 55.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพ โสดเป็นร้อยละ 76.5 มีรายได้เดือน อยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 28 และอาศัยอยู่ในเขตบางกะปิ ร้อยละ 15.3

จากผลการวิจัย ข้อมูลพฤติกรรมการเลือกใช้บริการห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานครของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ มีการใช้บริการห้างสรรพสินค้า จำนวน 2 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 28.5 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,292 บาท/ครั้ง กลุ่มตัวอย่างจะไปใช้บริการห้างสรรพสินค้าในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 14.00 น.-18.00 น. ร้อยละ 28.2 มีการใช้บริการห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ สาขาบางกะปิ ร้อยละ 36.5 ใช้บริการห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ลาดพร้าว ร้อยละ 39.1 ใช้บริการโรบินสันสาขารัชดา ร้อยละ 30.3 ไม่เคยใช้บริการห้างสรรพสินค้าตั้งฮั่วเส็ง ร้อยละ 71.9 สินค้าที่ซื้อคือ ประเภทอาหาร ร้อยละ 20.5 แผนกที่ซื้อ คือ แผนกซูเปอร์มาร์เก็ต ร้อยละ 41 มีจุดประสงค์ใน

การอ่านหนังสือ ร้อยละ 32.1 ส่วนมากจะมาห้างสรรพสินค้ากับเพื่อน ร้อยละ 48.4 มีขั้นตอนของการชำระเงินโดยเงินสด ร้อยละ 73 เดินทางมาห้างสรรพสินค้าโดยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 42.9 สาเหตุของการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า เพราะสินค้าหลากหลาย ร้อยละ 27.6

ชวศรี สัทธมาศ ภัทรนันท์ พราหมณ์แก้ว สุนทรี เถลิงศก (2552: 155)

ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน โรงเรียนสอนดนตรีและศิลปะในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ลงเรียนดนตรีเพียงอย่างเดียว และเรียนทั้งดนตรีและศิลปะจำนวนน้อยที่สุดเหตุผลที่เลือกเรียนเป็นลำดับแรกสถานที่เรียน พบว่า ผู้เรียนเลือกเรียนใกล้บ้านจำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือภายในห้างสรรพสินค้าจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 รองลงมาคืออยู่บริเวณแหล่งกวดวิชาจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 รองลงมาคือใกล้โรงเรียน/วิทยาลัย/มหาวิทยาลัย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และผู้เรียนเลือกเรียนแหล่งชุมชน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 เป็นจำนวนน้อยที่สุด โดยสรุปกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกสถานที่เรียนเนื่องจากใกล้บ้านจำนวนมากที่สุด และเลือกสถานที่เนื่องจากเป็นแหล่งชุมชนจำนวนน้อยที่สุด ปัจจัยด้านที่ตั้งสาขามีความพึงพอใจรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 4.07 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.196 แสดงถึงระดับความพึงพอใจค่อนข้างมาก ในด้านที่ตั้ง สาขามีลำดับความพึงพอใจแยกย่อยดังต่อไปนี้ ลำดับที่ 1 การเดินทางมาเรียนสะดวกมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.33 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.730 แสดงถึงระดับความพึงพอใจมาก ลำดับที่ 2 อยู่ในหรือใกล้ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้ามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.21 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.863 แสดงถึงระดับความพึงพอใจมาก กลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนสอนดนตรีและศิลปะพร้อมทั้งนำเอาพฤติกรรมของผู้เรียนมาวิเคราะห์เพื่อสร้างกลยุทธ์ทางการตลาด เช่น ผู้เรียนอายุ 13 ขวบ ชอบที่จะมาเรียนคนเดียวหรือมาเรียนเป็นกลุ่ม ชอบที่จะเรียนใกล้บ้าน หรือ ภายในห้างสรรพสินค้า

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร มี 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า

1.1.2 ผู้จัดการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

1.1.3 พนักงานในห้างสรรพสินค้า

1.1.4 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า ที่เป็นประชาชนทั่วไป

1.2 กลุ่มตัวอย่าง มี 4 กลุ่มคือ

1.2.1 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า จำนวน 10 คน

1.2.2 ผู้จัดการแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า จำนวน 40 คน

1.2.3 พนักงานในห้างสรรพสินค้า จำนวน 20 คน

1.2.4 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า ที่เป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 350 คน

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 420 คน

การกำหนดขนาดและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกห้างสรรพสินค้า ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้เกณฑ์

- 1) พื้นที่ ความกว้างตั้งแต่ 25, 000 ตารางเมตร ขึ้นไป ได้ห้างสรรพสินค้า จำนวน 20 ห้าง
- 2) ห้างสรรพสินค้าต้อง มีบริการหลากหลายและบริการแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ตามอัธยาศัยให้กับประชาชน
- 3) ได้ห้างสรรพสินค้า จำนวน 20 ห้าง จับฉลากห้างสรรพสินค้ามา 10 ห้าง

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละกลุ่มดังนี้

- 1) ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า จำนวน 10 คน เลือกแบบเจาะจงผู้บริหารจากห้างสรรพสินค้าทุกห้าง โดยใช้ทุกหน่วยเป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ผู้จัดการแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า จำนวน 40 คน โดยการสุ่มแบบสมัครใจจากธุรกิจบริการความรู้แก่ประชาชน ห้างสรรพสินค้าละ 4 คน
- 3) พนักงานในห้างสรรพสินค้า จำนวน 20 คน โดยการสุ่มแบบสมัครใจจากห้างสรรพสินค้าห้างละ 2 คน
- 4) ประชาชนผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า จำนวน 350 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญจากประชาชนผู้ใช้บริการ 10 ห้าง ห้างละ 35 คน

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มแสดงดังตาราง ที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพมหานคร

ห้างสรรพสินค้า	กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหาร ห้างสรรพสินค้า	พนักงานใน ห้างสรรพสินค้า	ผู้จัดการแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	ผู้ใช้บริการ ห้างสรรพสินค้า
เดอะมอลล์ บางกะปิ	1	2	4	35
ฟอร์จูนทาวน์	1	2	4	35
สยามพารากอน	1	2	4	35
เซ็นทรัล ลาดพร้าว	1	2	4	35
แฟชั่น ไอส์แลนด์	1	2	4	35
เซ็นทรัลพลาซ่า	1	2	4	35
เดอะมอลล์ บางแค	1	2	4	35
เอ็มโพเรียม	1	2	4	35
จามจุรีสแควร์	1	2	4	35
ซีคอนสแควร์	1	2	4	35
รวม	10	20	40	350

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 4 ฉบับ สำหรับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดังนี้

- 2.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารห้างสรรพสินค้า
- 2.2 แบบสอบถามสำหรับผู้จัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า
- 2.3 แบบสอบถามสำหรับพนักงานในห้างสรรพสินค้า
- 2.4 แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

โดยแต่ละฉบับแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าและความต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ รูปแบบต่างๆ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่พบเห็นได้ทั่วไปในห้างสรรพสินค้า

2. ศึกษาเอกสารเพื่อหาตัวอย่างหรือต้นแบบในการสร้างเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นระยะเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบการวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา โดยมีทรงคุณวุฒิทางการศึกษานอกระบบ การศึกษาตลอดชีวิต และแหล่งการเรียนรู้ 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านธุรกิจเกี่ยวกับห้างสรรพสินค้า และกำลังปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งผู้บริหารห้างสรรพสินค้าในขณะนั้น จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาด้วยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ทั้ง 4 ฉบับ นำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง กับเชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงรายข้อ

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ฉบับละ 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ดังนี้

- 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารห้างสรรพสินค้า ทดลองใช้กับผู้บริหารห้างสรรพสินค้า
  - 2 แบบสอบถามผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าทดลองใช้กับผู้ประกอบธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า
  - 3 แบบสอบถามสำหรับพนักงานในห้างสรรพสินค้าทดลองใช้กับพนักงานในห้างสรรพสินค้า
  4. แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าทดลองใช้กับผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า
- ได้หาค่าความเชื่อมั่นแต่ละฉบับเท่ากับ 0.831, 0.803 , 0.871 และ 0.805 ตามลำดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือแนะนำตัวไปยังผู้บริหารห้างสรรพสินค้า จำนวน 10 ห้าง เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในห้างสรรพสินค้า
- 3.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ครอบคลุมจำนวน 420 ฉบับ
- 3.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหา แปลผลการวิจัย ด้วยวิธีวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนสภาพการให้บริการแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่พบอยู่ในปัจจุบันและความต้องการที่ท่านต้องการจัดแหล่งเรียนรู้ในอนาคต ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม วิเคราะห์ โดยแจกแจงเป็นความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า และรูปแบบการจัดแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้าโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม กำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด 2535:11)

สภาพ / ที่ให้บริการ			ความต้องการในการจัดแหล่งเรียนรู้/ความคาดหวัง		
5	หมายถึง	มากที่สุด	5	หมายถึง	ต้องการมากที่สุด
4	หมายถึง	มาก	4	หมายถึง	ต้องการมาก
3	หมายถึง	ปานกลาง	3	หมายถึง	ต้องการปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย	2	หมายถึง	ต้องการน้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด	1	หมายถึง	ต้องการน้อยที่สุด

จากนั้นจึงกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ยึดเงื่อนไขของการกำหนดคะแนนประจำแต่ละระดับร่วมกับหลักการปิดทศนิยมให้เป็นจำนวนเต็ม ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายแบบนี้ ช่วงของคะแนนมากที่สุด กับน้อยที่สุดจะน้อยกว่าระดับอื่น โดยช่วงของคะแนนมากที่สุดกับน้อยที่สุด มีครึ่งคะแนน (0.50) หรือประมาณครึ่งคะแนน ขณะที่ระดับอื่นๆ มี 1 คะแนนหรือประมาณ 1 คะแนน ตามเกณฑ์แบบนี้ค่าเฉลี่ย 4.25 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 1.80 จะแปลความหมายว่าอยู่ในระดับน้อย เบสท์ (John. Best 1970 : 190)

1.00 – 1.49	หมายถึง	ต้องการน้อย/คาดหวังน้อยมาก
1.50 – 2.49	หมายถึง	ต้องการน้อย/คาดหวังน้อย
2.50 – 3.49	หมายถึง	ต้องการปานกลาง/คาดหวังปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายถึง	ต้องการมาก/คาดหวังมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง	ต้องการมากที่สุด/คาดหวังมากที่สุด

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า ซึ่งได้จาก ความต้องการในอนาคตและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายเปิด การสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา กรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารห้างสรรพสินค้า
- 1.2 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานในห้างสรรพสินค้า
- 1.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการแหล่งการเรียนรู้

- 2.1 สภาพของแหล่งการเรียนรู้ที่มีในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน
- 2.2 สภาพและความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารห้างสรรพสินค้า
- 2.3 สภาพและความต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้จัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า
- 2.4 สภาพและความต้องการแหล่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของพนักงานในห้างสรรพสินค้า
- 2.5 สภาพและความต้องการแหล่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการในห้างสรรพสินค้า

ตอนที่ 3 รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้าสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้างสรรพสินค้า ผู้จัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า พนักงานในห้างสรรพสินค้า และผู้บริการห้างสรรพสินค้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารห้างสรรพสินค้า จำนวน 10 ห้าง

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารห้างสรรพสินค้า

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	5	50
หญิง	5	50
รวม	10	100
อายุ		
30 – 39 ปี	3	30
40 – 49 ปี	7	70
รวม	10	100
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	6	60
สูงกว่าปริญญาตรี	4	40
รวม	10	100
ประสบการณ์การทำงานในห้างสรรพสินค้า		
5 ปีขึ้นไป – 7 ปี	2	20
7 ปีขึ้นไป – 10 ปี	1	10
มากกว่า 10 ปี	7	70
รวม	10	100
ประสบการณ์การทำงานในระดับผู้บริหารห้างสรรพสินค้า		
3 ปีขึ้นไป – 5 ปี	2	20
5 ปีขึ้นไป – 7 ปี	5	50
7 ปีขึ้นไป – 10 ปี	3	30
รวม	10	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้บริหารห้างสรรพสินค้าเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50 และเพศชาย ร้อยละ 50 ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี ร้อยละ 70 อายุระหว่าง 30 – 39 ปี ร้อยละ 30 มี การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60 มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 40 ประสบการณ์ใน การทำงานห้างสรรพสินค้า มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 70 ประสบการณ์ในการทำงานห้างสรรพสินค้า 5 ปีขึ้นไป - 7 ปี ร้อยละ 20 และประสบการณ์ในการทำงานห้างสรรพสินค้า 7 ปีขึ้นไป – 10 ปี ร้อยละ 10 ประสบการณ์ในการทำงานระดับผู้บริหารห้างสรรพสินค้า 5 ปีขึ้นไป – 7 ปี ร้อยละ 50 7 ปีขึ้นไป – 10 ปี ร้อยละ 30 และ 3 ปีขึ้นไป – 5 ปี ร้อยละ 20

1.2 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

	ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	6	30
	หญิง	14	70
	รวม	20	100
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	11	55
	30 – 39 ปี	9	45
	รวม	20	100
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	18	90
	สูงกว่าปริญญาตรี	2	10
	รวม	20	100
ประสบการณ์ในการทำงานห้างสรรพสินค้า	ต่ำกว่า 1 ปี	5	25
	1 -3 ปี	7	35
	3 ปีขึ้นไป – 5 ปี	5	25
	7 ปีขึ้นไป	3	15
	รวม	20	100

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
รายได้		
10,001 – 15,000	12	60
15,001 – 20,000	8	40
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่าพนักงานในห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่ของห้างสรรพสินค้า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70 เพศชาย ร้อยละ 30 /อายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 55 อายุ 30 – 39 ปี ร้อยละ 45 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 90 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10 ประสบการณ์ในการทำงาน ห้างสรรพสินค้า 1-3 ปี ร้อยละ 35 ต่ำกว่า 1 ปี และ 3 ปีขึ้นไปถึง - 5 ปี ร้อยละ 25 7 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15 / รายได้ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 60 รายได้ 15,001 – 20,000 ร้อยละ 40

1.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	099	28.3
หญิง	251	71.7
รวม	350	100
อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	135	38.6
18 - 25 ปี	159	45.4
26 – 48 ปี	040	11.4
36 – 45 ปี	014	04.0
45 – 55 ปี	002	00.6
รวม	350	100
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	002	00.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	073	20.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	189	54.0
อนุปริญญา / ปวส. ปวท.	008	02.3
ปริญญาตรี	069	19.7
สูงกว่าปริญญาตรี	009	02.6
รวม	350	100
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000	231	66
5,000 – 10,000	34	9.7
10,001– 15,000	40	11.4
15,001 – 20,000	24	6.9
มากกว่า 20,000	21	6
รวม	350	100

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
วันที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้า		
จันทร์	019	5.4
อังคาร	021	6
พุธ	012	3.4
พฤหัสบดี	009	2.6
ศุกร์	025	7.1
เสาร์	143	40.9
อาทิตย์	121	34.6
รวม	350	100
เวลาที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้า		
10.00 – 13.00 น.	008	002.3
13.01 – 16.00 น.	056	16
16.01 – 19.00 น.	165	47.1
19.01 – 22.00 น.	121	34.6
รวม	350	100
ระยะเวลาที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าโดยเฉลี่ย		
1 ชั่วโมง	022	06.3
2 ชั่วโมง	068	18.9
3 ชั่วโมง	152	43.4
มากกว่า 3 ชั่วโมง	108	30.9
รวม	350	100

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
เหตุผลที่มาใช้บริการห้างสรรพสินค้า (เลือกตอบได้หลายข้อ)		
บรรยากาศโดยรวมของห้างสรรพสินค้า	82	17.1
มีที่จอดรถ	35	07.3
มีสินค้าไว้บริการครบครัน	201	41.8
มีกิจกรรมหลากหลาย	082	17.1
การเดินทางสะดวก	070	14.6
อื่น ๆ	011	02.3
รวม	350	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.7 เพศชาย ร้อยละ 28.3 อายุ 18-25 ปี ร้อยละ 45.4 อายุต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 38.6 อายุ 26 – 48 ปี ร้อยละ 11.4 อายุ 36 – 45 ปี ร้อยละ 4.2 และอายุ 45 – 55 ปี ร้อยละ 0.6 ระดับการศึกษามัธยมตอนปลาย / ปวช. ร้อยละ 54 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 19.7 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 20.9 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.6 และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 0.6 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 66 รายได้ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 11.4 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 9.7 รายได้ 15,000 – 20,000 บาท ร้อยละ 6.9 และมากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 6 วันที่ใช้บริการมากที่สุด คือ วันเสาร์ ร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ วันอาทิตย์ ร้อยละ 34.6 วันศุกร์ ร้อยละ 7.1 วันจันทร์ ร้อยละ 5.4 วันอังคาร ร้อยละ 6 วันพุธ ร้อยละ 3.4 วันพฤหัสบดี ร้อยละ 2.6 เวลาที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าบ่อยที่สุด คือ เวลา 16.01–19.00 น. ร้อยละ 47.1 รองลงมาคือ เวลา 19.01 น. – 22.00 น. ร้อยละ 34.6 13.01 น. – 16.00 น. ระยะเวลาที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าโดยเฉลี่ย 3 ชั่วโมง ร้อยละ 43.4 มากกว่า 3 ชั่วโมง ร้อยละ 30.9 2 ชั่วโมง ร้อยละ 18.9 และ 1 ชั่วโมง ร้อยละ 6.3 เหตุผลที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า เพราะมีสินค้าบริการครบครัน ร้อยละ 41.8 บรรยากาศโดยรวมของห้างสรรพสินค้า และมีกิจกรรมหลากหลาย ร้อยละ 17.1 เดินทางสะดวก ร้อยละ 14.6 มีที่จอดรถ ร้อยละ 7.3 เหตุผลอื่น ๆ เช่น ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน ใกล้โรงเรียน เป็นสถานที่พักผ่อนวันหยุด ร้อยละ 2.3

ตอนที่ 2 สภาพและความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

การวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพและความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผล แบ่งตามประเภทของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ได้แก่ ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า ผู้ประกอบธุรกิจบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า และพนักงานในห้างสรรพสินค้า และผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า ดังต่อไปนี้

2.1 สภาพของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของแหล่งการเรียนรู้ที่บริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน

ชื่อแหล่งการเรียนรู้	ความถี่	ร้อยละ
Baby Genius	2	5
Book Time	1	2.5
BOSTON BRIGHT	1	2.5
CCC	1	2.5
Fun English	1	2.5
Kumon	2	5
Math House	3	7.5
Net Design	4	10
New Education World	1	2.5
Perfect Art	1	2.5
SEED Book Center	1	2.5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ชื่อแหล่งการเรียนรู้	ความถี่	ร้อยละ
Smart English	1	2.5
Star maker	2	5
โรงเรียนกวดวิชาทักษะพัฒนา	1	2.5
โรงเรียนดนตรีมีฟ้า	1	2.5
โรงเรียนดนตรีสยามกลการ	3	7.5
โรงเรียนสอนภาษา ECC	4	10
โรงเรียนสอนภาษาอินลิงกัว	1	2.5
โรงเรียนภาษาและภูมิปัญญาตะวันออก OKLS	4	10
ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น To Be No.1	1	2.5
ศูนย์ศิลปะ 3 มิติ Clay works	2	5
ศูนย์ส่งเสริมรักการอ่าน	1	2.5
สถาบันสอนศิลปะ Kids Art	1	2.5
รวม	40	100
สังกัดของแหล่งการเรียนรู้		
เอกชน	39	97.5
รัฐบาล	1	2.5
รวม	40	100
เวลาเปิดทำการของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า		
08.30 น. - 21.00 น. (จันทร์-ศุกร์)	5	12.50
08.30 น. - 21.00 น. (เสาร์ – อาทิตย์)	12	30.00
09.00 น.- 21.00 น. (จันทร์-ศุกร์)	9	22.50
09.00 น.- 21.00 น. (เสาร์ – อาทิตย์)	6	15.00
10.00 น.-21.00 น. (จันทร์-ศุกร์)	3	7.50
10.00 น.-21.00 น. (เสาร์ – อาทิตย์)	5	12.50
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.4 จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า พบว่ามี Net Design ร้อยละ 10 โรงเรียนสอนภาษา ECC ร้อยละ 10 และโรงเรียนภาษา และภูมิปัญญาตะวันออก OKLS ร้อยละ 10 Math House ร้อยละ 7.5 โรงเรียนดนตรีสยามกลการ ร้อยละ 7.5 Baby Genius ร้อยละ 5 Kumon ร้อยละ 5 Star maker ร้อยละ 5 ศูนย์ศิลปะ 3 มิติ Clay works ร้อยละ 5 และ Book Time, BOSTON BRIGHT, CCC, Fun English, New Education World, Perfect Art, SEED Book Center, Smart English โรงเรียนกวดวิชาทักษะพัฒนา โรงเรียนดนตรีมีฟ้า โรงเรียนสอนภาษาอินลิ่งกัว ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น To Be No.1 ศูนย์ส่งเสริมรักการอ่าน และสถาบัน สอนศิลปะ Kids Art ร้อยละ 2.5 เมื่อพิจารณาต้นสังกัดของแหล่งการเรียนรู้เหล่านั้นพบว่าเป็นแหล่ง การเรียนรู้ประเภท เอกชนร้อยละ 97.5 และเป็นแหล่งการเรียนรู้ของหน่วยงานภาครัฐเพียง ร้อยละ 2.5

ห้วงเวลาเปิดทำการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า เวลา 08.30 น. - 21.00 น. (เสาร์ – อาทิตย์) เปิดบริการ ร้อยละ 30 เวลา 09.00 น.- 21.00 น. (จันทร์-ศุกร์) เปิดบริการ ร้อยละ 22.00 เวลา 09.00 น.- 21.00 น. (เสาร์ – อาทิตย์) เปิดบริการ ร้อยละ 15.00 เวลา 09.00 น.- 21.00 น. (เสาร์ – อาทิตย์) และ เวลา 10.00 น.-21.00 น. (เสาร์ – อาทิตย์) เปิดบริการ ร้อยละ 12.50 และ ในห้วงเวลา 10.00 น.-21.00 น. (จันทร์-ศุกร์) เปิดบริการ ร้อยละ 7.50

ชนิดแหล่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นสถาบันสอนภาษาสำหรับบุคคลทั่วไป ร้อยละ 32.5 ศิลปะ/ศิลปะป้องกันตัว ร้านหนังสือ ร้อย 17.5 สถาบันกวดวิชา ระดับปฐมศึกษา ร้อยละ 12.5 สถานเตรียมเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนสอนร้องเพลง ร้อย 5 สถาบันกวดวิชา ระดับปฐมและมัธยม โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 2.5

2.1 สภาพและความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ของ ผู้บริหาร ห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของสภาพการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากผู้บริหาร
ห้างสรรพสินค้า

กิจกรรม	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	มีการจัด	ไม่มีการจัด	ระดับ	แปลผล
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	ความต้องการ ($\bar{X}$)	
แหล่งการเรียนรู้ที่จัดใน ห้างสรรพสินค้า				
1.1 กิจกรรมฝึกอาชีพ	7 (70)	3 (30)	4.20	ต้องการมาก
1.2 สถาบันกวดวิชา	9 (90)	1 (10)	4.90	ต้องการมากที่สุด
1.3 โรงเรียนสอนภาษา	10 (100)	0 (0)	4.90	ต้องการมากที่สุด
1.4 โรงเรียนสอนดนตรี	10 (100)	0 (0)	4.90	ต้องการมากที่สุด
1.5 โรงเรียนสอนศิลปะ	10 (100)	0 (0)	4.60	ต้องการมากที่สุด
1.6 โรงเรียนสอนศิลปะ	8 (80)	2 (20)	4.40	ต้องการมากที่สุด
การป้องกันตัว				
1.7 โรงเรียนสอน คอมพิวเตอร์	9 (90)	1 (10)	4.80	ต้องการมากที่สุด
1.8 สโมสรสำหรับเด็ก	8 (80)	2 (20)	4.70	ต้องการมากที่สุด
1.9 กิจกรรมกีฬา ลานกีฬา	10(100)	0 (0)	4.40	ต้องการมาก
1.10 ฟิตเนส	10(100)	0 (0)	4.70	ต้องการมากที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

กิจกรรม	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	มีการจัด	ไม่มีการจัด	ระดับ	แปลผล
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	ความต้องการ ($\bar{X}$)	
1.11 กิจกรรมวันสำคัญ	10 (100)	-	4.50	ต้องการมาก
1.12 กิจกรรมเพื่อสังคม	10 (100)	-	4.10	ต้องการมาก
1.13 กิจกรรมในเทศกาล	10 (100)	-	4.60	ต้องการมากที่สุด
1.14 กิจกรรมประกวด/ แข่งขัน	10 (100)	-	4.60	ต้องการมากที่สุด
1.15 งานแสดงสินค้า	10 (100)	-	4.90	ต้องการมากที่สุด
1.16 นิทรรศการ	10 (100)	-	4.40	ต้องการมาก
1.17 บอร์ดความรู้ต่าง ๆ	10 (100)	-	3.90	ต้องการมากที่สุด
1.18 เอกสาร แผ่นพับให้ ความรู้ทั่วไป	10 (100)	-	4.30	ต้องการมาก
1.19 ศูนย์คอมพิวเตอร์ และ IT	10 (100)	-	4.90	ต้องการมากที่สุด
1.20 ห้องสมุด	-	10 (100)	3.50	ต้องการปานกลาง
1.21 หนังสือนั่งสื่อ	10 (100)	-	4.60	ต้องการมากที่สุด
1.22 สวนสัตว์	1 (10)	10 (90)	2.30	ต้องการปานกลาง
1.23 สวนน้ำ	2 (20)	8 (80)	3.30	ต้องการปานกลาง
1.24 สวนสนุก	8 (80)	2 (20)	3.30	ต้องการปานกลาง
1.25 โรงภาพยนตร์	8 (80)	2 (20)	4.70	ต้องการมากที่สุด
1.26 โรงละคร	-	10 (100)	3.70	ต้องการมาก
1.27 พิพิธภัณฑ์	-	10 (100)	3.30	ต้องการปานกลาง
1.28 อื่น ๆ (อควาเรียม)	1 (10)	90 (90)	3.30	ต้องการปานกลาง
รวม	-	-	4.12	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.5 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่าสภาพของแหล่งการเรียนรู้ที่มีในห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่มีการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เกือบทุกด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านอาชีพ สถาบันกวดวิชาโรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนดนตรี โรงเรียนสอนศิลปะ โรงเรียนสอนศิลปะการป้องกันตัวโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ สโมสรสำหรับเด็ก กิจกรรมกีฬาลานกีฬา ฟิตเนส กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมในเทศกาล กิจกรรมการประกวด แข่งขัน งานแสดงสินค้า นิทรรศการบอร์ดความรู้ต่างๆ เอกสารแผ่นพับให้ความรู้ทั่วไป ศูนย์คอมพิวเตอร์ และ IT ร้านหนังสือ สวนน้ำสวนสนุก และโรงภาพยนตร์ ส่วนที่ไม่มีการจัดกิจกรรม ได้แก่ ห้องสมุด และพิพิธภัณฑ์

เมื่อสอบถามถึงความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคตผู้บริหารห้างสรรพสินค้าทุกแห่งมีความต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สูงสุด 13 ประเภทได้แก่ สถาบันกวดวิชา โรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนดนตรี โรงเรียนสอนศิลปะ โรงเรียนสอนศิลปะการป้องกันตัว โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ สโมสรสำหรับเด็ก ฟิตเนส กิจกรรมประกวด/แข่งขัน งานแสดงสินค้า บอร์ดความรู้ต่างๆ ศูนย์คอมพิวเตอร์และ IT และโรงละคร ค่าเฉลี่ย 4.4 - 4.9 มีความต้องการมาก 8 ประเภทได้แก่ กิจกรรมด้านอาชีพ กิจกรรมกีฬาลานกีฬา กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมในเทศกาล นิทรรศการ สวนน้ำ และพิพิธภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 3.7 - 4.3 และมีความต้องการปานกลางได้แก่ เอกสารแผ่นพับให้ความรู้ทั่วไป ห้องสมุด ร้านหนังสือ สวนสัตว์ สวนสนุก และโรงภาพยนตร์ ค่าเฉลี่ย 3.2 - 3.5

ตารางที่ 4.6 วัตถุประสงค์ของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าและความต้องการในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ในการจัด แหล่งการเรียนรู้ในห้าง สรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
2.1 เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ ประชาชนเข้ามาใช้บริการ	10 (100)	-	4.60	ต้องการมากที่สุด
2.2 เพื่อตอบสนอง ความต้องการของลูกค้า	10 (100)	-	5.00	ต้องการมากที่สุด
2.3 เพื่อให้ความรู้ แก่ประชาชนทั่วไป	10 (100)	-	4.20	ต้องการมาก
2.4 เพื่อเป็นบริการแก่สังคม	10 (100)	-	4.10	ต้องการมาก
2.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	4.48	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.6 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่ามีการจัดแหล่งการเรียนรู้
ทุกวัตถุประสงค์ กล่าวคือ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป
และเพื่อเป็นบริการแก่สังคม

เมื่อสอบถามถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ใน
อนาคต ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าต้องการให้จัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ
ตอบสนองความต้องการของลูกค้าในมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 5.00 รองลงมาคือ เพื่อให้ความรู้แก่
ประชาชนทั่วไป และ เพื่อเป็นบริการแก่สังคมในมาก ค่าเฉลี่ย 4.1 - 4.2

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของประเภทเนื้อหาความรู้ที่จัดในแหล่งการเรียนรู้ใน
ห้างสรรพสินค้าและความต้องการในอนาคต

3. ประเภทเนื้อหาความรู้	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
3.1 การศึกษาพื้นฐาน	4 (40)	6 (60)	4.46	ต้องการมาก
3.2 การศึกษาด้านอาชีพ	2 (20)	8 (80)	4.40	ต้องการมาก
3.3 การส่งเสริมการทำงาน	4 (40)	6 (60)	4.60	ต้องการมากที่สุด
3.4 การพัฒนาสุขภาพจิต	6 (60)	4 (40)	4.20	ต้องการมาก
3.5 การพัฒนาสุขภาพและ อนามัย	7 (70)	3 (30)	4.10	ต้องการมาก
3.6 ความบันเทิงสนุกสนาน	9 (90)	1 (10)	4.70	ต้องการมากที่สุด
3.7 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	4.43	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.7 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่า ที่ผ่านมาห้างสรรพสินค้าได้จัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาด้านความบันเทิงสนุกสนาน ร้อยละ 90 การพัฒนาสุขภาพและอนามัย ร้อยละ 70 ด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงานและ ด้านการศึกษาพื้นฐาน ร้อยละ 40 ด้านการศึกษาด้านอาชีพ ร้อยละ 20

เมื่อสอบถามถึงมีเนื้อหาในการจัดแหล่งการเรียนรู้ของห้างสรรพสินค้าในอนาคต พบว่าผู้บริหารห้างสรรพสินค้าต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน การพัฒนาสุขภาพและอนามัย ด้านความบันเทิงสนุกสนาน ระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.6 - 4.7 และมีความต้องการในระดับมาก ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ด้านการศึกษาพื้นฐาน ด้านการศึกษาด้านอาชีพ และการช่วยพัฒนาสุขภาพจิตค่าเฉลี่ย 4.1 - 4.4

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของสภาพสถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต

4. สถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
4.1 มีพื้นที่เฉพาะในการจัดแหล่งการเรียนรู้	10 (100)	-	4.50	ต้องการมากที่สุด
4.2 มีพื้นที่ส่วนกลางให้เช่าเพื่อการจัดแหล่งการเรียนรู้	10 (100)	-	4.80	ต้องการมากที่สุด
4.4 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่จัดแหล่งการเรียนรู้	10 (100)	-	4.60	ต้องการมากที่สุด
4.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ .....)	-	-	-	-
รวม	-	-	4.60	ต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่า มีพื้นที่เฉพาะในการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ร้อยละ 100

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านสถานที่ในการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคต พบว่ามีความต้องการมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ มีพื้นที่เฉพาะในการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 5.5 – 4.8

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมายในอนาคต

5. กลุ่มเป้าหมาย	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
5.1 เด็กก่อนวัยเรียน - อนุบาล	8 (80)	2 (20)	4.80	ต้องการมากที่สุด
5.2 นักเรียนระดับ ประถมศึกษา	10 (100)	-	4.80	ต้องการมากที่สุด
5.3 นักเรียนระดับ มัธยมศึกษา	10 (100)	-	4.80	ต้องการมากที่สุด
5.4 อุดมศึกษา	10 (100)	-	4.90	ต้องการมากที่สุด
5.5 บุคคลทั่วไป	10 (100)	-	5.00	ต้องการมากที่สุด
5.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	4.86	ต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่า มีการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม ได้แก่เด็กก่อนวัยเรียน - อนุบาล นักเรียนระดับประถมศึกษา นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา บุคคลทั่วไปนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมายในการจัดแหล่งการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในอนาคต พบว่ามีความต้องการมากที่สุดทุกกลุ่มเป้าหมายตามลำดับ ได้แก่ กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนอนุบาล กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.8 ระดับอุดมศึกษาค่าเฉลี่ย 4.9

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละด้านสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต

6. การบริหารจัดการแหล่ง การเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวนห้าง (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวนห้าง (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
6.1 ห้างสรรพสินค้ากำกับดูแลเอง	10 (100)	8 (60)	4.80	ต้องการมากที่สุด
6.2 เป็นการบริหารการจัดการร่วม ระหว่างภาครัฐและ ห้างสรรพสินค้า	2 (40)	-	2.50	ต้องการน้อย
6.3 ประชาชนผู้ใช้บริการมีส่วน ร่วมในการบริหารจัดการ	-	-	2.30	ต้องการน้อย
6.4 อื่น ๆ (ไปรษณีย์ ..)	-	-	-	-
รวม	-	-	3.20	ต้องการปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่าทุกห้างสรรพสินค้ากำกับดูแลเองเป็นการบริหารการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 20 ประชาชนผู้ใช้บริการไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

เมื่อสอบถามถึงด้านการบริหารจัดการในอนาคตพบว่าห้างสรรพสินค้ามีความต้องการให้ห้างสรรพสินค้ากำกับดูแลมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.8 เป็นการบริหารการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและห้างสรรพสินค้าประชาชนผู้ใช้บริการไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อยู่ในน้อยค่าเฉลี่ย 2.3 - 2.5

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน
ห้องสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต

7. ค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากร ที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้	สภาพการจัดปัจจุบัน		ความต้องการจัดในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
7.1 ได้รับงบประมาณสนับสนุน จากภาครัฐ				
7.2 เป็นงบลงทุนจาก หน่วยงานเอกชน	-	10 (100)	3.10	ต้องการปานกลาง
7.3 เป็นเงินจากห้างสรรพสินค้า	5 (50)	5 (50)	3.40	ต้องการปานกลาง
7.4 ได้รับงบประมาณ เงินบริจาค	10 (100)	-	5.00	ต้องการมากที่สุด
7.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	10 (100)	3.10	ต้องการปานกลาง
	-	-	-	-
รวม	-	-	3.65	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.11 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่าค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรในการจัด
แหล่งการเรียนรู้เป็นทรัพยากรหรือเงินทุนจากห้างสรรพสินค้าทุกห้างสรรพสินค้า และเป็นงบ
ลงทุนจากหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 50

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านค่าใช้จ่ายและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการ
เรียนรู้ในอนาคตพบว่าต้องการมากที่สุดเป็นเงินจากห้างสรรพสินค้า เฉลี่ย 5 ต้องการปานกลาง
ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ห้างสรรพสินค้า และเป็นงบลงทุนจากหน่วยงานเอกชน
ค่าเฉลี่ย 3.1 - 3.4

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ความรู้/วิทยากรแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการ

	สภาพการจัดปัจจุบัน		ความต้องการจัดในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
8.1 เป็นพนักงานของ ห้างสรรพสินค้า	3 (30)	7 (70)	3.40	ต้องการปานกลาง
8.2 เป็นวิทยากรเฉพาะของ ห้างสรรพสินค้า	3 (30)	7 (70)	3.40	ต้องการปานกลาง
8.3 เป็นวิทยากรที่ผู้จัดกิจกรรม ดำเนินการจัดหา	10 (100)	-	5.00	ต้องการมากที่สุด
8.5 อื่น ๆ (ไปรษณียบัตร	-	-	-	-
รวม	-	-	3.95	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.12 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่าผู้ให้ความรู้ / วิทยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า เป็นวิทยากรที่ผู้จัดกิจกรรมดำเนินการจัดหามา และเป็นวิทยากรหรือบุคลากรจากต่างหน่วยงานทั้งหมด เป็นพนักงานของห้างสรรพสินค้า และเป็นวิทยากรเฉพาะของห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 30

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านผู้ให้ความรู้/วิทยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในอนาคตพบว่าที่ต้องการมากที่สุดคือวิทยากรที่ผู้จัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจัดหา ค่าเฉลี่ย 5 ต้องการมากที่สุดคือวิทยากรหรือบุคลากรจากต่างหน่วยงาน ค่าเฉลี่ย 4 และมีความต้องการปานกลางได้แก่พนักงานของห้างสรรพสินค้าและวิทยากรเฉพาะของห้างสรรพสินค้า ค่าเฉลี่ย 3.4

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของสื่อที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ห่างสรรพสินค้า
ในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต

9. สื่อที่ใช้เผยแพร่ความรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
9.1 สื่อบุคคล	10 (100)	-	4.60	ต้องการมากที่สุด
9.2 สื่อโทรทัศน์	10 (100)	-	4.70	ต้องการมากที่สุด
9.3 สื่อสิ่งพิมพ์	10 (100)	-	3.40	ต้องการมาก
9.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์	10 (100)	-	4.40	ต้องการมาก
9.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ .....)	-	-	-	-
รวม	-	-	4.27	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.13 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่าได้ใช้สื่อในการจัดแหล่งการเรียนรู้
ในห้างสรรพสินค้าทุกสื่อ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
คิดเป็น 100%

เมื่อสอบถามถึงความต้องการในการใช้สื่อในอนาคตพบว่า สื่อที่ต้องการใช้ในการจัด
แหล่งการเรียนรู้ระดับมากที่สุดคือ สื่อบุคคล และสื่อโทรทัศน์ ค่าเฉลี่ย 4.6 - 4.70 ต้องการมาก
ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ค่าเฉลี่ย 3.40 - 4.4

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของวิธีการวัดและประเมินผลการจัดแหล่งการเรียนรู้
ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความในอนาคต

10. วิธีการวัดและประเมินผล	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
10.1 ประเมินจากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	7 (70)	3 (30)	4.70	ต้องการมากที่สุด
10.2 ประเมินจากความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ประกอบธุรกิจ/พนักงาน	7 (70)	3 (30)	4.10	ต้องการมาก
10.3 ประเมินจากสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าทุกปี	7 (70)	3 (30)	4.90	ต้องการมากที่สุด
ภาพรวม	-	-	4.50	ต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 4.14 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าระบุว่า การวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ใช้ทุกวิธีในการประเมินได้แก่ ประเมินจากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ จากความคิดเห็น และความพึงพอใจของผู้ประกอบธุรกิจ/พนักงาน และจากการทำสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าทุกปี

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านการวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าพบว่า การวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า และประเมินจากสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าทุกปี มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.70 – 4.90 ประเมินจากความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ประกอบการ/พนักงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.50

2.3 สภาพและความต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและความต้องการในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

1. วัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
1.1 เพื่อผลตอบแทนทางธุรกิจ	40 (100)	0	5.00	ต้องการมากที่สุด
1.2 เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า	39 (97.5)	1 (2.5)	4.37	ต้องการมาก
1.3 เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน	26 (65)	14 (35)	3.25	ต้องการปานกลาง
1.4 เพื่อเป็นบริการแก่สังคม	22 (55)	18 (45)	3.37	ต้องการปานกลาง
1.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	3.99	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.15 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าทุกธุรกิจมีวัตถุประสงค์เพื่อผลตอบแทนทางธุรกิจ ร้อยละ 100 เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ร้อยละ 97.5 เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ร้อยละ 65 และเพื่อเป็นบริการแก่สังคม ร้อยละ 55

เมื่อสอบถามถึงวัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคตพบว่ามีความต้องการมากที่สุดได้แก่ ผลตอบแทนทางธุรกิจ ค่าเฉลี่ย 5 ต้องการในระดับมากคือ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ต้องการปานกลางได้แก่ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน และเพื่อเป็นบริการแก่สังคม ค่าเฉลี่ย 3.25 และ 3.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของสภาพการจัดแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบันและความต้องการ
ในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

2. แหล่งการเรียนรู้ในธุรกิจ ของท่านเน้นเนื้อหาด้านใด	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
2.1 การศึกษาพื้นฐาน	27 (67.5)	13 (32.5)	3.88	ต้องการมาก
2.2 การศึกษาด้านอาชีพ	15 (37.5)	25 (62.5)	3.12	ต้องการปานกลาง
2.3 ความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน	22 (55)	18 (45)	3.43	ต้องการปานกลาง
2.5 การพัฒนาสุขภาพจิต	24 (60)	16 (40)	3.45	ต้องการปานกลาง
2.6 การพัฒนาสุขภาพอนามัย	9 (22.5)	31 (77.5)	3.25	ต้องการปานกลาง
2.7 ความบันเทิงสนุกสนาน	24 (60)	16 (40)	4.0	ต้องการมากที่สุด
2.8 อื่น ๆ โปรดระบุ.....	-	-	-	-
รวม	-	-	3.52	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.16 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าแหล่งการเรียนรู้ที่จัดอยู่ส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาด้านการศึกษาพื้นฐาน ร้อยละ 67.5 หาด้านความบันเทิงสนุกสนาน และการพัฒนาสุขภาพจิต ร้อยละ 60 ความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน ร้อยละ 55 และเน้นการศึกษาด้านอาชีพ ร้อยละ 37.5 การพัฒนาสุขภาพและอนามัย ร้อยละ 22.5

เมื่อสอบถามถึงเนื้อหาสาระในแหล่งการเรียนรู้ในอนาคตพบว่า มีความต้องการมากได้แก่ ด้านความบันเทิงสนุกสนานค่าเฉลี่ย 4 ความต้องการมาก คือ ด้านการศึกษาพื้นฐานค่าเฉลี่ย 3.88 ต้องการปานกลางใน 3 ด้านคือ ด้านการศึกษาด้านอาชีพ ด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน ด้านการช่วยพัฒนาสุขภาพจิต และ การพัฒนาสุขภาพและอนามัย,ค่าเฉลี่ย 3.12 – 3.45

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละด้านสถานที่ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบันและ
ความต้องการด้านสถานที่ในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

3. สถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
3.1 มีพื้นที่จัดแหล่งการเรียนรู้ ภายในร้าน	35 (87.5)	5 (12.5)	3.95	ต้องการมาก
3.2 มีพื้นที่จัดแหล่งการเรียนรู้ เป็นครั้งคราว	17 (42.5)	23 (57.5)	3.2	ต้องการปานกลาง
3.3 มีพื้นที่จัดแหล่งการเรียนรู้ ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ	10 (25)	30 (75)	4.7	ต้องการมากที่สุด
3.4 ต้องเช่าพื้นที่ในการจัดแหล่ง การเรียนรู้	5 (12.5)	35 (87.5)	2.82	ต้องการปานกลาง
3.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	3.60	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.17 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าใหญ่มีพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในร้าน ร้อยละ 87.5 มีพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว ร้อยละ 42 พื้นที่เพื่อการจัดกิจกรรมร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ร้อยละ 25 และ มีพื้นที่ให้เช่าจัดแหล่งการเรียนรู้ ร้อยละ 12.5

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านพื้นที่ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในอนาคตพบว่าผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ต้องการมากที่สุดคือ มีพื้นที่เพื่อการจัดกิจกรรมร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 4.7 ต้องการมาก คือ มีพื้นที่เพื่อการจัดกิจกรรมภายในร้าน ค่าเฉลี่ย 3.95 ต้องการปานกลาง ได้แก่ พื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว พื้นที่ให้เช่าจัดแหล่งการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 2.82 - 3.2

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบันและความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมายในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

4. กลุ่มเป้าหมายในอนาคต	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
4.1 เด็กก่อนวัยเรียน-อนุบาล	35 (87.5)	5 (12.5)	4.55	ต้องการมากที่สุด
4.2 เป็นนักเรียน นักศึกษา	36 (90)	4 (10)	4.80	ต้องการมากที่สุด
4.3 เป็นกลุ่มคนในวัยทำงาน	26 (65)	14 (35)	3.10	ต้องการน้อย
4.4 เป็นพนักงานของ ห้างสรรพสินค้า	17 (45)	23 (57.5)	2.20	ต้องการน้อย
4.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	3.66	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.18 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าส่วนใหญ่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียน นักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 90 เด็กก่อนวัยเรียน-อนุบาล ร้อยละ 87.5 เป็นกลุ่มคนในวัยทำงาน ร้อยละ 65 และ พนักงานของห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 45

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมายในอนาคตพบว่ามีความต้องการมากที่สุดทุกได้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน-อนุบาล เป็นนักเรียน นักศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.55 – 4.80 ต้องการน้อยได้แก่ เป็นกลุ่มคนในวัยทำงาน พนักงานของห้างสรรพสินค้า ค่าเฉลี่ย 2.20 - 3.10

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า
ในปัจจุบันและในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

5. การบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
5.1 เจ้าของธุรกิจกำกับดูแลเอง	40 (100)	-	4.8	ต้องการมากที่สุด
5.2 บริหารจัดการร่วมระหว่าง เจ้าของธุรกิจและ ห้างสรรพสินค้า	4 (20)	36 (80)	1.50	ต้องการปานกลาง
5.3 ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการ	-	-	1.00	ต้องการน้อยที่สุด
5.4 อื่น ๆ.....	-	-	-	-
รวม	-	-	2.40	ต้องการน้อย

จากตารางที่ 4.19 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่า ส่วนใหญ่บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชน เจ้าของธุรกิจกำกับดูแลเอง ร้อยละ 100 เป็นการบริหารการจัดการร่วม เจ้าของธุรกิจและห้างสรรพสินค้าน้อยละ 20

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในอนาคตพบว่า เจ้าของธุรกิจต้องการบริหารจัดการเองมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.8 การบริหารการจัดการร่วมระหว่างเจ้าของธุรกิจและห้างสรรพสินค้า และประชาชนผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50

ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละด้านค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบันและในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

6. ค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช้ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช้ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
6.1 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ	1 (2.5)	39 (97.5)	4.1	ต้องการปานกลาง
6.2 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน	1 (2.5)	39 (97.5)	3.4	ต้องการปานกลาง
6.3 เป็นเงินสนับสนุนจากห้างสรรพสินค้า	-	40 (100)	3.1	ต้องการปานกลาง
6.4 เป็นเงินต้นทุนทางธุรกิจของท่านเอง	40 (100)	-	5	ต้องการมากที่สุด
6.5 อื่น ๆ	-	-	-	-
รวม	-	-	3.9	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.20 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้มาจากเงินทุนเจ้าของธุรกิจร้อยละ 100 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐและจากหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 2.5

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้พบว่าต้องการมากที่สุดคือเงินทุนจากเจ้าของธุรกิจเอง ค่าเฉลี่ย 5 มีความต้องการมากคือ งบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ค่าเฉลี่ย 4.1 และมีความต้องการปานกลางได้แก่ งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน และงบประมาณสนับสนุนจากห้างสรรพสินค้า ค่าเฉลี่ย 3.1 - 3.4

ตารางที่ 4.21 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ความรู้/วิทยากร ที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้
ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้จัดแหล่ง
การเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

7. ด้านผู้ให้ความรู้/วิทยากร ที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
7.1 เป็นพนักงานในธุรกิจของ ท่านเอง	40 (100)	-	5.00	ต้องการมาก
7.2 เป็นวิทยากรเฉพาะของ ห้างสรรพสินค้า	09 (22.5)	31 (77.5)	2.67	ต้องการปานกลาง
7.3 เป็นวิทยากรจากหน่วยงาน อื่นตามความเหมาะสมใน แต่ละกิจกรรม	06 (15)	34 (85)	2.60	ต้องการปานกลาง
7.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ .....))	-	-	-	-
รวม	-	-	3.40	ต้องการปานกลาง

จากตารางที่ 4.21 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าผู้ให้ความรู้หรือ
วิทยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้เป็นพนักงานในธุรกิจ ร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นวิทยากรเฉพาะ
ของห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 22.5 และเป็นวิทยากรจากหน่วยงานอื่นตามความเหมาะสมในแต่ละ
กิจกรรม ร้อยละ 15

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านผู้ให้ความรู้หรือวิทยากรที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
พบว่าต้องการมากที่สุดคือผู้ให้ความรู้/วิทยากร เป็นพนักงานผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ เองค่าเฉลี่ย 5
มีความต้องการปานกลาง ได้แก่ วิทยากรเฉพาะของห้างสรรพสินค้า และวิทยากร จากหน่วยงาน
อื่นตามความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 2.60 - 2.67

ตารางที่ 4.22 จำนวนและร้อยละของค่าบริการในเข้าร่วมกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบันและความต้องการด้านค่าบริการในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

8. ค่าบริการในใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
8.1 เก็บค่าบริการเป็นรายบุคคล	40 (100)	-	4.80	ต้องการมากที่สุด
8.2 มีส่วนลดในบางกิจกรรม	4 (25)	30 (75)	2.87	ต้องการปานกลาง
8.3 เก็บค่าบริการตามเวลาที่ใช้	40 (100)	-	3.65	ต้องการมาก
8.4 การให้บริการความรู้ฟรีในรูปแบบส่งเสริมกิจกรรมการขายสินค้า	13 (32.5)	27 (67.5)	2.85	ต้องการปานกลาง
8.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ				
รวม	-	-	3.54	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.22 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าค่าบริการในการเข้าร่วมกิจกรรมแหล่งการเรียนรู้ที่มีการ เก็บค่าใช้บริการเป็นรายบุคคล และเก็บค่าบริการตามเวลาที่ใช้โดยคิดค่าบริการเป็นรายชั่วโมง ร้อยละ 100 ให้บริการความรู้ฟรีในรูปแบบส่งเสริมกิจกรรมการขายสินค้า ร้อยละ 32.5 และมีส่วนลดในบางกิจกรรม ร้อยละ 25

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านค่าบริการในการเข้าร่วมกิจกรรมในอนาคตพบว่า ต้องการมากที่สุด คือ เก็บค่าบริการเป็นรายบุคคล ค่าเฉลี่ย 4.8 รองลงมาคือ ต้องการมาก ได้แก่มีส่วนลดในบางกิจกรรม และ เก็บค่าบริการตามเวลาที่ให้บริการ ค่าเฉลี่ย 3.65 ต้องการปานกลางคือ การให้บริการความรู้ฟรีในรูปแบบส่งเสริมกิจกรรมการขายสินค้า ค่าเฉลี่ย 2.8

ตารางที่ 4.23 จำนวนและร้อยละของสื่อที่ใช้เผยแพร่ความรู้ในปัจจุบันและความต้องการสื่อในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

9. ด้านสื่อที่ใช้เผยแพร่ความรู้ ของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
9.1 สื่อบุคคล	37 (92.5)	3 (7.5)	4.5	ต้องการมากที่สุด
9.2 สื่อโทรทัศน์	33 (82.5)	7 (17.5)	4.56	ต้องการมากที่สุด
9.3 สื่อสิ่งพิมพ์	39 (97.5)	1 (2.5)	4.27	ต้องการมาก
9.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์	38 (95)	2 (5)	4.27	ต้องการมาก
9.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
ภาพรวม	-	-	3.46	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.24 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าสื่อที่ใช้ทุกสื่อในการเผยแพร่ความรู้ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ร้อยละ 97.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 95 สื่อบุคคล ร้อยละ 92.5 และสื่อโทรทัศน์ร้อยละ 82.5

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านการใช้สื่อในอนาคต พบว่า สื่อที่ต้องการใช้มากที่สุดคือสื่อบุคคล และสื่อโทรทัศน์ ค่าเฉลี่ย 4.5 4.56 มีความต้องการมากได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ค่าเฉลี่ย 4.27

ตารางที่ 4.25 จำนวนและร้อยละด้านการวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน
และความต้องการในอนาคตของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

10. การวัดและประเมินผล แหล่ง การเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
10.1 ประเมินจากความ พึงพอใจ ของผู้ใช้บริการ	40 (80)	-	4.82	ต้องการมากที่สุด
10.2 ประเมินจากรายได้ของ ธุรกิจ	38 (90)	02 (05)	4.75	ต้องการมากที่สุด
10.3 ประเมินจากสถิติจำนวนผู้ เข้ามาใช้บริการ	40 (80)	10 (25)	4.50	ต้องการมากที่สุด
10.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
ภาพรวม	-	-	4.69	ต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 4.25 ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ระบุว่าส่วนใหญ่วัดและ
ประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของธุรกิจจาก ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและประเมิน
จากสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ ร้อยละ 100 จากรายได้ของธุรกิจ ร้อยละ 90

เมื่อสอบถามถึงความต้องการด้านการวัดและประเมินผล พบว่าต้องการมากที่สุดทุกวิธี
การประเมินได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจากรายได้ของธุรกิจจากสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้
บริการ ค่าเฉลี่ย 4.50 – 4.82

2.4 สภาพการให้บริการความรู้แก่ประชาชน และการใช้บริการห้องสรรพสินค้าใน ความคิดเห็นของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

สภาพการให้บริการความรู้แก่ประชาชน และการใช้บริการห้องสรรพสินค้าของ
พนักงานในห้างสรรพสินค้า ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิเคราะห์ ได้ผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.26 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน
จากพนักงานในห้างสรรพสินค้า และความต้องการในอนาคต

1. วัตถุประสงค์ในการใช้บริการ แหล่งการเรียนรู้ของ พนักงานในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
1.1 เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	4 (20.00)	16 (80.00)	3.20	ต้องการปานกลาง
1.2 เพื่อใช้เวลาว่างจากการทำงาน	17 (85.00)	3 (15.00)	3.90	ต้องการมาก
1.3 เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ให้บริการ	16 (80.00)	4 (20.00)	3.80	ต้องการมาก
1.4 เป็นบริการในหน้าที่	6 (30.00)	14 (70.00)	3.45	ต้องการปานกลาง
1.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	3.59	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.26 พนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุว่าส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการ
ใช้บริการแหล่งการเรียนรู้เพื่อใช้เวลาว่างจากการทำงาน ร้อยละ 85 เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ให้บริการ
ร้อยละ 80 เป็นบริการในหน้าที่ ร้อยละ 30 เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติมร้อยละ 20

เมื่อสอบถามถึงความต้องการพบว่า มีวัตถุประสงค์ในการใช้เวลาว่างจากการทำงาน
และเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.80 – 3.90 เพื่อแสวงหาความรู้
เพิ่มเติม และเป็นบริการในหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.45 – 3.20

ตารางที่ 4.27 จำนวนและร้อยละของเนื้อหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่
พนักงานในห้างสรรพสินค้าเคยใช้บริการและความต้องการในอนาคต

2. เนื้อหาความรู้ที่พนักงาน ในห้างสรรพสินค้าเคยได้รับ จากแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพการจัดปัจจุบัน		ความต้องการจัดในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
2.1 การศึกษาพื้นฐาน	04 (20)	36 (80)	2.88	ต้องการน้อย
2.2 การศึกษาด้านอาชีพ	15 (37.5)	25 (62.5)	3.12	ต้องการปานกลาง
2.3 ความรู้ที่เสริมการทำงาน	36 (90)	4 (10)	4.45	ต้องการมาก
2.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิต	14 (35)	26 (65)	3.18	ต้องการปานกลาง
2.5 ความบันเทิงสนุกสนาน	33 (82.5)	7 (17.5)	3.92	ต้องการมาก
2.6 อื่น ๆ โปรดระบุ.....	-	-	-	-
รวม	-	-	3.51	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.27 พนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุเคยใช้แหล่งการเรียนรู้
ในห้างสรรพสินค้าและได้รับเนื้อหาความรู้ในด้านที่ช่วยเสริมการทำงาน ร้อยละ 90 ความบันเทิง
สนุกสนาน ร้อยละ 82.5 การศึกษาด้านอาชีพ ร้อยละ 37.5 การพัฒนาคุณภาพชีวิต ร้อยละ 35
และการศึกษาพื้นฐาน ร้อยละ 20

เมื่อสอบถามถึงความต้องการในอนาคตพบว่า พนักงานในห้างสรรพสินค้า
มีความต้องการมากได้แก่ ความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน และความบันเทิงสนุกสนาน ค่าเฉลี่ย
3.92 – 4.45 ต้องการปานกลาง ได้แก่ การศึกษาด้านอาชีพและ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ย
3.12 – 3.18 ต้องการน้อย การศึกษาพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย 2.88

ตารางที่ 4.28 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการที่พนักงานในห้างสรรพสินค้าเคยให้บริการความรู้ และความต้องการในอนาคตตามความคิดเห็นของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

3. กลุ่มผู้ให้บริการที่พนักงาน ใน ห้างสรรพสินค้าเคย ให้บริการความรู้	สภาพการจัดปัจจุบัน		ความต้องการจัดในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
3.1 เด็กก่อนวัยเรียน-อนุบาล	6 (30.00)	14 (70.00)	2.35	ต้องการน้อย
3.2 เป็นนักเรียน นักศึกษา	11 (55.00)	9 (45.00)	4.50	ต้องการมาก
3.3 เป็นกลุ่มคนในวัยทำงาน	18 (90.00)	2 (10.00)	3.50	ต้องการปานกลาง
3.4 เป็นกลุ่มบุคคลทั่วไป	15 (75.00)	5 (25.00)	4.56	ต้องการมากที่สุด
3.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	3.73	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.28 พนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุว่าเคยให้บริการความรู้กับกลุ่มลูกค้าที่เป็น กลุ่มคนในวัยทำงาน ร้อยละ 90 เป็นกลุ่มบุคคลทั่วไป ร้อยละ 75 นักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55 และเด็กก่อนวัยเรียน-อนุบาล ร้อยละ 30

เมื่อสอบถามถึงความต้องการในอนาคตพนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุว่ากลุ่มผู้ให้บริการ ที่เป็นกลุ่มบุคคลทั่วไปต้องการมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 กลุ่มนักเรียน นักศึกษาต้องการมาก ค่าเฉลี่ย 4.50 กลุ่มคนในวัยทำงานต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.50 เด็กก่อนวัยเรียน-อนุบาล ต้องการน้อย ค่าเฉลี่ย 2.35

ตารางที่ 4.29 จำนวนและร้อยละด้านเวลาที่ให้บริการแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน
 ห้างสรรพสินค้าของพนักงานในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน และความต้องการ
 ในอนาคต

4. เวลาที่ใช้บริการแหล่งการ เรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
4.1 เวลาว่างก่อนเข้าทำงาน	04 (20)	16 (80)	2.40	ต้องการปานกลาง
4.2 เวลาระหว่างปฏิบัติงาน และ เรียนรู้ไปพร้อมกับ การทำงาน	18 (90)	02 (10)	3.60	ต้องการมาก
4.3 เวลาหลังเลิกงาน	02 (10)	18 (90)	3.00	ต้องการปานกลาง
4.4 ใช้เวลาในช่วงวันหยุดงาน	10 (50)	10 (50)	3.50	ต้องการมาก
4.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
ภาพรวม	-	-	3.64	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.29 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นพนักงานใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้าโดยใช้ เวลาว่างก่อนปฏิบัติงานและเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงาน ร้อยละ 90 ใช้เวลาในช่วงวันหยุดงาน ร้อยละ 50 เวลาว่างก่อนเข้าทำงาน ร้อยละ 20 และเวลาหลังเลิกงาน ร้อยละ 10

เมื่อสอบถามถึงความต้องการในอนาคตพบว่าพนักงานในห้างสรรพสินค้าต้องการใช้ บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้ามากที่สุดแก่ เวลาว่างก่อนปฏิบัติงานและเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงาน และใช้เวลาในช่วงวันหยุดงาน ค่าเฉลี่ย 3.50 – 3.60 ต้องการปานกลางได้แก่ เวลาว่างก่อนเข้าทำงาน และเวลาหลังเลิกงาน ค่าเฉลี่ย 2.40 – 3.00

ตารางที่ 5.30 จำนวนและร้อยละของสื่อที่เคยใช้ในแหล่งการเรียนรู้ของพนักงานใน
ห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน และความต้องการใช้สื่อในอนาคตของพนักงาน

5. สื่อที่เคยใช้ในแหล่งการเรียนรู้ของพนักงาน	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
5.1 สื่อบุคคล	18 (90.00)	2 (10.00)	.15	ต้องการมาก
5.2 สื่อโสตทัศน์	14 (70.00)	6 (30.00)	4.10	ต้องการมาก
5.3 สื่อสิ่งพิมพ์	16 (80.00)	4 (20.00)	4.00	ต้องการมาก
5.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์	10 (50.00)	10 (50.00)	4.15	ต้องการมาก
5.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ	-	-	-	-
รวม	-	-	4.10	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.30 พนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุว่าส่วนใหญ่เคยใช้สื่อบุคคล
ในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 90 สื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 80 สื่อโสตทัศน์ ร้อยละ 70
และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 50

เมื่อสอบถามถึงความต้องการในอนาคตพบว่า พนักงานในห้างสรรพสินค้า
ต้องการใช้สื่อทุกประเภทมาก ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อโสตทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
ค่าเฉลี่ย 4 - 4.15

ตารางที่ 4.31 จำนวนและร้อยละด้านค่าบริการในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ที่พนักงานในห้างสรรพสินค้าเข้าไปใช้บริการ และความต้องการเกี่ยวกับค่าบริการในอนาคต

6. ด้านค่าบริการในการ ใช้แหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ (X)	แปลผล
6.1 เสียค่าบริการเหมือน ผู้ใช้บริการทั่วไป	15 (75.00)	5 (25.00)	2.25	ต้องการระดับน้อย
6.2 มีโปรโมชัน/ส่วนลดราคา ค่าบริการ	4 (20.00)	16 (80.00)	3.60	ต้องการมาก
6.3 การรับบริการความรู้ฟรี	-	-	-	-
6.5 อื่น ๆ				
รวม	-	-	3.25	ต้องการปานกลาง

จากตารางที่ 4.31 พนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุว่าเมื่อใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า พนักงานในห้างสรรพสินค้าต้องเสียค่าบริการเหมือนคนทั่วไปร้อยละ 75 มีโปรโมชัน/ส่วนลดราคาค่าบริการ ร้อยละ 20 และได้ใช้บริการฟรี ร้อยละ 5

เมื่อสอบถามถึงความต้องการในอนาคตเกี่ยวกับค่าบริการในการใช้แหล่งการเรียนรู้ของพนักงานในห้างสรรพสินค้า พนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุว่า ต้องการมากคือ การให้บริการความรู้ฟรี และ มีโปรโมชัน/ส่วนลดราคาค่าบริการ ค่าเฉลี่ย 3.6 - 3.9 การให้บริการต้องการน้อยคือ เสียค่าบริการเหมือนผู้ใช้บริการทั่วไป ค่าเฉลี่ย 2.25

2.4 สภาพการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 4.32 จำนวนและร้อยละของการใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน และความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ในอนาคตของผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

1. แหล่งการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่เข้าร่วม	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการ (X̄)	ความต้องการในอนาคต แปลผล
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)		
1.1 กิจกรรมฝึกอาชีพ	141 (40.29)	209 (59.71)	1.72	ต้องการน้อย
1.2 สถาบันกวดวิชา	219 (62.57)	131 (37.43)	2.97	ต้องการปานกลาง
1.3 โรงเรียนสอนภาษา	178 (50.86)	172 (49.14)	4.05	ต้องการมาก
1.4 โรงเรียนสอนดนตรี	94 (26.86)	256 (73.14)	3.83	ต้องการมาก
1.5 โรงเรียนสอนศิลปะ	70 (20.00)	280 (80.00)	3.77	ต้องการมาก
1.6 โรงเรียนสอนศิลปะการป้องกันตัว	64 (18.29)	286 (81.71)	2.81	ต้องการ น้อย
1.7 โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์	91 (26.00)	259 (74.00)	3.82	ต้องการมาก
1.8 สโมสรสำหรับเด็ก	73 (20.86)	277 (79.14)	2.63	ต้องการปานกลาง
1.9 กิจกรรมกีฬา, ลานกีฬา	129 (36.86)	221 (63.14)	3.77	ต้องการมาก
1.10 ฟิตเนส	176 (50.29)	174 (49.71)	2.85	ต้องการปานกลาง
1.11 กิจกรรมวันสำคัญ	196 (56.00)	154 (44.00)	4.03	ต้องการมาก
1.12 กิจกรรมเพื่อสังคม	127 (36.29)	223 (63.71)	3.01	ต้องการปานกลาง
1.13 กิจกรรมในเทศกาล	197(56.29)	153 (43.71)	4.04	ต้องการมาก

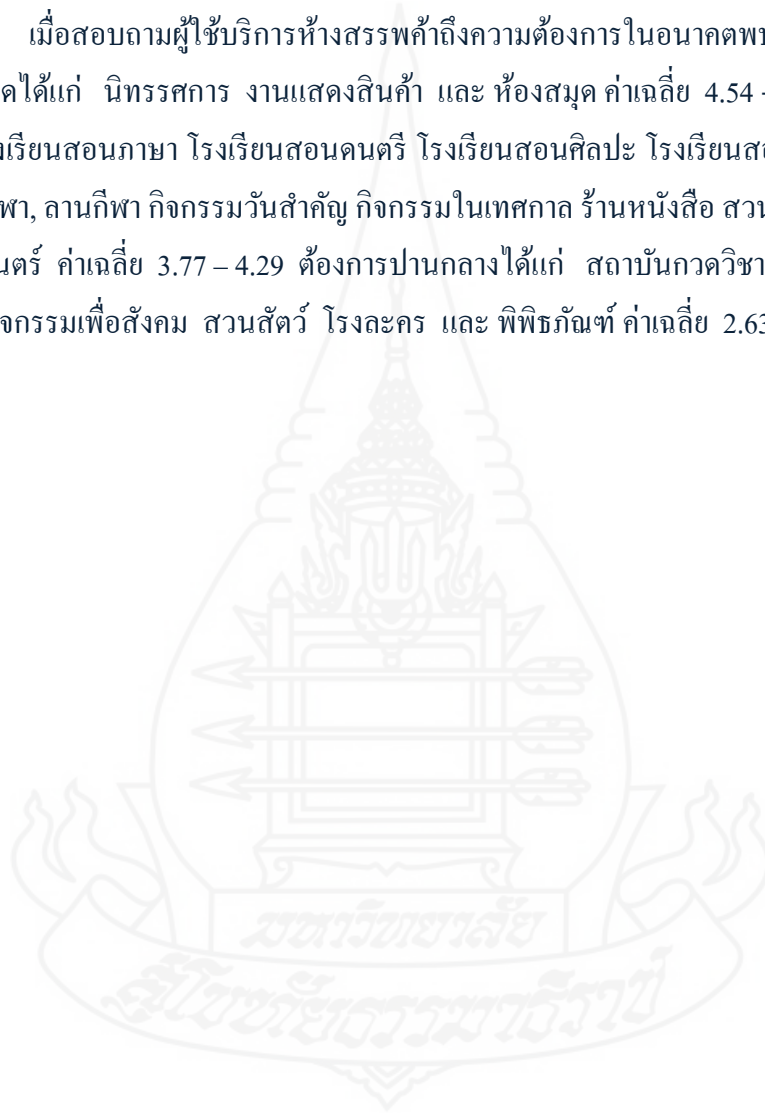
ตารางที่ 4.32 (ต่อ)

1. แหล่งการเรียนรู้หรือ กิจกรรมที่เข้าร่วม	สภาพปัจจุบัน		ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	ความต้องการในอนาคต แปลผล
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)		
1.14 กิจกรรมประกวด/ แข่งขัน	187 (53.43)	163 (46.57)	1.79	ต้องการระดับน้อย
1.15 งานแสดงสินค้า	259 (74.00)	91 (26.00)	4.61	ต้องการมากที่สุด
1.16 นิทรรศการ	250 (71.43)	100 (28.57)	4.98	ต้องการมากที่สุด
1.17 บอร์ดความรู้ต่าง ๆ	205 (58.57)	145 (41.43)	2.47	ต้องการระดับน้อย
1.18 เอกสาร แผ่นพับให้ ความรู้ทั่วไป	205 (58.57)	145 (41.43)	1.30	ต้องการระดับน้อยมาก
1.19 ศูนย์คอมพิวเตอร์ และ IT	187 (53.43)	163 (46.57)	4.01	ต้องการมาก
1.20 ห้องสมุด	148 (42.29)	202 (57.71)	4.54	ต้องการมากที่สุด
1.21 ร้านหนังสือ	261 (74.57)	89 (25.43)	4.26	ต้องการมาก
1.22 สวนสัตว์	139 (39.71)	211 (60.29)	2.75	ต้องการปานกลาง
1.23 สวนน้ำ	200 (57.14)	150 (42.86)	3.84	ต้องการมาก
1.24 สวนสนุก	203 (58.00)	147 (42.00)	3.87	ต้องการมาก
1.25 โรงภาพยนตร์	292 (83.43)	58 (16.57)	4.29	ต้องการมาก
1.26 โรงละคร	170 (48.57)	180 (51.43)	2.96	ต้องการปานกลาง
1.27 พิพิธภัณฑ์	154 (44.00)	196 (56.00)	2.99	ต้องการปานกลาง
1.28 อื่น ๆ (โปรดระบุ.)	-	-	-	-
รวม	-	-	3.92	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.32 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าระบุว่าเคยใช้บริการโรงภาพยนตร์ ร้อยละ 83.43 รองลงมา คือร้านหนังสือร้อยละ 74.57 งานแสดงสินค้า ร้อยละ 74.00 นิทรรศการ ร้อยละ 71.43 กวดวิชา ร้อยละ 62.57 สวนสนุก ร้อยละ 58 บอร์ดความรู้ต่าง ๆ ร้อยละ 58.57 เอกสาร แผ่นพับให้ความรู้ทั่วไป ร้อยละ 58.57 กิจกรรมในเทศกาล ร้อยละ 56.29 กิจกรรม

วันสำคัญร้อยละ 56.00 กิจกรรมประกวด/แข่งขัน ร้อยละ 53.43 ศูนย์คอมพิวเตอร์และ IT ร้อยละ 53.43 โรงเรียนสอนภาษาร้อยละ 50.86 ฟิตเนส ร้อยละ 50.29 กิจกรรมด้านอาชีพ ร้อยละ 40.29 กิจกรรมเพื่อสังคมร้อยละ 36.29 โรงเรียนสอนดนตรีร้อยละ 26.86 โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 26.00 สโมสรสำหรับเด็ก ร้อยละ 20.86 โรงเรียนสอนศิลปะการป้องกันตัว ร้อยละ 18.29 และ พิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 10 ตามลำดับ

เมื่อสอบถามผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าถึงความต้องการในอนาคตพบว่า มีความต้องการใช้มากที่สุดได้แก่ นิทรรศการ งานแสดงสินค้า และ ห้องสมุด ค่าเฉลี่ย 4.54 - 4.98 ต้องการมากได้แก่ โรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนดนตรี โรงเรียนสอนศิลปะ โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ กิจกรรมกีฬา, ลานกีฬา กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมในเทศกาล ร้านหนังสือ สวนน้ำ สวนสนุก โรงภาพยนตร์ ค่าเฉลี่ย 3.77 - 4.29 ต้องการปานกลางได้แก่ สถาบันกวดวิชา สโมสรสำหรับเด็ก ฟิตเนส กิจกรรมเพื่อสังคม สวนสัตว์ โรงละคร และ พิพิธภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 2.63 - 3.01

ตารางที่ 4.33 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันและในอนาคตของผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

2. วัตถุประสงค์การใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการใน แปดผล
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ (X)	
2.1 เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม	268 (76.57)	82 (23.43)	4.11	ต้องการมาก
2.2 ใช้เวลาว่างในช่วงวันหยุด	309 (88.29)	41 (11.71)	4.34	ต้องการมาก
2.3 ใช้เป็นที่พักผ่อนและกิจกรรมบันเทิง	312 (89.14)	38 (10.86)	4.41	ต้องการมาก
2.4 อื่น ๆ (ไปตระเวน.....)	-	-	-	-
รวม			4.29	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.33 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าระบุว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้แหล่งการเรียนรู้เป็นที่พักผ่อนและแสวงหาความบันเทิง ร้อยละ 89.14 รองลงมา คือ ใช้เวลาว่างในช่วงวันหยุด ร้อยละ 88.29 และเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 76.57

เมื่อสอบถามผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าถึงความต้องการในอนาคตพบว่า มีความต้องการใช้เป็นที่พักผ่อนและแสวงหาบันเทิงมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมา คือ ใช้เวลาว่างในช่วงวันหยุดเฉลี่ย 4.34 และเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ค่าเฉลี่ย 4.11

ตารางที่ 4.34 จำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ใช้บริการได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต

3. ได้รับความรู้ภายใน ห้างสรรพสินค้า โดยผ่านชนิดสื่อใด	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
3.1 สื่อบุคคล	236 (67.43)	114 (32.57)	4.04	ต้องการมาก
3.2 สื่อโทรทัศน์	245 (70.00)	105 (30.00)	4.08	ต้องการมาก
3.3 สื่อสิ่งพิมพ์	245 (70.00)	105 (30.00)	4.04	ต้องการมาก
3.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์	207 (59.14)	143 (40.86)	3.90	ต้องการมาก
3.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)	-	-	-	-
รวม	-	-	4.01	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.34 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าระบุว่า ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ภายในห้างสรรพสินค้าโดยผ่านสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 70 สื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 70. รองลงมา คือ สื่อบุคคล ร้อยละ 67.43 และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 59.14

เมื่อสอบถามผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าถึงความต้องการในอนาคตผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้ามีความต้องการ โทรทัศน์มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.08 รองลงมาคือสื่อบุคคล และสื่อสิ่งพิมพ์ ค่าเฉลี่ย 4.04 และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ค่าเฉลี่ย 3.9

ตารางที่ 4.35 จำนวนและร้อยละของเนื้อหาความรู้ ที่ได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ใน
ห้างสรรพสินค้า และความในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ
ห้างสรรพสินค้า

4. เนื้อหาความรู้ที่ได้รับ จากแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
4.1 ด้านการศึกษาพื้นฐาน	205 (58.57)	145 (41.43)	4.00	ต้องการมาก
4.2 ด้านการศึกษาด้านอาชีพ	189 (54.00)	161 (46.00)	4.12	ต้องการมาก
4.3 ด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการ ทำงาน	181 (51.71)	169 (48.29)	3.92	ต้องการมาก
4.4 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	189 (54.00)	161 (46.00)	3.97	ต้องการมาก
4.5 ด้านความบันเทิงสนุกสนาน	306 (87.43)	44 (12.57)	4.25	ต้องการมาก
4.8 อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)	-	-	-	-
รวม	-	-	4.05	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.35 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าระบุว่าส่วนใหญ่ได้รับเนื้อหาความรู้
จากแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ด้านความบันเทิงสนุกสนาน ร้อยละ 87.43 รองลงมาคือ
ด้านการศึกษาพื้นฐาน ร้อยละ 58.57 ด้านการศึกษาด้านอาชีพ และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ร้อยละ 54 และด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน ร้อยละ 51.71 ตามลำดับ

เมื่อสอบถามผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าถึงความต้องการในอนาคตผู้ใช้บริการ
ห้างสรรพสินค้ามีความต้องการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และด้านความบันเทิงสนุกสนาน
มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.7 - 4.8 ความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน ต้องการมากที่สุด 3.92 - 4.05
ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ ด้านการศึกษาด้านอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.97

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

5. ค่าบริการในการ ใช้แหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต	
	ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ใช่ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความต้องการ ($\bar{X}$)	แปลผล
5.1 เสียค่าบริการตามปกติ	266 (76.00)	84 (2 (24.00))	3.96	ต้องการมาก
5.2 มีส่วนลดในการใช้บริการ	270 (77.14)	80 (22.86)	4.21	ต้องการมาก
5.3 ไม่เสียค่าบริการ	226 (64.57)	124 (35.43)	4.45	ต้องการมาก
5.4 อื่น ๆ.....	-	-	-	-
รวม	-	-	4.20	ต้องการมาก
ภาพรวม	-	-	4.09	ต้องการมาก

จากตารางที่ 4.35 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าระบุว่าส่วนใหญ่เสียค่าบริการในการใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าโดยมีสิทธิพิเศษและส่วนลดในการใช้บริการ ร้อยละ 77.14 รองลงมา คือ เสียค่าบริการเหมือนกับผู้ใช้บริการทั่วไป ร้อยละ 76.00 และ ไม่เสียค่าบริการ ร้อยละ 64.57 ห้างสรรพสินค้ามีความต้องการไม่เสียค่าบริการมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.45

เมื่อสอบถามผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าถึงความต้องการในอนาคต ผู้ใช้บริการมีความต้องการไม่เสียค่าบริการมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.45 เสียค่าบริการเหมือนกับผู้ใช้บริการทั่วไป มีสิทธิพิเศษ และส่วนลดในการใช้บริการอยู่ในระดับต้องการมาก ค่าเฉลี่ย 3.96 - 4.2

ตอนที่ 3 รูปแบบจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าสังเคราะห์จากความคิดเห็นของ ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าห้างสรรพสินค้า ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการความรู้อแก่ ประชาชนในห้างสรรพสินค้า พนักงานในห้างสรรพสินค้า และผู้ใช้บริการ ห้างสรรพสินค้า

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในห้างสรรพสินค้าใน
ห้างสรรพสินค้า ได้จัดรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบคล้ายๆกัน ซึ่งประกอบด้วย
ประเภทแหล่งการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ สถานที่จัดแหล่งการ
เรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ ทรัพยากรที่ใช้
ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ผู้ให้ความรู้/วิทยากร สื่อที่ใช้ในแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
แหล่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะในการจัดรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ใน
ห้างสรรพสินค้าได้ดังนี้

3.1 แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในห้างสรรพสินค้าผู้บริหารควรจัดประเภทแหล่งการเรียนรู้
ที่มีอยู่ได้อย่างชัดเจน จากเดิมที่มีอยู่แล้วนั้น แม้ว่าห้างสรรพสินค้าทุกห้างจะมีเช่นการจัดโซนที่
คล้ายๆ กันเช่น มีโรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนดนตรี โรงเรียนสอนศิลปะสโมสรสำหรับเด็ก
ฟิตเนส กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมในเทศกาล กิจกรรมประกวด/แข่งขัน
นิทรรศการ บอร์ดความรู้ต่าง ๆ เอกสาร แผ่นพับให้ความรู้ทั่วไป ศูนย์คอมพิวเตอร์และ IT และ
ร้านหนังสือ ในส่วนที่แตกต่างออกไปเช่น สวนสัตว์ สวนน้ำ สวนสนุก โรงภาพยนตร์ โรงละคร
พิพิธภัณฑ์นั้นมีเกือบทุกห้างสรรพสินค้า โดยปกติห้างสรรพสินค้ามักจะจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง
กับสภาพสังคมในขณะนั้นๆ หากห้างสรรพสินค้าจัดรูปแบบของกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ใน
ห้างสรรพสินค้าที่ชัดเจนก็จะเป็นการสะดวกแก่ผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้ประจำ

3.2 ด้านวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า
ห้างสรรพสินค้าควรเน้นวัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าให้สอดคล้องกับ
คำวัตถุประสงค์หลักซึ่งแต่เดิมเน้นเพื่อดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้ามากยิ่งขึ้น
ผลที่จะได้รับคือเป็นการช่วยส่งเสริมการขายในด้านอื่น ๆ เช่นร้านอาหาร เครื่องดื่ม กิจกรรมฆ่า
เวลาอื่น ๆ การจับจ่ายซื้อของ ลูกค้าส่วนใหญ่ที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าเกิดจากความเคยชิน
บุคคลที่ภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่ช่วงอายุเฉลี่ย 5 – 40 เคยชินกับการใช้ชีวิตใน
ห้างสรรพสินค้า และส่วนมากใช้เวลาในวันหยุด ฉะนั้น การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ใน
ห้างสรรพสินค้าจึงควรเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้า การไปห้างสรรพสินค้าของคน

กรุงเทพมหานครไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการซื้อของอย่างเดียว แต่รวมถึงการพักผ่อนการไปร่วมกิจกรรม การไปทำงาน การไปทำธุรกรรมทางการเงิน และธุรกรรมทางการศึกษาเช่น การเปิดศูนย์ของมหาวิทยาลัยในห้างสรรพสินค้า

3.3 ด้านเนื้อหาสาระในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าควรจัดแหล่งการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาสาระความรู้ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงเวลาอย่างเหมาะสม ละสมคูล ครอบคลุมทุกด้าน เช่นด้านความรู้พื้นฐานที่จัดในธุรกิจโรงเรียน กวดวิชาต่างๆ ด้านความรู้ทั่วไปที่สอดแทรกในกิจกรรมและนิทรรศการหมุนเวียนที่ห้างสรรพสินค้าจัดขึ้นตลอดทั้งปี ด้านความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ เช่นการนัดพบแรงงาน การเปิดคอร์สสอนวิชาชีพระยะสั้นๆ ภายในห้างสรรพสินค้า ไม่ควรมุ่งเน้นให้มีน้ำหนักในเรื่องความสนุกสนานและความบันเทิงเพียงอย่างเดียว

3.4 ด้านสถานที่ในการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ห้างสรรพสินค้าควรจัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างเป็นสัดส่วนเช่น ของเดอะมอลล์ ในโซน Edutainment Center ซึ่งเป็นศูนย์รวมสถาบันการศึกษานอกโรงเรียนของเดอะมอลล์ ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอนสร้าง “สยาม โอเชียนเวิลด์” อะควาเรียม โดยอยู่ชั้นใต้ดินกับพื้นที่กว่า 10,000 ตารางเมตร ห้างสรรพสินค้าซีคอนสแควร์ใช้ลานน้ำพุ ชั้น 1 เป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น มหกรรมศิลปะสีน้ำซีคอนสแควร์ จัดงานสงกรานต์ กรุงเทพ่า ชาวอโยธยา” มหกรรมชุมนุมสัตว์เลี้ยงจากทั่วทุกมุม งานวันเด็กดี งานจัดการแข่งขัน ซีคอนสแควร์เชียร์ลีดเดอร์แห่งประเทศไทย ที่ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มากกว่า 10 ปี ห้างสรรพสินค้าจามจุรี สแคว์ ชั้น 2 เป็นร้านหนังสือ อาทิ เอเชียบุ๊ก นานมีบุ๊ก นายอินทร์ ซีเอ็ด และ ศูนย์หนังสือ จุฬาฯ ชั้น 3 เป็นโรงเรียนสอนภาษาต่าง ๆ ทั้งภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนสอนพิเศษมากมาย ชั้น 4 และชั้น 5 ของอาคารจัตุรัสจามจุรี ซึ่งรวบรวม สถาบันพัฒนาการเรียนรู้ที่มีชื่อเสียง ร้านหนังสือคุณภาพจากทั่วประเทศ ศิลปะหัตถกรรม โรงเรียนสอนคิดประเภทจินตคณิต ศูนย์ส่งเสริมรักการอ่าน เรียกโซนนี้ว่า The Edutainment Gateway หรือประตูแห่งการศึกษาและความบันเทิง ห้างสรรพสินค้าอื่นๆ นอกจากนี้ไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้าขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็สามารถจัดพื้นที่สำหรับแหล่งการเรียนรู้ได้เพื่อให้บริการความรู้แก่ประชาชนได้

3.5 ด้านกลุ่มเป้าหมายที่ควรให้บริการ กลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มพนักงานที่ทำงานอยู่ในห้างสรรพสินค้า วันละกว่าแปดชั่วโมง ควรจัดแหล่งการเรียนรู้ไว้เพื่อบริการกลุ่มพนักงานเพื่อบรรเทาความเครียด ความจำเจในขณะการทำงาน โดยทั่วไปกลุ่มเป้าหมายคือบุคคลในวัยทำงานที่มีกำลังซื้อสำหรับ

กิจกรรมการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายจะเป็นเด็กในวัยเรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น นักศึกษา กลุ่มนี้จะใช้ชีวิตอยู่ในห้างสรรพสินค้าค่อนข้างนาน ถึงแม้กำลังซื้อต่ำแต่ก็สามารถดึงดูดกำลังซื้อจากแหล่งอื่นเช่นผู้ปกครองได้ เด็กเหล่านี้นิยมเดินเที่ยวเล่นในห้างสรรพสินค้า นัดแนะพบปะกันในห้างสรรพสินค้า เจนเนอร์ชั่น y z ซึ่งเติบโตมากับห้างสรรพสินค้า กลุ่มการศึกษา ควรเตรียมพร้อมช่วงปิดภาคเรียนซึ่งจะมีเด็กๆ เข้ามาใช้บริการในสถาบันกวดวิชา สถาบันสอนภาษา สถาบันดนตรีและสถาบันเพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ให้สามารถรองรับนักเรียนและครอบครัวได้อย่างครอบคลุม

3.5 ด้านการบริหารจัดการ ห้างสรรพสินค้าควรให้ผู้ให้บริการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในรูปแบบการแสดงความคิดเห็นนั้น ก่อให้เกิดความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเรื่องความต้องการในการใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าอย่างชัดเจน เพราะผู้ให้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าส่วนมากเป็นประชาชนในเขตชุมชนที่ต้องของห้างสรรพสินค้า และควรให้ภาครัฐเข้ามากำกับดูแลได้เป็นบางส่วนเพื่อควบคุมคุณภาพในก้านต่างๆ เช่น สถาบันกวดวิชา หรือ โรงเรียนศิลปะต่างๆ

3.6 ทรัพยากรและค่าใช้จ่ายในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าเงินทุนในการจัดกิจกรรมและแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ห้างสรรพสินค้าควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในบางกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมเพื่อสังคมและส่วนรวม ซึ่งแต่เดิมมีเพียงงบประมาณจากห้างสรรพสินค้าและผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าทั้งหมด เว้นแต่การเข้ามาเช่าพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของธุรกิจอื่น ๆ เช่น งานแสดงเครื่องใช้ไฟฟ้าส่งออก งานพืชสวนพืชไร่ งานเพื่อคนรักสุขภาพ ซึ่งกิจกรรมนอกเหนือจากการจัดของห้างสรรพสินค้า ผู้ประกอบธุรกิจนั้นจะเป็นคนดูแลรับผิดชอบเอง

3.7 วิทยากรหรือผู้ให้ความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าพนักงานขายทั่วไปควรเป็นผู้มีความรู้ในสินค้าแต่ละแผนก เจ้าหน้าที่ประจำบูทต่าง ๆ เป็นพนักงานของห้างสรรพสินค้า ควรจะได้รับการอบรมก่อนการปฏิบัติงานจนสามารถให้ความช่วยเหลือชี้แนะให้ความรู้แก่ผู้ให้บริการได้อย่างถูกต้อง โดยทั่วไปวิทยากรผู้มีความรู้ในสาขาต่างๆ จะถูกเชิญมาตามความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม และผู้ให้ความรู้ส่วนหนึ่งเป็นของธุรกิจรายย่อยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้

3.8 ด้านสื่อ ห้างสรรพสินค้าควรใช้สื่อที่มีอยู่ในห้างสรรพสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ มิใช่มุ่งเน้นการโฆษณาสินค้าหรือให้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยพบว่าห้างสรรพสินค้าเป็นแหล่งรวมสื่อการเรียนรู้หลายชนิด เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ การจัดแหล่งบริการความรู้ใน

ห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันมีสถานที่ให้ติดตั้งสื่อน้อย การประชาสัมพันธ์ ไม่ควรบีบบังคับ ลากเสียง หรือรบกวนเสียงให้ฟังดูต่างออกไปจากภาษาพูดปกติ แต่ควรพูดด้วยน้ำเสียงปกติที่ฟังสุภาพไพเราะ

3.9 ด้านการวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ห้างสรรพสินค้า ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐเข้าไปสำรวจเพื่อการประเมินผล รวมทั้งประเมินคุณภาพของ แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ถึงแม้ที่ผ่านมาห้างสรรพสินค้าได้ให้บริการแหล่งการเรียนรู้แก่ ผู้ใช้บริการด้วยดีตลอดมาหากมีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลและกำกับดูแล ห้างสรรพสินค้าอาจถูกจัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ทรงค่าอีกแห่งหนึ่งของสังคมที่มีมูลค่ามากและ สามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้ทุกด้าน รวมทั้งด้านความสะอาดสวยงามและครบวงจร

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่อง รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ในห้างสรรพสินค้า : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล
และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการแหล่งการเรียนรู้แก่ประชาชนของ
ห้างสรรพสินค้า
- 1.1.2 เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน
ห้างสรรพสินค้า
- 1.1.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมสำหรับ
ห้างสรรพสินค้า

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า ผู้จัดการ
เรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า พนักงานในห้างสรรพสินค้า ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า จำนวนจำนวน
420 คน
- 1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม
4 ฉบับ ประกอบด้วย

- 1) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารห้างสรรพสินค้า
- 2) แบบสอบถามสำหรับผู้จัดการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า
- 3) แบบสอบถามสำหรับพนักงานในห้างสรรพสินค้า
- 4) แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือแนะนำตัวไปยังผู้บริหาร ห้างสรรพสินค้า จำนวน 10 แห่ง เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 420 ฉบับ

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างมา วิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารห้างสรรพสินค้าเป็นเพศหญิง และเพศชายเท่ากัน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี ร้อยละ 70 รองลงมาอยู่ระหว่าง 30 – 39 ปี ผู้บริหาร ห้างสรรพสินค้ามีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60 ส่วนการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 40 มีประสบการณ์ในการทำงานห้างสรรพสินค้า มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 70 และประสบการณ์ใน การทำงานระดับผู้บริหารห้างสรรพสินค้า 5 ปีขึ้นไป – 7 ปี ร้อยละ 50

1.1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า พบว่าผู้จัดแหล่งการ ประกอบด้วย ธุรกิจประเภทบริการความรู้กับประชาชนในห้างสรรพสินค้า ชื่อ Net Design โรงเรียนสอนภาษา ECC และ โรงเรียนภาษาและภูมิปัญญาตะวันออก OKLS Math House โรงเรียน ดนตรีสยามกลการ Baby Genius Kumon Star maker ศูนย์ศิลปะ 3 มิติ Clay works และธุรกิจ ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ได้แก่ Book Time, BOSTON BRIGHT, CCC, Fun English, New Education World, Perfect Art, SEED Book Center, Smart English โรงเรียนกวดวิชา ทักษะพัฒนา โรงเรียนดนตรีมีฟ้า โรงเรียนสอนภาษาอินลิ๊งกั๋ว ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น To Be No.1 ศูนย์ส่งเสริมรักการอ่าน และสถาบันสอนศิลปะ Kids Art โดยเกือบทุกธุรกิจเป็นเอกชน ยกเว้น Be No.1 ห่วงเวลาเปิดทำการของธุรกิจประเภทบริการความรู้ในห้างสรรพสินค้าโดยรวมเปิดบริการ ตั้งแต่ 08.30 น. - 21.00 น.

1.1.3 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานในห้างสรรพสินค้า พนักงานในห้างสรรพสินค้า ส่วนใหญ่ของห้างสรรพสินค้า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70 เพศ อายุต่ำกว่า 30 ปี – 39 ปี ระดับ การศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 90 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10 ประสบการณ์ในการทำงาน ห้างสรรพสินค้า 1–3 ปี ร้อยละ 35 ต่ำกว่า 1 ปี และ 3 ปีขึ้นไปถึง - 5 ปี ร้อยละ 25 7 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15 / รายได้ 10,001–15,000 บาท ร้อยละ 60 รายได้ 15,001 – 20,000 ร้อยละ 40 ส่วนใหญ่เป็น พนักงานในห้างสรรพสินค้า ชื่อโรงเรียนสอนภาษา ECC ร้อยละ 20 รองลงมา คือ Star Maker เป็นประเภทธุรกิจเอกชนทั้งหมด ชนิดแหล่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นสถาบันสอนภาษาสำหรับ บุคคลทั่วไป รองลงมาคือ สถาบันดนตรี/ศิลปะ/ศิลปะป้องกันตัว

1.1.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า ผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.7 อายุระหว่าง 18 - 55 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. ร้อยละ 54 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 19.7 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 20.9 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.6 และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 0.6/ วันที่ใช้บริการมากที่สุด คือ วันเสาร์ ร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ วันอาทิตย์ ร้อยละ 34.6 เวลาที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าบ่อยที่สุด คือ เวลา 16.01–19.00 น. ร้อยละ 47.1 รองลงมาคือ เวลา 19.01 น. – 22.00 น. ระยะเวลาที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าโดยเฉลี่ย 3 ชั่วโมง ร้อยละ 43.4 มากกว่า 3 ชั่วโมง ร้อยละ 30.9 2 ชั่วโมง ร้อยละ 18.9 เหตุผลที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า เพราะมีสินค้าบริการครบครัน ร้อยละ 41.8 บรรยากาศโดยรวมของห้างสรรพสินค้า และมีกิจกรรมหลากหลาย ร้อยละ 17.1 เดินทางสะดวก ร้อยละ 14.6 มีที่จอดรถ ร้อยละ 7.3 เหตุผลอื่น ๆ เช่น ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน ใกล้โรงเรียน เป็นสถานที่พักผ่อนวันหยุด ร้อยละ 2.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพและความต้องการแหล่งการเรียนรู้

สภาพและความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้ของผู้บริหารห้างสรรพสินค้า

2.1 สภาพ แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ปัจจุบันมีการจัดกิจกรรมเกือบทุกด้าน เช่น กิจกรรมด้านอาชีพ กวดวิชาโรงเรียนสอนภาษา ดนตรี ศิลปะ ศิลปะการป้องกันตัว คอมพิวเตอร์ สโมสรสำหรับเด็ก กิจกรรมกีฬา ลานกีฬา ฟิตเนส กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมในเทศกาล กิจกรรมการประกวด แข่งขัน งานแสดงสินค้า นิทรรศการ บอร์ดความรู้ต่าง ๆ เอกสารแผ่นพับให้ความรู้ทั่วไป ศูนย์คอมพิวเตอร์ และ IT ร้านหนังสือ สวนน้ำสวนสนุก และโรงภาพยนตร์ แต่ทุกห้างสรรพสินค้าไม่มี ห้องสมุด และพิพิธภัณฑ์ ส่วนความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคตนั้น ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าทุกแห่งมีความต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้มากที่สุด 13 ประเภทได้แก่ สถาบันกวดวิชา โรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนดนตรี โรงเรียนสอนศิลปะ โรงเรียนสอนศิลปะการป้องกันตัว โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ สโมสรสำหรับเด็ก ฟิตเนส กิจกรรมประกวด/แข่งขัน งานแสดงสินค้า บอร์ดความรู้ต่าง ๆ ศูนย์คอมพิวเตอร์และ IT และ โรงละคร มีความต้องการในระดับมาก 8 ประเภทได้แก่ กิจกรรมด้านอาชีพกิจกรรมกีฬา ลานกีฬา กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมในเทศกาล นิทรรศการ สวนน้ำและพิพิธภัณฑ์ และมีความต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ เอกสารแผ่นพับให้ความรู้ทั่วไป ห้องสมุด ร้านหนังสือ สวนสัตว์ สวนสนุก และ โรงภาพยนตร์ ความต้องการและแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า เฉลี่ย 4.12 มีความต้องการในระดับมาก

2.2 ด้านวัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าพบว่ามี การจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกวัตถุประสงค์ กล่าวคือ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป็นเรื่องหลัก เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป และเพื่อเป็นบริการแก่สังคมตามลำดับ ส่วนพนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุว่าวัตถุประสงค์ในการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้เพื่อใช้เวลาว่างจากการทำงาน ร้อยละ 85 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าระบุว่าเคยใช้บริการโรงภาพยนตร์มากที่สุด ร้อยละ 83.43 รองลงมา คือร้านหนังสือร้อยละ 74.57 ส่วนวัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในอนาคตนั้น ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าต้องการให้จัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 5.00 เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ร้อยละ 65 รองลงมาคือ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป เช่นเดียวกับผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าทุกธุรกิจ ความต้องการด้านวัตถุประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการมาก ค่าเฉลี่ย 4.48 ส่วนความต้องการในอนาคตของนั้นพบว่า พนักงานในห้างสรรพสินค้ายังคงมีวัตถุประสงค์ในการใช้เวลาว่างจากการทำงาน ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้ามีความต้องการใช้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ งานแสดงสินค้า นิทรรศการ ห้องสมุด ค่าเฉลี่ย 4.50 – 4.98

2.3 ด้านเนื้อหาความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ ที่ผ่านมาการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าเน้นเนื้อหาด้านความบันเทิงสนุกสนาน ร้อยละ 90 การพัฒนาสุขภาพและอนามัย ร้อยละ 70 การพัฒนาคุณภาพชีวิต ร้อยละ 60 ความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงานและ เช่นเดียวกับผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่ระบุว่าแหล่งการเรียนรู้ที่จัดอยู่ส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาด้านความบันเทิงสนุกสนาน ร้อยละ 60 การพัฒนาสุขภาพและอนามัย ร้อยละ 70 พนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุเคยใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าและได้รับเนื้อหาความรู้ในด้านที่ช่วยเสริมการทำงาน ร้อยละ 90 ความบันเทิงสนุกสนาน ร้อยละ 82.5 ผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่ได้รับเนื้อหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ด้านความบันเทิงสนุกสนาน ร้อยละ 87.43 ส่วนการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในอนาคตเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน การพัฒนาสุขภาพและอนามัย ด้านความบันเทิงสนุกสนาน ระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.6 - 4.7 ความต้องการด้านเนื้อหาที่จัดในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ในภาพรวม 4.41 มีความต้องการระดับมาก

2.4 ด้านสถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ ทุกห้างสรรพสินค้ามีพื้นที่เฉพาะในการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดแหล่งการเรียนรู้ทุกห้างสรรพสินค้า ส่วนความต้องการด้านสถานที่ในการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคตนั้นพบว่า ผู้บริหารห้างสรรพสินค้ามีความต้องการมากที่สุดทุกข้อ

ได้แก่ มีพื้นที่เฉพาะในการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดแหล่งการเรียนรู้ค่าเฉลี่ย 5.5 – 4.8 ส่วนผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าต้องการระดับมากที่สุดคือ มีพื้นที่เพื่อการจัดกิจกรรมร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 4.7 ความต้องการด้านสถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ในภาพรวม ต้องการระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.80

2.5 ด้านกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่แหล่งเรียนรู้ให้บริการ ได้แก่เด็กก่อนวัยเรียน อนุบาล นักเรียนระดับประถมศึกษา นักเรียนระดับมัธยมศึกษา นิสิต/นักศึกษา บุคคลทั่วไปนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้จัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าระบุว่ามีกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 90 เด็กก่อนวัยเรียน – อนุบาล ร้อยละ 87.5 ส่วนความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมายในการจัดแหล่งการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ในอนาคตนั้น พบว่าผู้บริหารห้างสรรพสินค้าและผู้จัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า มีความต้องการมากที่สุดในแนวทางเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนอนุบาลกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.8 กลุ่มนิสิต/นักศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.9 ความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมาย ต้องการมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.86

2.6 ด้านการบริหารจัดการ ทุกห้างสรรพสินค้าบริหารจัดการกำกับดูแลแหล่งการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเองเอง สำหรับผู้จัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า มีการบริหารการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 40 ประชาชนผู้ใช้บริการไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่วนการบริหารจัดการในอนาคตนั้น พบว่าผู้บริหารห้างสรรพสินค้ามีความต้องการกำกับดูแลมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.8 เป็นการบริหารจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและห้างสรรพสินค้า ประชาชนผู้ใช้บริการไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับน้อยค่าเฉลี่ย 2.3 ความต้องการด้านการบริหารจัดการในภาพรวม มีความระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.20

2.7 ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ทุกห้างสรรพสินค้าใช้ทรัพยากรหรือเงินทุนจากห้างสรรพสินค้าทุกห้างสรรพสินค้า และเป็นงบประมาณจากหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 50 ผู้จัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าใช้งบประมาณของตนเอง เช่นเดียวกัน

ความต้องการด้านค่าใช้จ่ายและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ในอนาคตพบว่าต้องการมากที่สุดเป็นเงินจากห้างสรรพสินค้า เฉลี่ย 5 ต้องการปานกลางได้แก่ งบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ห้างสรรพสินค้า และเป็นงบประมาณจากหน่วยงานเอกชนค่าเฉลี่ย 3.1 - 3.4

2.8 ด้านผู้ให้ความรู้/วิทยากรที่ใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน
 ห้างสรรพสินค้า เป็นผู้ให้ความรู้/วิทยากรรับเชิญตามความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม ทุก
 ห้างสรรพสินค้า เป็นพนักงานของห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 30 แต่ไม่มีบุคลากรจากหน่วยงานรัฐให้
 การสนับสนุน ส่วนผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าระบุว่าผู้ให้ความรู้/วิทยากรที่ใช้ในการ
 จัดแหล่งการเรียนรู้เป็นพนักงานในธุรกิจ ร้อยเปอร์เซ็นต์ พนักงานในห้างสรรพสินค้าระบุว่าเคย
 ให้บริการความรู้กับผู้ใช้บริการที่เป็น กลุ่มคนในวัยทำงาน ร้อยละ 90 เป็นกลุ่มบุคคลทั่วไป ร้อยละ
 75 นักเรียน ส่วนความต้องการในอนาคตนั้น พบว่าที่ผู้บริหารห้างสรรพสินค้าต้องการมากที่สุดคือ
 ผู้ให้ความรู้หรือวิทยากรรับเชิญตามความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม ต้องการในระดับมากที่สุดคือ
 บุคลากรจากหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุน มีความต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ผู้ให้ความรู้/
 วิทยากรที่เป็นพนักงานของห้างสรรพสินค้า ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าต้องการผู้ให้
 ความรู้/วิทยากรที่ใช้ในการจัดกิจกรรม เป็นพนักงานของผู้จัดเองค่าเฉลี่ย 5

2.9 ด้านสื่อที่ใช้ในแหล่งการเรียนรู้ ห้างสรรพสินค้าใช้สื่อหลากหลายชนิดในการจัด
 แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า ได้แก่ สื่อบุคคลสื่อ โสตทัศน สื่อสิ่งพิมพ์ และ
 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็น 100% เช่นเดียวกับผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า พนักงานใน
 ห้างสรรพสินค้าระบุว่าส่วนใหญ่เคยใช้สื่อบุคคลในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 90
 ส่วนความต้องการในการใช้สื่อในอนาคตนั้นพบว่า ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้
 ในห้างสรรพสินค้า พนักงานห้างสรรพสินค้า และผู้ให้บริการห้างสรรพสินค้า ต้องการใช้ สื่อบุคคล
 และสื่อโสตทัศน ที่สุด รองลงมา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความต้องการด้านการใช้สื่อ
 ในแหล่งการเรียนรู้ห้างสรรพสินค้าในภาพรวมต้องการระดับมาก

2.10 ด้านการวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า มีแนวทาง
 เดียวกันกับจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าคือ ใช้ทุกวิธีในการประเมิน ได้แก่ ประเมินจาก
 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ จากความคิดเห็น และความพึงพอใจของผู้ประกอบธุรกิจ/พนักงาน
 และจากการ ทำสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าทุกปี ความต้องการด้านการวัดและ
 ประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้านั้น พบว่าการวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้
 ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า และประเมินจากสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าทุก
 ปี มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.70 – 4.90 ประเมินจากความคิดเห็นและความพึง
 พอใจของผู้ประกอบการ/พนักงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.10 ความต้องการด้านการวัดและ
 ประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในภาพรวมพบว่ามีความต้องการในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 3.6 ในส่วนของพนักงานและผู้ให้บริการจะมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลแหล่งการ
 เรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในรูปแบบของแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นครั้งคราว

ตอนที่ 3 รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้าจากข้อมูลซึ่งสังเคราะห์จากข้อมูลที่รวบรวมจากผู้บริหารห้างสรรพสินค้า ผู้ประกอบธุรกิจบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้าความรู้กับประชาชนในห้างสรรพสินค้า พนักงานในห้างสรรพสินค้า และผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า รูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบด้านต่างๆ ต่อไปนี้

3.1 ด้านประเภทแหล่งการเรียนรู้ที่ควรมีอยู่ในห้างสรรพสินค้าควรมีการแบ่งประเภทให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพสังคม หากห้างสรรพสินค้าจัดรูปแบบของกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่ชัดเจนก็จะเป็นการสะดวกแก่ผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้ประจำ

3.2 ด้านวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าห้างสรรพสินค้าควรเน้นวัตถุประสงค์ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

3.3 ด้านเนื้อหาสาระในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ห้างสรรพสินค้าควรจัดแหล่งการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาสาระความรู้สอดแทรกในกิจกรรมและนิทรรศการหมุนเวียนที่จัดในครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ ไม่ควรมุ่งเน้นให้มีน้ำหนักในเรื่องความสนุกสนานและความบันเทิงเพียงอย่างเดียว

3.4 ด้านสถานที่ในการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าห้างสรรพสินค้าควรจัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ในการจัดแหล่งการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างเป็นสัดส่วนเช่น ไม่ว่าห้างสรรพสินค้าจะมีขนาดใดก็สามารถจัดพื้นที่สำหรับแหล่งการเรียนรู้ได้เพื่อให้บริการความรู้แก่ประชาชนได้

3.5 ด้านกลุ่มเป้าหมายที่ควรให้บริการ กลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มพนักงานที่ทำงานอยู่ในห้างสรรพสินค้าเพื่อบรรเทาความเครียดความจำเจในขณะการทำงาน กลุ่มเป้าหมายจะเป็นเด็กในวัยเรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น นักศึกษา กลุ่มนี้จะใช้ชีวิตอยู่ในห้างสรรพสินค้าค่อนข้างนาน และกลุ่มการศึกษา ควรเตรียมพร้อมช่วงปิดภาคเรียนซึ่งจะมีเด็กๆ เข้ามาใช้บริการในสถาบันกวดวิชา สถาบันสอนภาษา สถาบันดนตรีและสถาบันเพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ให้สามารถรองรับนักเรียนและครอบครัวได้อย่างครอบคลุม

3.6 ด้านการบริหารจัดการ ห้างสรรพสินค้าควรให้ผู้ใช้บริการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในรูปแบบการแสดงความคิดเห็นนั้น และควรให้ภาครัฐเข้ามากำกับดูแลใดเป็นบางส่วนเพื่อควบคุมคุณภาพในก้านต่างๆ เช่น สถาบันกวดวิชา หรือ โรงเรียนศิลปะต่างๆ

3.7 ทรัพยากรและค่าใช้จ่ายในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ห้างสรรพสินค้าควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกิจกรรมเพื่อสังคมและส่วนรวม

3.8 วิทยากรหรือผู้ให้ความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ควรเป็นผู้มีความรู้แม่ จะเป็นแค่เป็นพนักงานของห้างสรรพสินค้าก็ตาม ก็ควรจะได้รับ การอบรมก่อนการปฏิบัติงานจนสามารถให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการ ได้อย่างถูกต้อง

3.9 ด้านสื่อ ห้างสรรพสินค้าควรใช้สื่อในด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ มิใช่มุ่งเน้นการโฆษณาสินค้าหรือให้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว การประชาสัมพันธ์ ไม่ควรบิบบเสียง ลากเสียง หรือรวบเสียงให้ฟังดูต่างออกไปจากภาษาพูดปกติ แต่ควรพูดด้วยน้ำเสียงปกติที่ฟังสุภาพไพเราะ

3.10 ด้านการวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐเข้าไปสำรวจเพื่อการประเมินผล รวมทั้งประเมินคุณภาพของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

2. อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ผลจากการวิจัยพบว่า สภาพของแหล่งการเรียนรู้ที่มีในห้างสรรพสินค้าใหญ่ ๆ มีการจัดกิจกรรมเกือบทุกด้าน เช่น กิจกรรมด้านอาชีพ กวดวิชา โรงเรียนสอนภาษา ดนตรี ศิลปะ ศิลปะการป้องกันตัว คอมพิวเตอร์ สโมสรสำหรับเด็ก กิจกรรมกีฬา ลานกีฬา ฟิตเนส กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมในเทศกาล กิจกรรมการประกวด แข่งขัน งานแสดงสินค้า นิทรรศการบอร์ดความรู้ต่าง ๆ เอกสารแผ่นพับให้ความรู้ทั่วไป ศูนย์คอมพิวเตอร์ และ IT ร้านหนังสือ สวนน้ำสวนสนุก และโรงภาพยนตร์ ส่วนที่ไม่มีการจัดกิจกรรม ได้แก่ ห้องสมุด และพิพิธภัณฑ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ นิรมล ปิยะสันติกุล (2541 : 54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงสร้างตลาดของธุรกิจค้าปลีก : กรณีห้างสรรพสินค้า พบว่า ศูนย์การค้า เช่นทรูพลาซ่า ซึ่งประกอบด้วยห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ในห้างสรรพสินค้าเหล่านี้มีการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องจัดนิทรรศการ ห้องจัดการแสดงเอนกประสงค์ โรงภาพยนตร์ ธนาคาร สำนักงานให้เช่า ที่จอดรถขนาดใหญ่ และหน่วยรักษาความปลอดภัย 24 ชั่วโมง พาต้า (ปิ่นเกล้า) ซึ่งประกอบด้วยห้างสรรพสินค้าพาต้า ร้านค้าต่าง ๆ โรงภาพยนตร์ สวนสัตว์และห้อง

จัดนิทรรศการ เป็นต้น โดยเฉพาะสวนสัตว์ (Miniature zoo) ถือเป็นห้างสรรพสินค้าแรกที่นำเอา สวนสัตว์มาเป็นแม่เหล็กดึงดูดลูกค้า การจัดแสดงศิลปะวัฒนธรรมของแต่ละภาคในประเทศไทย การวิจัยยังพบว่าห้างสรรพสินค้า เป็นศูนย์รวมของผู้คนในทุกสาขาอาชีพและทุกเพศทุกวัย เนื่องจากไม่เป็นเพียงสถานที่จับจ่ายซื้อของเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือนัดหมายทำธุรกิจอื่น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของมาร์ค สอดคล้องกับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Paco Underhill Paco Underhill : Simon & Schuster 2547 นักมานุษยวิทยาผู้เชี่ยวชาญด้านค้ำปลีกและพฤติกรรมผู้บริโภค ระบุว่า คนอเมริกันใช้เวลาอยู่ในห้างมากกว่าที่ใด ๆ ยกเว้นบ้านและที่ทำงาน และพบว่าห้างสรรพสินค้าทุกวันนี้กำลังเข้าแทนที่ ศูนย์กลางชุมชน หรือหมู่บ้านหรือโรงเรียน เพราะวันนี้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมลูกเสือ การแสดง บัลเลต์ และเล่นละครของเด็กนักเรียน หรือแม้แต่การแข่งขันกีฬาบางอย่าง ต่างเข้ามาใช้ชั้นล่างของห้างเป็นที่จัดกิจกรรม สภาพการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันยังสอดคล้องกับ กระบวนการศึกษาธิการ (2544 : 33) ที่ให้กล่าวถึง แหล่งการเรียนรู้ไว้ว่าเป็น แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ห้างสรรพสินค้ายังมีความเหมาะสมที่จะจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตามคุณลักษณะและปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเป็นแหล่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อนำไปสู่การพิจารณาประเมินศักยภาพและคัดเลือกแหล่งการเรียนรู้เพื่อ การการกำหนดรูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้ ความหลากหลายของทรัพยากรและ ความโดดเด่นของทรัพยากรในแหล่งการเรียนรู้ กิจกรรมภาคปฏิบัติ ความน่าสนใจของทรัพยากรที่มี อยู่ในแหล่ง ความหลากหลายขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่ง การดูแลรักษาสภาพแหล่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้ประเภทวิชาการ ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทสื่อเอกสาร ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทนิทรรศการลักษณะองค์รวมของ ความรู้ ภูมิปัญญาที่มีความเด่นชัดในหลายด้าน ซึ่งห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันมีองค์ประกอบของ ปัจจัยดังกล่าว

ความต้องการในจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้าผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของ ลูกค้า เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป และเพื่อเป็นบริการแก่สังคมเป็นหลัก ด้านเนื้อหาความรู้ใน แหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า และพนักงานในห้างสรรพสินค้า ต้องการจัดแหล่งการ

เรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน การพัฒนาสุขภาพและ
อนามัย ส่วนผู้ใช้บริการยังต้องการด้านความบันเทิงสนุกสนาน

2.2 ความต้องการด้านกลุ่มเป้าหมายในการจัดแหล่งการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้
ในอนาคตนั้น พบว่าผู้บริหารห้างสรรพสินค้าและผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า มีความ
ต้องการมากที่สุดในแนวทางเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนอนุบาลกลุ่มนักเรียนระดับปฐม
ศึกษา กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ความต้องการในการใช้สื่อในอนาคต ผู้บริหาร
ห้างสรรพสินค้า ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า พนักงานห้างสรรพสินค้า และผู้ใช้บริการ
ห้างสรรพสินค้า ต้องการใช้ สื่อบุคคลและสื่อโสตทัศน ที่สุด รองลงมา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ ความต้องการด้านการใช้สื่อในแหล่งการเรียนรู้ห้างสรรพสินค้าในภาพรวมต้องการ
ระดับมาก สอดคล้องกับ ผลงานที่สามารถนำเสนอในลักษณะของการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น
อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ วิดีโอ ข่าว บทความ แผ่นพับ แผ่นปลิว โบ้แถลงข่าว การนำเสนอผลงาน
นอกสถานศึกษา/โรงเรียน สื่อที่ใช้เพื่อนำเสนอก่อนและหลังการเยี่ยมชมของกลุ่มต่างในโรงเรียน
การละคร ภาพยนตร์ วิดีโอ การฝึกอบรมและแหล่งสื่อสำหรับนักการศึกษาตามอัธยาศัย สื่อ
เผยแพร่สำหรับประชาชน นิทรรศการเคลื่อนที่ นิทรรศการชั่วคราว โปสเตอร์ ซึ่งในห้างสรรพ
สรรพสินค้าได้จัดให้มีสื่อต่างๆ เหล่านี้หมุนเวียนต่อเนื่องตลอดทั้งปีทุกห้างสรรพสินค้า

2.3 รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าควรมี 10 องค์ประกอบที่สำคัญได้แก่
ประเภทของแหล่งการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด สวนสัตว์ สวนสมุนไพร วัตถุประสงค์ในการจัดแหล่ง
การเรียนรู้ เนื้อหาสาระความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามประเภทของการจัด
สถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้โดยทั่วไปสถานที่จะเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว และนำองค์ความรู้เข้าไปจัด
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้ส่วนมากจะสามารถรองรับ
กลุ่มเป้าหมายทุกเพศทุกวัย เช่น วัด สวนสัตว์ ห้องสมุด การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ คือการ
กำกับ ดูแลให้แหล่งการเรียนรู้สามารถดำเนินการต่อเนื่องบรรลุวัตถุประสงค์ ทรัพยากรที่ใช้ในการ
จัดแหล่งการเรียนรู้ ผู้ให้ความรู้/วิทยากร มีหน้าที่แนะนำให้ความรู้ ถ่ายทอดความรู้ไปยัง
กลุ่มเป้าหมาย สื่อที่ใช้ในแหล่งการเรียนรู้สามารถใช้สื่อทุกประเภทในแหล่งการเรียนรู้เพื่อเป็นการ
ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้ทราบถึงผลการจัด เป็นข้อมูล
ในการปรับปรุงปรับแก้แหล่งการเรียนรู้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด สอดคล้องกับสมาคม
เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งประเทศไทย (2549:1) กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้ว่า แหล่งการเรียนรู้
เป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญของการจัดการสอน ซึ่งรวมไปถึง วัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงบุคลากร
ครูผู้สอน ห้องสมุด ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ ซึ่งมีผลโดยตรงหรือทางอ้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี การ
จัดรวบรวมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ในรูปแบบของข้อมูลความรู้ วัสดุสิ่งประดิษฐ์คิดค้น หรือมรดก

ทางสถิติปัญหา เพื่อการเผยแพร่ โดยการจัดแหล่งข้อมูล จัดสถานที่ หรือจัดแสดงเพื่อการเรียนรู้ตาม
ต้องการของ และคุณลักษณะและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรมี 10
ประการ (สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม (2545 : 6)

- 1) ความหลากหลายของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้
- 2) ความโดดเด่นของทรัพยากรในการเรียนรู้
- 3) กิจกรรมภาคปฏิบัติ
- 4) ความน่าสนใจของทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้
- 5) ความหลากหลายขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้
- 6) การดูแลรักษาสภาพแหล่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม
- 7) การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้
- 8) ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทวิทยากร/

ผู้แนะนำ

- 9) ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทเอกสาร
- 10) ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทนิตยสาร/ป้าย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้บริหารห้างสรรพสินค้า สามารถนำรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน
ห้างสรรพสินค้ากรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร ไปปรับใช้ในการจัดแหล่งเรียนในห้างสรรพสินค้า
ที่มีอยู่เดิมตามความเหมาะสม

3.1.2 ผู้จัดแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าหรือผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการ
ให้บริการข้อมูลความรู้ในห้างสรรพสินค้าสามารถนำผลการวิจัยรูปแบบแหล่งเรียนรู้ใน
ห้างสรรพสินค้าเป็นแนวทางในการกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแนวทางในการจัดเนื้อหา และใช้
ประโยชน์จากข้อมูลความต้องการของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าได้

3.1.3 ผู้ปกครองหากพาบุตรหลานไปเที่ยวห้างสรรพสินค้าควรนำบุตรหลานไป
เยี่ยมชมและศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าต่างๆ ในเรื่องต่างๆ ตามความ
สนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ที่ห้างสรรพสินค้าจัดหมุนเวียนตลอดทั้งปีเป็น
ประจำทุกปีเช่น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

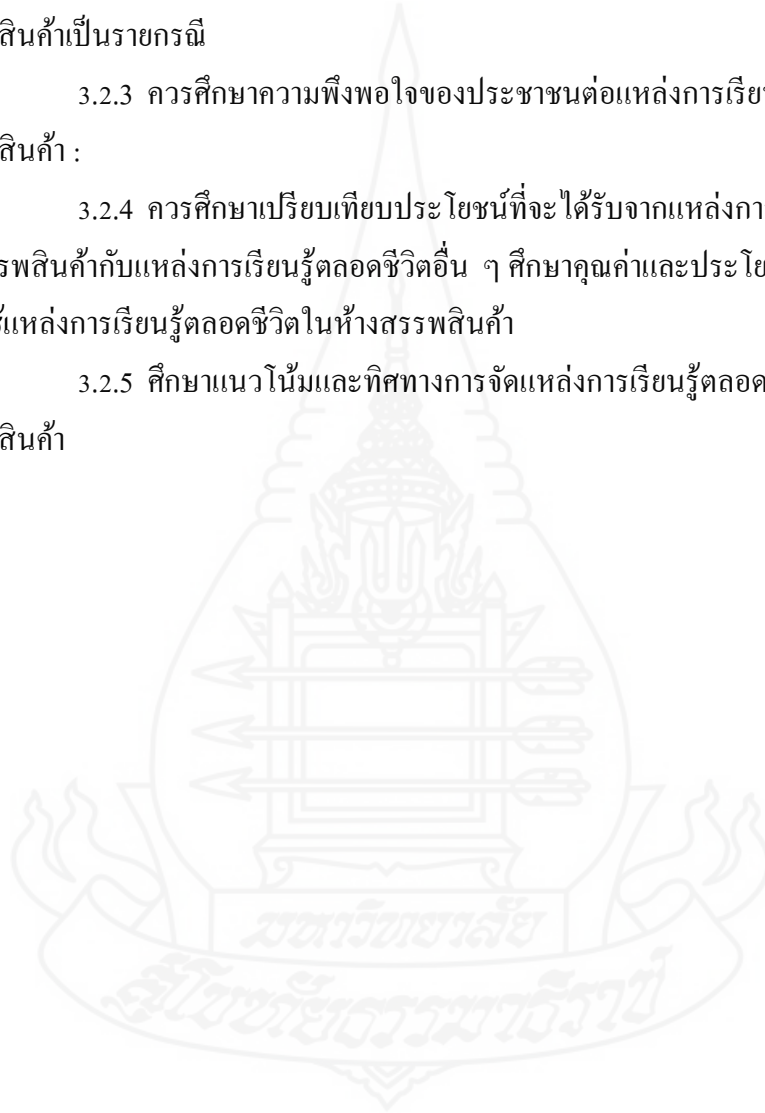
3.2.1 ควรศึกษารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสถานให้บริการในลักษณะอื่น เช่น โรงงาน โรงพยาบาล สถานบริการอื่นๆ

3.2.2 ควรศึกษารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้าด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพเฉพาะแห่ง เจาะลึกรายละเอียดแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้นในแต่ละห้างสรรพสินค้าเป็นรายกรณี

3.2.3 ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า :

3.2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้ากับแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอื่น ๆ ศึกษาคุณค่าและประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการใช้แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า

3.2.5 ศึกษาแนวโน้มและทิศทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนนกเพชร ศิริมณีบุญ (2551) “บุคลิกภาพและค่านิยมในงานบริการการขายของพนักงานขายหน้าร้าน กรณีศึกษาห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546) “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- _____ (2551) “พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551” กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
- กุดธร เลิศสุริยะกุล (2545) “การศึกษาตามอัธยาศัยรูปแบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ปฏิรูปการศึกษา
- จุฬาลักษณ์ ตั้งรัตตะ (2546) “ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่ห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร” มหาวิทยาลัยศรีนครินทร กรุงเทพมหานคร
- ชนิดา คุ่มครองวงศ์ (2546) “เรื่องทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้าในศูนย์การค้าเซ็นทรัล ลาดพร้าว” รายงานประจำปี บริษัท สยามฟิวเจอร์ดีเวลอปเมนต์ มหาชน
- ชนิดา คุ่มครองวงศ์ (2549) “ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้าในศูนย์การค้าเซ็นทรัล ลาดพร้าว” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526) “เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ” กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- ชัยพนธ์ รังงาม (2542) “แหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นบุคคลรอบรู้” วารสารวิชาการ 2
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ (2544) การศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย
- จิตติวัฒน์ พัฒน์เจริญ (2551) “สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษาสังกัดหน่วยงานทหารบก จังหวัดลพบุรี” มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- จิตติมา โสมบุญเสริม (2547) “การรับรู้สื่อโฆษณาและความต้องการด้านการส่งเสริมการขายของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการมาใช้บริการที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” สาขาวิชาการตลาดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ทรงศิริ สาประเสริฐ (2542) “ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

- ทรงศนีย์ ปราบอักษร (2542) “การศึกษาโอกาสทางการตลาดของธุรกิจโรงเรียนคนตรี
ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เซนต์จอห์น
- ทองอยู่ แก้วไทรสะ (2544) “ระบบการศึกษา ในปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบโรงเรียน”
นนทบุรี โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ทิพวรรณ สุนทรเทพวรากุล (2547) “ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ใช้บริการในการเลือกโรงเรียน
กวดวิชา” สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- นาฎยา พิเศษ (2546) “การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการให้บริการของพนักงานขาย
ร้านหนังสือซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์ สาขาในเขตกรุงเทพมหานคร”
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นิรมล ปิยะสันติกุล (2541) “โครงสร้างตลาดของธุรกิจค้าปลีก : กรณีห้างสรรพสินค้า”
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บทสรุปยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21 (2543) กรุงเทพมหานคร องค์การค้ำของ
คุรุสภา
- ประจักษ์ บุญอารีย์ (2545) “การใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อการศึกษาวารสารครูพิทักษ์”
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- ประทุม สอสะอาด (2547) “การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5”
ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปริญทร ชูเชิดกิจวัฒนา (มปป.) “พฤติกรรมในการซื้อหนังสือ ร้านหนังสือซีเอ็ด บุ๊ค เซ็นเตอร์ ใน
เขต กรุงเทพมหานคร” ปริญญาโท(การจัดการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปรีชา มาละวรรณโณ “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
- พรชัย ตุงคนากร (2549) “การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่องอาชีพในชุมชน โดยใช้แหล่งเรียนรู้
ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ภายิต บุษมมงคล (2542) “การใช้แหล่งการเรียนรู้ชุมชนเพื่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- มาลัย อองล่อ (2550) “การเรียนรู้กระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการปัญญา 3” มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- รจรินทร์ พรหมศิริ (2539) “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยแผนการสอนแบบนอกสถานที่” ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ฤดีวรรณ แหวกวารี (2550) “ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการซื้อสินค้าในศูนย์การค้าสยามพารากอน” สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์
- วัชรภรณ์ พิรุณ (2553) “การศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ : กรณีแหล่งเรียนรู้ตามอัครยาศยสวนยายเข้า บ้านโนนจาน อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- วิศนี ศิลตระกูล และ อมรา ปฐกัญญาบุรณ์ (2553) “การศึกษาคืออะไร” บทความทางวิชาการ 31 ส.ค. 2553 www.baanmuslimah.com/islamichomeschool/node/128
- วิศนี ศิลตระกูล และอมรา ปฐกัญญาบุรณ์ (2544) “การศึกษาตามอัครยาศย : จากแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่แนวปฏิบัติ” กรุงเทพมหานคร ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัครยาศยกรมการศึกษานอกโรงเรียน
- ศักดิ์วิบูลย์ จันทราณี (2550) "ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 4 เรื่องงานและพลังงาน" มหาวิทยาลัยขอนแก่นสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ (2549) “การศึกษาแห่งชาติเพื่อใคร??” สมาคมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งประเทศไทย
- สายทิพย์ วงศ์สังข์ฮะ (2540) “ความมั่นคงในการทำงานของลูกจ้างห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาพนักงานขาย” มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- สิริยุพา ศกุนตะเสฐียร (2545) การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2545) “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545” กรุงเทพมหานคร
- สุดารัตน์ ศิริเมือง และน้ำฝน กัลญา (2550) “โรงเรียนกวดวิชาพารวย” กรุงเทพมหานคร บิซซี่ไอดี New Event (5 ตุลาคม 2549) งานนิทรรศการแสดงสินค้าธุรกิจดนตรีและศิลปะ เนชั่น

สุมาลี สังข์ศรี (2544) รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21

กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว

เสาวรี พิมพ์สวัสดิ์ (2549) “ผลของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง สารรอบตัวเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สุรศักดิ์ ประดั่งถาโต (2543) “การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสารจอกเก่า สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อมรา ปฐกัญญาบุญ (2002) *นักวิชาการศึกษา 7 (ว) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา*
กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

อรรวรรณ เจริญจิตกรรม (2549) “การสื่อสารการตลาด (IMC) การรับรู้สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อัญชลี ธรรมะวิจิตร (2552) “การศึกษาในระบบ” *panchalee.wordpress.com*

อุไรวรรณ ชินตระกูลรัตน์ (2547) “การรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อห้างสรรพสินค้าพาด้า” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

บุญชม ศรีสะอาด (2533) *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น

ลีปนันท เกตุทัต และคณะ (2542) *การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : สู่วิถีชีวิตและความมั่นคงของชาติในทศวรรษหน้า* กรุงเทพมหานคร

นุชนาถ สุนทรพันธ์ (2549) “การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติในประเทศไทย บทควม มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วรรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา “การศึกษาตามอัธยาศัย บทควม คั่นคว่ำ คั่นคว่ำจากเว็บไซต์”

[www.edu.chula.ac.th] / www.ronpiboon-nfe.com/inde

สุมาลี สังข์ศรี (2545) “การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช 15,3*

อัญชลี ธรรมะวิจิตร (2552) “แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัย” การศึกษานอกระบบ การนิเทศการศึกษานอกระบบ

ประจักษ์ บุญอารีย์ (2545) “แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น อุบลราชธานี : สำนักศิลปวัฒนธรรม”

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

สำนักบริหารข้อมูลและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ค้นคว้าจากเว็บไซต์

(<http://www.idis.ru.ac.th/report/index>)

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ “ศูนย์ความรู้แหล่งการเรียนรู้” ค้นคืนจาก

www.gotoknow.org/blogs/posts/249898

สมาคมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งประเทศไทย บทความ แหล่งการเรียนรู้และการรวบรวม

ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้าจากเว็บไซต์ www.thairen.net.th/ -

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2544 ค้นคว้าจากเว็บไซต์

www.gotoknow.org/profiles/users/choojai

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2543) *กรอบนโยบายกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประจำปี*

งบประมาณ 2544 กรุงเทพมหานคร ประชาชน

_____ (2538) แนวคิดการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การศึกษา และศูนย์การศึกษาชุมชนใน

องค์กร เครือข่าย กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

ภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์ (2536) *สิ่งแวดล้อมศึกษา : แนวการสอนและแบบฝึกปฏิบัติการ*

กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรณ อมาตยกุล “แหล่งการเรียนรู้ด้านกายภาพ” ค้นคว้าจากเว็บไซต์

www.gotoknow.org/blogs/posts/400090

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) *แหล่งการเรียนรู้เทคโนโลยีการศึกษา* กรุงเทพมหานคร:

ไอเอส พรินต์ติ้งเฮาส์

อรพรรณ พรสีมา (2530) *เทคโนโลยีการสอน*. กรุงเทพมหานคร : ไอ.เอส. พรินต์เฮาส์.

สมชาย ฐิติรัตน์อัศว์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ : กลุ่มพัฒนาการศึกษา

นอกโรงเรียน ค้นคว้าจากเว็บไซต์ [nites-spm9.hi-supervisory5.net/hi-](http://nites-spm9.hi-supervisory5.net/hi-supervisory5net/kar-chi)

[supervisory5net/kar-chi](http://nites-spm9.hi-supervisory5.net/hi-supervisory5net/kar-chi)

วนิดา อวนอ่อน “กระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติ” ค้นคว้าจากเว็บไซต์

www.gotoknow.org/profiles/users/choojai

- คุณดาว อักษร (2550) “อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคใน
ห้างสรรพสินค้า หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสื่อสารการตลาด”
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- จิตติวัฒน์ พัฒน์เจริญ (2551) *รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ในแหล่งการเรียนรู้* สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏเทพสตรี
- ปราสาท สอนรมย์ “แหล่งการเรียนรู้” ค้นคว้าจากเว็บไซต์ www.moddang-99.com
- วีระรัตน์ กิจเลิศไปโรจน์ (2541) *การตลาดธุรกิจบริการ* กรุงเทพมหานคร ซีเอ็ดยูเคชั่น
- พระราชบัญญัติการศึกษามาตรา 4 ค้นคว้าจากเว็บไซต์ (<http://www.kodmhai.com/m4/m4-1/Nthailaw-4-1/Nlaw/N1188/m1-40.html>) 24 ม.ค.44
- พระราชบัญญัติการศึกษามาตรา 42 ค้นคว้าจากเว็บไซต์(<http://www.kodmhai.com/m4/m4-1/Nthailaw-4-1/Nlaw/N1188/m1-40.html>) 24 ม.ค.44
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ บทความ แหล่งการเรียนรู้ ค้นคว้าจากเว็บไซต์
www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid
- กระทรวงศึกษาธิการ บทความ แหล่งการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร ค้นคว้าจากเว็บไซต์
www.kormor.obec.go.th/discipline/dis005.pdf
- สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เหตุการณ์ที่จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ บทความ ค้นคว้า
จากเว็บไซต์ www.mkarea2.com
- กรมสามัญศึกษา กรมสามัญศึกษา กองแผนงาน (2544) “นโยบายกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ
2545” กรุงเทพมหานคร กองแผนงาน (อัดสำเนา)
- Best, John W. (1970). *Research in Education*. 4 ed. Englewood Cleff. New Jersey: printice Hall.
- Evan, David R. (1981). *The planning of nonformal education*. Paris: Unesco International
Institute for Educational Planning, chapter II
<http://www.kodmhai.com/m4/m4-1/Nthailaw-4-1/Nlaw/N1188/m1-40.html>).
- La Belle, Thomas. (1982). Formal, nonformal and informal education: A Holistic perspective on
lifelong learning. *International Review of Education*, Unesco Institute for
Education, The Hague: Hamburg and Martinus Nijhoff Publishers.
- Lally, M.J. (2001). Local conditions affecting the implementation of a school council governance
- Lease G. (1995). “The Rise and Fall of Religious Studies at Santa Cruz: A Case Study in
Pathology, or the Rest of the Story,” *Method and Theory in the Study of Religion*
- Ramirez, E. C. (1954). *Some community school practices*. Qrezan City: National Printing.

Paco Underhill : Simon & Schuster 2547 ค้นคว้าจากเว็บไซต์ (<http://book.simonandschuster>)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

.....

1. **ดร. ชลทิตย์ เอี่ยมสำอาง**

วุฒิการศึกษา	กศ.บ. ศษ.ม. (ประชากรศึกษา), กศ.ด. วิจัยและพัฒนาหลักสูตร
สถานที่ทำงาน	สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร

2. **ดร. ชัยยศ อิ่มสุวรรณ**

วุฒิการศึกษา	ค.บ. (การศึกษารูปนัย), ค.ม. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน) ค.ด. (พัฒนศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	รองเลขาธิการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. **ดร. ปาน กิมปี**

วุฒิการศึกษา	กศ.บ. (ฟิสิกส์ – คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์ ค.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ค.ด. (พัฒนศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	กรมการศึกษานอกโรงเรียน

4. **นางสาวพริ้ม เจริญคำ**

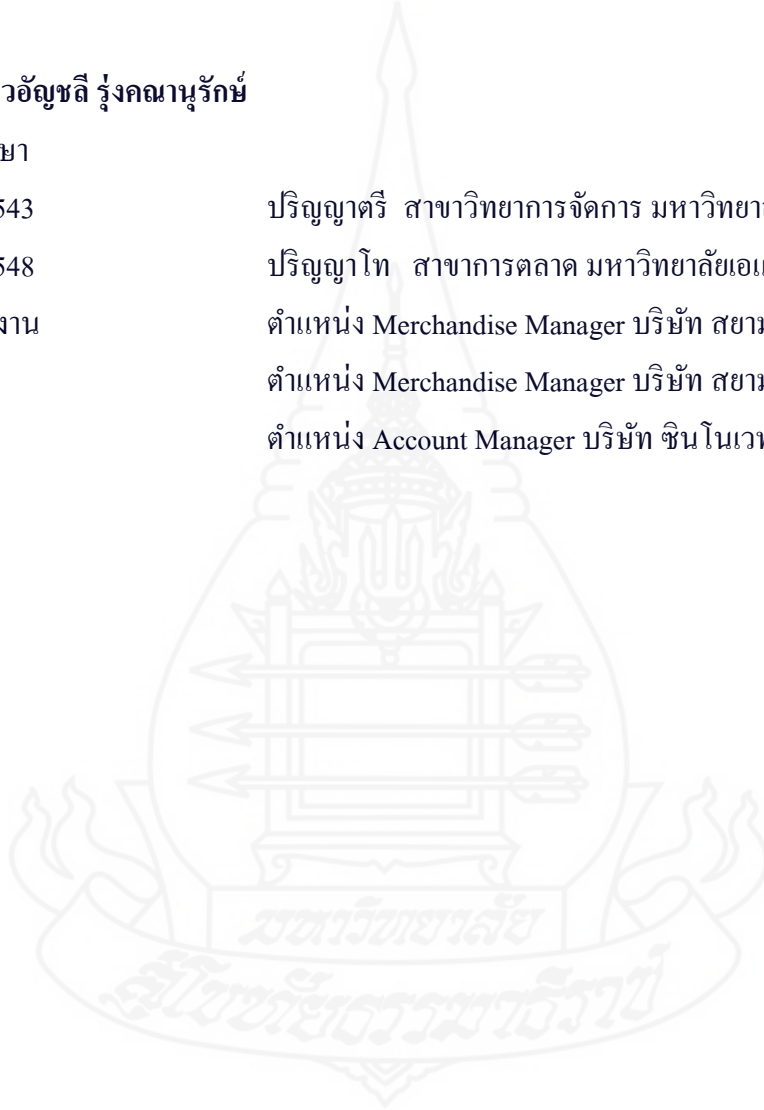
การศึกษา	ปริญญาตรี นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโท นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การทำงาน	ตำแหน่ง Corporate and Service Manager (Lagal) บริษัท เกษร พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (ห้างสรรพสินค้าเกษรพลาซ่า และศูนย์การค้าอมรินทร์พลาซ่า)

5. นายเมษ์ เซวน์นิตติชัย

การศึกษา	ปริญญาตรี นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโท นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่อยู่ปัจจุบัน
การทำงาน	ตำแหน่ง Senior Division Manager บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด

6. นางสาวอัญชลี รุ่งศณานุกรักษ์

การศึกษา	ปริญญาตรี สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเอแบค
พ.ศ. 2543	ปริญญาโท สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยเอแบค
พ.ศ. 2548	ตำแหน่ง Merchandise Manager บริษัท สยาม จัสโก้ จำกัด
การทำงาน	ตำแหน่ง Merchandise Manager บริษัท สยาม แมคโคร จำกัด ตำแหน่ง Account Manager บริษัท ชินโนเวท แอชเทล จำกัด

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ตอนที่ 2 สภาพและความต้องการในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

คำชี้แจง โปรดระบุสภาพการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าของท่านที่จัดอยู่ในปัจจุบันและความต้องการจัดแหล่งการเรียนรู้ในอนาคต โดยทำเครื่องหมาย / ตรงกับระดับความคิดเห็น

สภาพ / ที่ให้บริการ			ความต้องการ/ในการจัดแหล่งการเรียนรู้		
5	หมายถึง	มากที่สุด	5	หมายถึง	ต้องการมากที่สุด
4	หมายถึง	มาก	4	หมายถึง	ต้องการมาก
3	หมายถึง	ปานกลาง	3	หมายถึง	ต้องการปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย	2	หมายถึง	ต้องการน้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด	1	หมายถึง	ต้องการน้อยที่สุด

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
1. ประเภทแหล่งการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่มีอยู่ในปัจจุบันและความต้องการจัดเพิ่มในอนาคต							
1.1 กิจกรรมฝึกอาชีพ							
1.2 สถาบันกวดวิชา							
1.3 โรงเรียนสอนภาษา							
1.4 โรงเรียนสอนดนตรี							
1.5 โรงเรียนสอนศิลปะ							
1.6 โรงเรียนสอนศิลปะการป้องกันตัว							
1.7 โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการจัดในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
2. วัตถุประสงค์ในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้า							
2.1 เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามาใช้ บริการใน ห้างสรรพสินค้ามากยิ่งขึ้น							
2.2 เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า							
2.3 เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป							
2.4 เพื่อเป็นบริการแก่สังคม							
2.6 อื่นๆ (โปรดระบุ							
3. แหล่งการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในห้างสรรพสินค้า มีเนื้อหาความรู้ด้านใดบ้าง							
3.1 การศึกษาพื้นฐาน							
3.2 การศึกษาด้านอาชีพ							
3.3 ด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน							
3.4 ด้านการพัฒนาสุขภาพจิต							
3.5 ด้านการพัฒนาสุขภาพและอนามัย							
3.6 ด้านความบันเทิงสันทนาการ							
3.7 อื่นๆ (โปรดระบุ							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการจัดในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
4. สถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้า							
4.1 มีพื้นที่เฉพาะในการจัดแหล่งการเรียนรู้							
4.2 มีพื้นที่ชั่วคราวหรือพื้นที่ส่วนกลางสำหรับ ให้เช่า เพื่อการจัดแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้า							
4.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่จัดแหล่ง การเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า							
4.5 อื่นๆ (โปรดระบุ .....))							
5. กลุ่มเป้าหมายในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า							
5.1 เด็กก่อนวัยเรียน - ระดับอนุบาล							
5.2 นักเรียนระดับประถมศึกษา							
5.3 นักเรียนระดับมัธยมศึกษา							
5.4 ระดับอุดมศึกษา							
5.5 บุคคลทั่วไป							
5.6 อื่นๆ (โปรดระบุ .....))							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการจัดในอนาคต				
	มี	ไม่มี	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
6. การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้า							
6.1 ห้างสรรพสินค้ากำกับดูแลเอง							
6.2 เป็นการบริหารการจัดการร่วมระหว่าง ภาครัฐ และห้างสรรพสินค้า							
6.3 ประชาชนผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการ							
6.4 อื่นๆ (โปรดระบุ							
7. ค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรที่ใช้ในการ จัดแหล่งการ							
7.1 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ							
7.2 ได้รับงบประมาณสนับสนุน จากภาคเอกชน							
7.3 เป็นเงินจากห้างสรรพสินค้าเอง							
7.4 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเงิน บริจาค							
7.5 อื่นๆ (โปรดระบุ .....)							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการจัดในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
8. ผู้ให้ความรู้/วิทยากรที่ใช้ในแหล่งการเรียนรู้							
8.1 เป็นพนักงานของห้างสรรพสินค้า							
8.2 เป็นวิทยากรเฉพาะของห้างสรรพสินค้า							
8.3 เป็นวิทยากรที่ผู้จัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมดำเนินการจัดหา							
8.4 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
9. สื่อที่ใช้เผยแพร่ความรู้ในห้างสรรพสินค้า							
9.1 สื่อบุคคล เช่น วิทยากร พนักงาน							
9.2 สื่อโสตทัศน์ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์							
9.3 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร แผ่นพับ โบปปลิว							
9.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ CD,							
9.5 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
10. การวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในห้างสรรพสินค้า							
10.1 จากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ							
10.2 จากความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ประกอบธุรกิจหรือพนักงานของห้างสรรพสินค้า							
10.3 จากสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าทุกปี							
10.4 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากผู้บริหาร
ห้างสรรพสินค้า

3.1 ด้านกิจกรรมที่จัดขึ้นในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.2 ด้านการจัดสถานที่ของแหล่งการเรียนรู้ภายในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.3 ด้านสื่อที่ควรมีภายในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.4 ด้านกลุ่มเป้าหมายของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.5 ด้านผู้ให้ความรู้/วิทยากรของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.6 ด้านเนื้อหาความรู้ที่ควรจัดในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

ขอบคุณท่านอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อมูล

แบบสอบถาม ชุดที่ 2

สำหรับธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า

คำชี้แจง (1) แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

(2) โปรดเขียนตอบ และทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อของธุรกิจ
.....
2. ประเภทหน่วยงาน 2.1 เอกชน 2.2 รัฐบาล 2.3 อื่นๆ โปรด
ระบุ.....
3. ที่ตั้ง (โปรดระบุชื่อ
ห้างสรรพสินค้า).....
4. เวลาเปิดทำการ .....

ตอนที่ 2 สภาพการให้บริการความรู้แก่ประชาชน ของประกอบธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ ประชาชนในห้างสรรพสินค้า

คำชี้แจง โปรดระบุสภาพการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต โดยทำเครื่องหมาย / ตรงกับระดับความคิดเห็น

สภาพที่ท่านเคยให้บริการ	ความต้องการ/อยากให้เป็น
5 หมายถึงมากที่สุด	5 หมายถึงต้องการมากที่สุด
4 หมายถึงมาก	4 หมายถึงต้องการมาก
3 หมายถึงปานกลาง	3 หมายถึงต้องการปานกลาง
2 หมายถึงน้อย	2 หมายถึงต้องการน้อย
1 หมายถึงน้อยที่สุด	1 หมายถึงต้องการน้อยที่สุด

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
1. วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของธุรกิจของท่านในปัจจุบัน							
1.1 เพื่อผลตอบแทนทางธุรกิจ							
1.2 เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า							
1.3 เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป							
1.4 เพื่อเป็นบริการแก่สังคม							
1.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)							
2. แหล่งการเรียนรู้ที่ท่านจัดอยู่มีเนื้อหาในด้านใด							
2.1 ด้านการศึกษาพื้นฐาน							
2.2 ด้านการศึกษาด้านอาชีพ							
2.3 ความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน							
2.4 การช่วยพัฒนาสุขภาพจิต							
2.5 การพัฒนาสุขภาพและอนามัย							
2.6 ด้านความบันเทิงสันทนาการ							
2.7 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
3. สถานที่จัดแหล่งการเรียนรู้ของท่านเป็นอย่างไร							
3.1 มีพื้นที่จัดแหล่งการเรียนรู้ในบ้านของท่าน							
3.2 มีพื้นที่จัดแหล่งการเรียนรู้เป็นครั้งคราว							
3.3 มีพื้นที่จัดแหล่งการเรียนรู้ร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ							
3.4 เช่าพื้นที่เพื่อจัดแหล่งการเรียนรู้							
3.5 อื่นๆ.....							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
4. กลุ่มเป้าหมายในธุรกิจของท่าน							
4.1 เป็นเด็กก่อนวัยเรียน – อนุบาล							
4.2 เป็นนักเรียน นักศึกษา							
4.3 เป็นกลุ่มคนในวัยทำงาน							
4.4 เป็นพนักงานของห้างสรรพสินค้า							
4.5 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
5. การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้							
5.1 เจ้าของธุรกิจกำกับดูแลเอง							
5.2 บริหารจัดการร่วมระหว่างเจ้าของธุรกิจ และห้างสรรพสินค้า							
5.3 ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ							
5.4 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
6. ค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรที่ใช้ในการจัด แหล่ง การ เรียนรู้							
6.1 ได้รับบสนับสนุนจากภาครัฐ							
6.2 ได้รับบสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน							
6.3 เป็นเงินสนับสนุนจากห้างสรรพสินค้า							
6.4 เป็นเงินต้นทุนทางธุรกิจของท่านเอง							
6.5 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
7. ผู้ให้ความรู้/วิทยากร ในธุรกิจ ของท่าน							
7.1 พนักงานของห้างสรรพสินค้า							
7.2 วิทยากรเฉพาะของห้างสรรพสินค้า							
7.3 บุคลากรหรือวิทยากรของท่านเอง							
7.4 เป็นวิทยากรจากหน่วยงานอื่นตามความเหมาะสม ในแต่ละกิจกรรม							
6.5 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
8. ค่าใช้จ่ายในการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย							
8.1 เก็บค่าบริการเป็นรายบุคคล							
8.2 มีส่วนลดในบางกิจกรรม							
8.3 เก็บค่าบริการตามเวลาที่ใช้							
8.4 การให้บริการความรู้ฟรีในรูปแบบส่งเสริม กิจกรรมการ ขายในธุรกิจของท่าน							
6.5 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
9. สื่อที่ใช้เผยแพร่ความรู้ในธุรกิจของท่าน							
9.1 สื่อบุคคล เช่น วิทยากร, 프리เซนเตอร์							
9.2 สื่อโสตทัศนทัศน์ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดีโอ							
9.3 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร แผ่นพับ ใบปลิว							
9.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ CD DVD							
9.5 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
10. การวัดและประเมินผลแหล่ง การเรียนรู้ของ ธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชน ในห้างสรรพสินค้า							
10.1 ประเมินจากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ							
10.2 ประเมินจากรายได้ของธุรกิจ							
10.3 ประเมินจากสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ							
10.4 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจ
ประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า

3.1 ด้านที่สถานที่ตั้งของธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

3.2 ด้านกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

.....

**3.3 ด้านเนื้อหาความรู้ที่ควรมีในของธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชน
ใน ห้างสรรพสินค้า**

.....
.....
.....

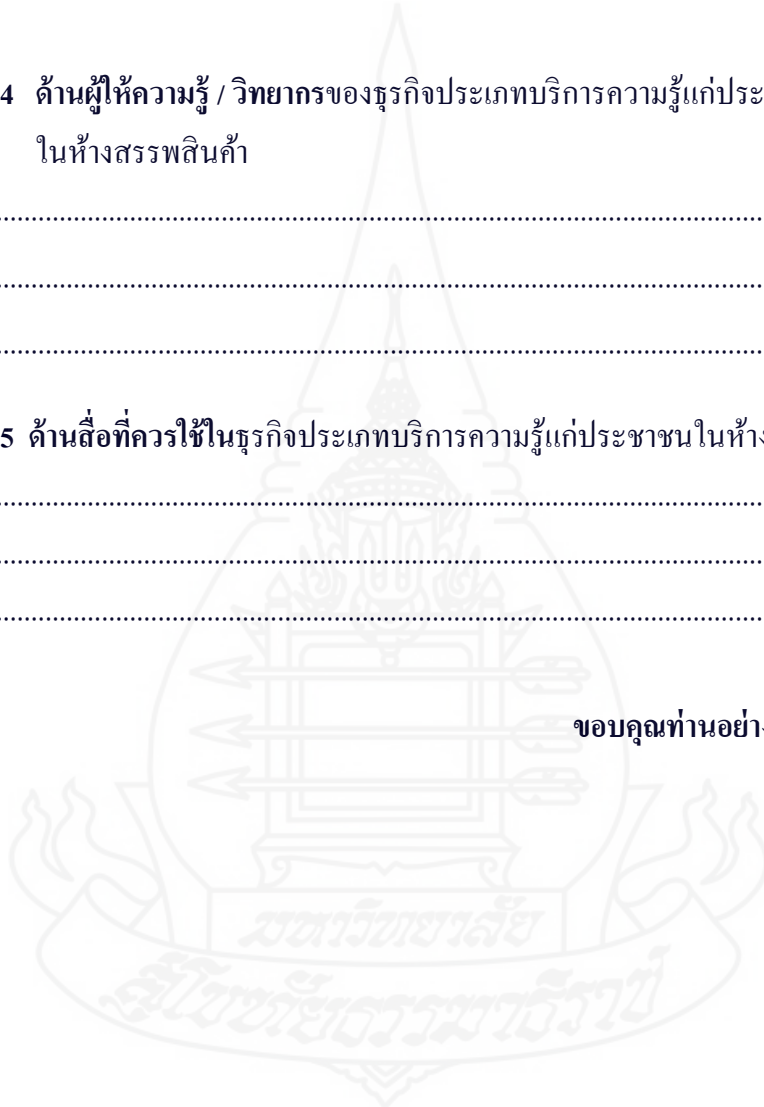
**3.4 ด้านผู้ให้ความรู้/ วิทยากรของธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชน
ในห้างสรรพสินค้า**

.....
.....
.....

3.5 ด้านสื่อที่ควรใช้ในธุรกิจประเภทบริการความรู้แก่ประชาชนในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

ขอบคุณท่านอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อมูล

แบบสอบถาม ชุดที่ 3
สำหรับพนักงานในห้างสรรพสินค้า

- คำชี้แจง** (1) แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน
(2) โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่า 30 ปี   30 - 39 ปี
 40 - 49 ปี   50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา   มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.   อนุปริญญา/ปวส./ปวท.
ปริญญาตรี   สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์การทำงานในห้างสรรพสินค้าของท่าน

- ต่ำกว่า 1 ปี   1-3 ปี
 3 ปีขึ้นไป -5 ปี   5 ปีขึ้นไป -7 ปี
 7 ปีขึ้นไป-10 ปี   มากกว่า 10 ปี

5. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท   5,001 - 10,000 บาท
 10,001 - 15,000 บาท   15,001 - 20,000 บาท
 มากกว่า 20,000 บาท

5. สถานที่ทำงาน (โปรดระบุชื่อห้างสรรพสินค้า)

☐ เซ็นทรัล ปิ่นเกล้า	☐ เซ็นทรัล ลาดพร้าว	☐ ซีคอน สแควร์
☐ ฟอรั่ม ทาวน์	☐ แฟชั่น ไอส์แลนด์	☐ จามจุรี
สแควร์		
☐ เดอะมอลล์ บางแค	☐ สยามพารากอน	
☐ เดอะมอลล์ บางกะปิ	☐ เอ็มโพเรียม	

ตอนที่ 2 สภาพการให้บริการความรู้กับประชาชนและการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ใน

ห้างสรรพสินค้าของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

คำชี้แจง โปรดระบุสภาพการให้บริการความรู้กับประชาชนและการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ใน

ห้างสรรพสินค้าของท่าน โดยทำเครื่องหมาย / ตรงกับระดับความคิดเห็น

สภาพที่ท่านเคยใช้บริการ หรือให้บริการ		ความต้องการ/อยากให้เป็น	
5	หมายถึงมากที่สุด	5	หมายถึงต้องการมากที่สุด
4	หมายถึงมาก	4	หมายถึงต้องการมาก
3	หมายถึงปานกลาง	3	หมายถึงต้องการปานกลาง
2	หมายถึงน้อย	2	หมายถึงต้องการน้อย
1	หมายถึงน้อยที่สุด	1	หมายถึงต้องการน้อยที่สุด

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
1. วัดดูประสงค์ในการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ของพนักงานในห้างสรรพสินค้า							
1.1 เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม							
1.2 เพื่อใช้เวลาว่างจากการทำงาน							
1.3 เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนผู้ให้บริการ							
1.4 เป็นบริการในหน้าที่							
1.5 อื่นๆ (โปรดระบุ .....))							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
2. เนื้อหาความรู้ที่พนักงานในห้างสรรพสินค้า เคยได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้า							
2.1 การศึกษาพื้นฐาน							
2.2 การศึกษาด้านอาชีพ							
2.3 ความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน							
2.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิต							
2.5 ความบันเทิงสนุกสนาน							
2.6 อื่นๆ โปรดระบุ.....							
3. กลุ่มผู้ใช้บริการที่พนักงานใน ห้างสรรพสินค้าเคยให้บริการความรู้							
3.1 เด็กก่อนวัยเรียน - อนุบาล							
3.2 เป็นนักเรียน นักศึกษา							
3.3 เป็นกลุ่มคนในวัยทำงาน							
3.4 เป็นกลุ่มบุคคลทั่วไป							
3.5 อื่นๆ (โปรดระบุ .....))							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
4. ท่านเสียค่าบริการในการใช้แหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้าอย่างไร							
4.1 เสียค่าบริการเหมือนผู้ใช้บริการทั่วไป							
4.2 มีโปรโมชั่น/ส่วนลดราคาค่าบริการ							
4.3 การรับบริการความรู้ฟรี							
4.5 อื่นๆ							
5. สื่อที่เคยใช้ในแหล่งการเรียนรู้ของพนักงาน ในห้างสรรพสินค้า							
5.1 สื่อบุคคล							
5.2 สื่อโสตทัศน							
5.3 สื่อสิ่งพิมพ์							
5.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์							
5.5 อื่นๆ (โปรดระบุ .....))							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	ใช่	ไม่ใช่	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
6. เวลาที่ท่านใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้า							
6.1 เวลาว่างก่อนเข้าทำงาน							
6.2 เวลาระหว่างปฏิบัติงาน และเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงาน							
6.3 เวลาหลังเลิกงาน							
6.4 ใช้เวลาในช่วงวันหยุดงาน							
6.5 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากพนักงานใน
ห้างสรรพสินค้า

3.1 ด้านการจัดสถานที่ตั้งของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากความคิดเห็น
ของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

3.2 ด้านสื่อที่ควรมีในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากความคิดเห็นของ
พนักงาน ในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

3.3 ด้านกลุ่มเป้าหมายในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากความคิดเห็นของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

3.4 ด้านผู้ให้ความรู้/วิทยากรในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากความคิดเห็นของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

3.5 ด้านเนื้อหาความรู้ที่ควรจัดในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากความคิดเห็นของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

3.6 ด้านค่าใช้จ่ายในการให้บริการในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากความคิดเห็นของพนักงานในห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

แบบสอบถาม ชุดที่ 4
สำหรับผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้า

- คำชี้แจง** (1) แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน
(2) โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 18 ปี	☐ 18 - 25 ปี
☐ 26 - 48 ปี	☐ 36 - 45 ปี
☐ 45 - 55 ปี	☐ 56 - 60 ปี
☐ 60 ปีขึ้นไป	

3. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	☐ อนุปริญญา/ปวส./ปวท.
☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,000 -10,000 บาท
☐ 10,001-15,000 บาท	☐ 15,001-20,000 บาท
☐ มากกว่า 20,000 บาท	

5. วันที่ท่านใช้บริการห้างสรรพสินค้าบ่อยที่สุด

☐ จันทร์	☐ อังคาร
☐ พุธ	☐ พฤหัสบดี
☐ ศุกร์	☐ เสาร์
☐ อาทิตย์	

6. ช่วงเวลาที่ท่านใช้บริการห้างสรรพสินค้าบ่อยที่สุด

- 10.00-13.00 น. 13.01-16.00 น.
 16.01-19.00 น. 19.01-22.00 น.

7. ท่านใช้เวลาอยู่ในห้างสรรพสินค้าโดยเฉลี่ย

- 1 ชั่วโมง 2 ชั่วโมง
 3 ชั่วโมง มากกว่า 3 ชั่วโมง

8. เหตุผลที่ท่านมาใช้บริการของสรรพสินค้า

- บรรยากาศโดยรวมของห้างสรรพสินค้า
 มีที่จอดรถ
 มีสินค้าไว้บริการครบครัน
 มีกิจกรรมหลากหลาย
 การเดินทางสะดวก
 อื่นๆ.....

ตอนที่ 2 สภาพและความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าของผู้ใช้บริการ
 ห้างสรรพสินค้า

คำชี้แจง โปรดระบุสภาพการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าของท่าน และความ
 ต้องการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าของท่านในอนาคต โดยทำเครื่องหมาย / ตรง
 กับระดับความคิดเห็น

สภาพที่ท่านเคยใช้บริการ	ความต้องการ/อยากให้เป็น
5 หมายถึงมากที่สุด	5 หมายถึงต้องการมากที่สุด
4 หมายถึงมาก	4 หมายถึงต้องการมาก
3 หมายถึงปานกลาง	3 หมายถึงต้องการปานกลาง
2 หมายถึงน้อย	2 หมายถึงต้องการน้อย
1 หมายถึงน้อยที่สุด	1 หมายถึงต้องการน้อยที่สุด

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	เคย	ไม่เคย	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
1. แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่ท่านเคยใช้บริการและต้องการใช้บริการอีกในอนาคต							
1.1 กิจกรรมฝึกอาชีพ							
1.2 สถาบันกวดวิชา							
1.3 โรงเรียนสอนภาษา							
1.4 โรงเรียนสอนดนตรี							
1.5 โรงเรียนสอนศิลปะ							
1.6 โรงเรียนสอนศิลปะการป้องกันตัว							
1.7 โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์							
1.8 สโมสรสำหรับเด็ก							
1.9 กิจกรรมกีฬา, ลานกีฬา							
1.10 ฟิตเนส							
1.11 กิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันพ่อแห่งชาติ							
1.12 กิจกรรมเพื่อสังคม เช่น บริจาคโลหิต							
1.13 กิจกรรมในเทศกาล เช่น วันปีใหม่, วันสงกรานต์							
1.14 กิจกรรมประกวด/แข่งขัน							
1.15 งานแสดงสินค้า							
1.16 นิทรรศการ							
1.17 บอร์ดความรู้ทั่วไป							
1.18 เอกสาร แผ่นพับให้ความรู้							
1.19 ศูนย์คอมพิวเตอร์และ IT ZONE							
1.20 ห้องสมุด							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	เคย	ไม่เคย	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
2. แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าที่ท่านเคยใช้บริการและต้องการใช้บริการอีกในอนาคต							
1.21 ร้านหนังสือ							
1.22 สวนสัตว์							
1.23 สวนน้ำ							
1.24 สวนสนุก							
1.25 โรงภาพยนตร์							
1.26 โรงละคร							
1.27 พิพิธภัณฑ์							
1.28 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
2. วัตถุประสงค์การใช้แหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า							
2.1 เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม							
2.2 ใช้เวลาว่างในช่วงวันหยุด							
2.3 ใช้เป็นที่พักผ่อนและกิจกรรมบันเทิง							
2.4 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
3. ท่านได้รับความรู้ภายในห้างสรรพสินค้าโดยผ่านสื่อชนิดใดบ้าง							
3.1 สื่อบุคคล							
3.2 สื่อโทรทัศน์							
3.3 สื่อสิ่งพิมพ์							
3.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์							
3.5 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							

รายการ	สภาพปัจจุบัน		ระดับความต้องการในอนาคต				
	เคย	ไม่เคย	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	1	0	5	4	3	2	1
4. เนื้อหาความรู้ที่ได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ใน ห้างสรรพสินค้ามีด้านใดบ้าง							
4.1 ด้านการศึกษาพื้นฐาน							
4.2 ด้านการศึกษาด้านอาชีพ							
4.3 ด้านความรู้ที่ช่วยเสริมการทำงาน							
4.4 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต							
4.5 ด้านความบันเทิงสันทนาการ							
4.8 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							
5. ท่านเสียค่าบริการในการใช้แหล่งการเรียนรู้ ในห้างสรรพสินค้าอย่างไร							
5.1 เสียค่าบริการตามปกติ							
5.2 มีส่วนลดในการใช้บริการ							
5.3 ไม่เสียค่าบริการ							
5.4 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)							

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้าจากผู้ให้บริการ

ห้างสรรพสินค้า

3.1 ด้านที่ตั้งของแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.2 ด้านสื่อที่ควรมีในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.3 ด้านผู้ให้ความรู้ / วิทยากรในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.5 ด้านเนื้อหาความรู้ที่ควรจัดในแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

3.6 ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในห้างสรรพสินค้า

.....
.....
.....

ขอบคุณท่านอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อมูล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวอรุณวดี อรุณมาศ
วัน เดือน ปีเกิด	25 มกราคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	ศูนย์ฝึกอาชีพ องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึก เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	งานวิชาการ ประจำศูนย์ฝึกอาชีพ กองอาชีพ ฝ่ายอาชีพส่งเสริมการค้า องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึก

